

Pekka Ervast

Ihmiskunnan varhaisvaiheita

RUUSU-RISTI

Helsinki 1967 Oy Kirjapaino Kvaritto Ab

Alkulause

Pekka Ervast on pitänyt nämä esitelmät 22. IV. 1923, 29. IV. 1923, 6. V. 1923, 13. V. 1923, 12. X. 1924, 19. X. 1924, 26. X. 1924, 2. XI. 1924, 9. XI. 1924 ja 16. XI. 1924.

Painoasuun latineet ja korjausluvun suorittaneet fil.maist. Uuno Pore ja varanotaari Irja Silén.

Tämä teos on kustannettu Hilda ja Aapo Pihlajamäen testamenttivaroin.

Helsingissä, syyskuussa 1967

Ruus-Ristin Kirjallisuusseura ry.

Sisällys

Atlantis ja Lemuria	1
Historiantakainen ihmiskunta	9
Syntiinlankeemus	16
Jumalan pojat ja ihmisten tyttäret	24
Uskonnon kolmikasvu	32
Uskonnon alkeelliset muodot	39
Alkeellisen uskonnon henkinen tausta	46
Kaldealaisten viisauts	54
Gilgamesh, muinaisbabylonialainen kuolemattomuuden etsijä	61
Babelin torni	67

Atlantis ja Lemuria

Madame Blavatskyn »Salaisessa Opissa» puhutaan, niin kuin tiedämme, mm. vanhoista mantereista ja niiden ihmiskunnista. Puhutaan jopa neljästä mantereesta, jotka olivat ennen näitä nykyisiä. Kahdesta ensimmäisestä ei niin paljon tehdä selkoa sentähden, että ihmiskuntamme ei silloin vielä ollut ollenkaan fyysinen, joten niin sanoaksemme historialliselta kannalta nuo ensimmäiset mantereet eivät ole niin kiintoisia meille. Mutta kaksi myöhempää, Lemuria ja Atlantis ovat meille ihmisille erittäin kiintoisat, koska »Salaisen Opin» mukaan meidän ihmiskuntamme jo jokseenkin tämän muotoisena eli niillä mantereilla. Meille avautuu »Salaisen Opin» valossa aivan suurenmoisia näköaloja ihmiskuntamme historiasta, sen iästä ja vanhuudesta, sen ihmeellisestä menneisyydestä; ja juuri nämä kaksi mannerta ja niiden ihmiskunnat ovatkin meille nykyajan ihmisille erikoisen kiintoisat kehityksen kannalta. »Salaisessa Opissa» puhutaan näistä mantereista niin sanoaksemme objektiiviselta kannalta ja koetetaan mahdollisimman tarkkaan ja laajaperäisesti todistaa, että ne ovat olleet olemassa. Jos ajatlemme myöhempiä teosofisia kirjailijoita, jotka ovat näistä asioista kirjoittaneet ja tuoneet esille jotakin omaperäistä, kuten voimme sanoa esim. tohtori Steinerista Saksassa, niin hän on kuvannut eräässä pienessä kirjassa »Unsere atlantische Vorfahrung» Atlantista sisäiseltä kannalta eikä ole koettanutkaan todistaa, että Atlantis on ollut olemassa, sillä nämä myöhemmät teosofiset kirjailijat ovat lähteneet siitä edellytyksestä, että Atlantiksen olemassaolo hyväksytään. Madame Blavatsky lähtee siitä, että nykyinen ihmiskunta ei tiedä eikä usko sellaista olleen olemassakaan. Hän menettelee aivan tieteellisesti kirjassaan, tuo esille kaikki mahdolliset todistukset siitä, että nämä mantereet ovat olleet olemassa. Tietenkään en mitenkään tällaisessa esitelmässä kykene, en osaa enkä voi muistaa kaikkia tieteellisiä todistuksia noista mantereista ja niiden olemassaolosta, nehan ovat asioita, joista voimme lukea sekä »Salaisesta Opista» että eräistä nykyajan luonnontieteellisistäkin teoksista, sillä tiedämmehän, että luonnontieteilijät kallistuvat yhä enemmän siihen, että nämä mantereet ovat olleet olemassa, koska on mahdotonta ymmärtää eräitä ilmiöitä. Mehän tiedämme, että geologiamme, maapallontutkimus, tietää kuinka maapallo on muuttanut muotoaan, kuinka sekä ilmanalat että maapallon akselin asento ja mantereiden muodot ovat vaihdelleet. Geologia on varma siitä, että meidän maapallomme ei suinkaan ole ollut aina nykyisensä näköinen. Geologia uskoo varmasti, että maan pinta oli toisen näköinen ja että on ollut toisenlaisia mantereita. Muutkin luonnontieteet, esim. eläin- ja kasvitiede, aivan omista syistään kallistuvat yhä enemmän siihen olettamukseen, että on täytynyt olla muita mantereita kuin nykyiset, sillä eläin- ja kasvitiedemiehemme ovat varmasti vakuuttuneita siitä, että erilaiset eläimet ja kasvit ovat syntyneet aina yhdessä paikassa. Siellä täällä pitkin maan pintaa ei syntynyt samanlaisia eläin- ja kasvimuotoja, vaan jokin tietty kasvi- ja eläinmuoto on syntynyt jossakin yhdessä tietyssä paikassa. Esim. hevosia ei ole syntynyt monin paikoin maapallolla, vaan jossakin erikoisessa paikassa on näitä syntynyt ja sitten levinnyt muualle. Samanlainen on luonnontieteellinen teoria, johon luonnontieteilijät uskovat tieteellisten perusteiden nojalla. Ja sentähden he eivät voi ymmärtää, kuinka voi olla eri mantereita esim. Afrikassa, Aasiassa, Amerikassa ja Australiassa samanlaisia eläinmuotoja ja samanlaisia kasvimuotoja ilman, että nämä maat ovat joskus olleet yhteydessä keskenään. Sillä ei ole ajateltavissa, että näitä muotoja olisi kulkeutunut merien ylitse. Jos esim. ajattelee trooppisia kasveja, niin voi sanoa, ettei näiden kasvien siemeniä olisi voitu kuljettaa merien ylitse. Näin voisi ajatella, jos kaikkia kasveja ja niiden siemeniä voisi huoletta, vaivatta ja vaaroitta siirtää pitkien matkojen taakse; mutta on sellaisia trooppisia kasveja kuin esim. banaani, joka ei kestä siirtämistä. Sellaisia ei voi kuljettaa, jotka ovat niinkuin banaanikin siemenettömiä. On aivan mahdotonta ajatella, että tällainen kasvi olisi voitu kuljettaa esim. Intiasta Amerikkaan. Ne eivät kestä vähintäkään ilmanalan muutosta, ja sellaiset laivat olisivat olleet silloin aivan mahdottomat rakentaa, joilla olisi voitu kuljettaa kasveja tai eläimiä; ihmiskunnan olisi täytynyt olla tavattoman sivistynyt tehdäkseen sellaista. Kun vielä otamme huomioon, että kaikkia kasveja ei voitaisi näinkään kuljettaa, on aivan mahdotonta selittää, millä tavoin on syntynyt sellaisia kasveja kuin sanokaamme banaani ja leipäpuu sekä

Intiassa että Amerikassa, jollei olisi joskus ollut mannermaata, jossa ne ovat varsinaisesti kasvaneet, ja joka on ollut yhteydessä toisesta päästä Intiaan ja toisesta päästä Amerikkaan. Sellainen mannermaa oli Lemuria Tyynenmeren kohdalla Amerikan ja Aasian välillä; ja kun otaksutaan, että sellainen suuri mannermaa oli olemassa miljoonia vuosia sitten ja että siellä oli tietenkin yhtenäinen fauna ja flora, silloin voimme hyvin ymmärtää, että trooppisia kasveja yhä on reunamaissa, jotka ovat jääneet jäljelle tällä tavoin mannermaasta tai joihin pääsy on ollut erittäin helppo tuolta mannermaalta.

Ja kun sitten ajattelee Atlantista, myöhempää mannermaata, josta sanotaan, että se on uponnut Atlantin valtameren syvyyteen, niin tiedämme, että on paljon merkittäviä historiallisia tosiseikkoja, jotka viittaavat siihen, että on täytynyt olla tuollainen yhdistävä manner Afrikan, Euroopan ja Amerikan välillä Atlantin meren puolella. Meidän ei tarvitse ajatella muuta kuin sitä, että vanha Egyptin kulttuuri ja sivistys suuresti muistuttaa Etelä-Amerikan vanhoja sivistyksiä. Etelä-Amerikassa on tavattu pyramideja samoin kuin Egyptissä. Tämä historiallinen tosiseikkahan puhuu paljon asian puolesta, että samanlaisia pyramideja tavataan Amerikassa ja Egyptissä; ja ne ovat myöskin samalla tavalla rakennetut. Ne ovat nimittäin rakennetut sillä tavoin, että meridiani aina kulkee suoraan niiden lävitse. Ne ovat siis toisin sanoen taivaan ilmansuuntien mukaan asetetut ja rakennetut. Ja muutenkin tavataan yhtäläisyyksiä, jos esim. ajattelemme kieltä ja sanoja. On esim. sangen merkittävää, että juuri tuolla Amerikan puolella Jumalan nimi on sama kuin Euroopan puolella arjalaisilla kansoilla yleensä; sillä jos otamme esim. kreikkalaisen jumala-nimityksen *theos*, niin meillä on Amerikassa Jumalan nimenä *teo*. Vaikka se on näin pieni yksityisseikka, niin on sekin huomattava. Tuntuu siis sivistyshistoriallisesti aivan siltä, että on ollut aikoja, ja ne eivät ole niin mahdottoman kaukaisia, jolloin on ollut yhteys Amerikan ja Euroopan välillä. Ja vaikka minä en tässä nyt ollenkaan tahdo tuoda esille näitä tällaisia todistuskappaleita enemmän, en malta olla ottamatta esille vielä erästä asiaa, josta luin vähän ennen maailmansotaa. Tiedätte, että ennen maailmassa, vielä noin 100 vuottakin sitten epäiltiin Troijan olemassaoloa. Puhuttiin Troijan sodasta, »mutta se nyt oli pelkkää tarua; eihän sellaista ole ollut olemassa kuin Troija ja Priamos, ja kuninkaat siellä.» Mutta tiedämme, että saksalainen muinaistutkija tohtori Heinrich Schliemann rupesi suorittamaan kaivauksia Vähässä-Aasiassa siellä, jossa oli arveltu Troijan sijainneen. Hänellä oli usko, että hän täältä jotakin löytää. Ja kuten tiedämme, hän löysi Troijan. Tuli todistetuksi, että Troija oli ollut olemassa. Tämä tohtori Schliemann, joka siis oli suuri auktoriteetti muinaistutkimuksen alalla, kuoli muistaakseni 1890, ja silloin hän vähän ennen kuolemaansa erälle ystävälleen Napolissa jätti paketin, jonka hän oli sinetöinyt ja sanoi: »Pidä tästä huolta ja anna se jonkin laitoksen huostaan, mutta sitä ei saa avata kukaan muu kuin joku minun sukuni jäsen, joka sitoutuu jatkamaan niitä tutkimuksia, joista puhutaan paketissa. Ainoastaan sellainen saa sen avata.» Tuo paketti talletettiin Ranskan pankkiin, ja sinne oli myös tohtori Schliemann tallettanut rahasumman sillä nimenomaisella ehdolla, että se maksetaan ainoastaan sellaiselle hänen sukunsa jäsenelle, joka suorittaa määrätynlaisia tutkimuksia, ja niiden avustamiseksi maksetaan tuo rahasumma. Ei ilmaantunut sellaista suvun jäsentä, sillä heidän mielestään oli niin kauhean hataraa ja vaikeata sitoutua tekemään sellaista, josta ei edeltäkään ollut tietoa. Mutta sitten eräs suvun jäsen vuonna 1906, eräs nuorempi tohtori Schliemann, vanhan tohtori Schliemannin pojanpoika, päätti avata tuon paketin, ja jatkaa isoisänsä työtä. Asia on nyt tullut yleisön tietoon sillä tavoin, että nuorempi tohtori Schliemann julkaisi kirjoituksen eräässä amerikkalaisessa tieteellisessä aikakauskirjassa vuonna 1912 tai 1913, — en muista vuotta. Tässä kertoo nuorempi tri Schliemann, että hän avasi tuon paketin ja siinä oli kirjoitus vanhalta tri Schliemannilta. Siinä tuo vanha tohtori kirjoittaa: »Minä olen tekemäisilläni havainnon, löydön, joka on monta vertaa merkittävämpi kuin Troijan löytö, sillä tämä koskee ihmiskunnan koko historiaa. Se avaa sellaisia näköaloja ihmiskunnan kehityshistoriaan, että kun se tulee täysin pätevästi ja tieteellisesti todistetuksi, niin meidän käsityksemme ihmiskunnan alkuperästä ja sen muodostumisesta täydellisesti muuttuvat. Minä olen nyt saamaisillani asian selväksi, ja itse olen vakuuttunut siitä, että Atlantismaa on ollut olemassa. On ollut olemassa ihmeellinen vanha maa, joka on kaiken sivistyksen kehto.» Monet länsimaalaiset tiedemiehet ovat puhuneet jo pitkin viime vuosisataa siitä, että Atlantis on luultavasti ollut olemassa ja että se on kaiken sivistyksen kehto. Siellä on ollut ensimmäinen ihmeellinen suuri kulttuuri, mutta sitä ei ole voitu todistaa pätevästi fyysisellä tavalla. Vanha tohtori Schliemann vielä määräsi millä tavoin sen, joka avaa paketin, on jatkettava hänen tutkimuksiaan, mistä asiasta hänen tulee ottaa selkoa ja mitä hänen tulee tehdä. Paketti

sisälsi suuren uurnan, jonka vanha tohtori Schliemann oli löytänyt Priamoksen haudasta Troijassa. Tässä uurnassa eli maljakossa oli foinikialainen kirjoitus: »Tämän maljakon lähetti Atlantiksen kuningas Kronos kuningas Priamokselle.» Sitten tuon vanhan tohtori Schliemannin pojanpoika, joka kirjoitti artikkelin sanoi, ettei hän nyt tässä vielä kerro kaikkea, mitä isoisän paperit sisälsivät ja mitä hän itse on löytänyt, mutta joitakin pikkuseikkoja hän kertoo. Vanha tohtori sanoi muistiinpanoissaan, että on otettava selkoa eräistä tavaroista ja kalleuksista, jotka ovat jossakin Etelä-Amerikassa. Niitä on tarkasteltava ja sitten on lyötävä rikki tämä Priamoksen haudasta löydetty maljakko, ja Afrikasta on kaivettava ja etsittävä jotakin. Nuorempi tohtori Schliemann epäröi kovasti ensin, voisiko hän rikkoa tällaisen kauniin maljakon, mutta hänen isoisänsä oli viitannut siihen, että hän oli tutkimuksissaan Pietarin museossa löytänyt kirjoituksen, joka puhui näistä asioista ja kertoi kuinka eräs egyptiläinen kuningas oli lähettänyt lähettiläitä tutkimaan, onko enää olemassa mitään jäännöksiä vanhasta Atlantiksesta, ja tuollainen löytöretkeilijä, miksikä häntä voisi nimittää, tietenkin aavisti kovin paljon, aivan kuin näki; tuollaisen ihmisen kyky on jonkinmoista selvänäköä, jos hänen koko huomionsa on kiinnitetty johonkin asiaan, jonka hän aavistaa. Nuorempi tohtori Schliemann epäröityään kauan rikkoi sitten sen maljakon. Hänestä tuntui, että se oli aivan tyhjä maljakko, mutta kun hän sen rikkoi, niin sisältä jostakin jalasta putosi raha tai mitali, joka oli aivan tuntematonta metallia, eikä hän tiennyt mitä se oli. Siinä oli jonkinlaisia kirjoituksia, joita hän ei osannut tulkita. Mutta hän kertoo, että sitten hän Pariisin museossa, johon oli tuotu esineitä Etelä-Amerikasta, tutkiessaan jäännöksiä, löysi joukosta samanlaisen maljakon kuin se, mikä oli ollut Priamoksen haudassa; sellaisia ei muualta maailmasta oltu löydetty. (Minä olen nähnyt siitä kuvan.) Ja hän tutki sitä, mutta siinä ei ollut mitään kirjoitusta, ja pitkien neuvottelujen jälkeen hän sai asianomaisilta luvan rikkoa senkin maljakon, ja siitäkin tuli ulos samanlainen mitali. Tämäkin mitali oli hopean värinen, mutta tuntematonta metallia. Tohtori Schliemann antoi sitten kemiallisesti analysoida rahat ja analyysi osoitti, että ne olivat kuparin ja alumiinin sekoitusta sekä muutamia muita aineita, joita en nyt muista. Siis sekoitus, jota ei missään ole aikaisemmin tavattu. Hän antoi myöskin tutkia, mistä savesta maljakot olivat tehdyt, ja huomattiin, että se oli savea, jota ei ole Amerikassa eikä Vähässä-Aasiassa. Sitten tämä nuorempi tohtori Schliemann teki tutkimuksia Egyptissä ja Afrikassa. Egyptissä hän kertoo löytäneensä eräästä vanhasta haudasta, joka oli ensimmäisen dynastian hallitsijasuvun ajoilta, siis ainakin 5.000 vuotta ennen Kristusta, käsikirjoituksen, jossa puhuttiin siitä, että Egyptin kuningas se ja se oli lähettänyt lähettiläitä länteen päin tutkimaan, onko mitään jäännöksiä Atlantiksesta, mutta he olivat palanneet takaisin Egyptin hoviin ja kertoneet, etteivät he olleet mitään muistomerkkejä löytäneet. Ja siinä mainitaan vanhasta Atlantiksesta, joka oli hävinnyt kolme ja puolituhatta vuotta sitten. Sitten tohtori Schliemann kertoo, että hän Afrikan länsirannikolla, joka oli lähinnä Atlantista, löysi maakerrostumasta taideteoksen, lapsen pään, joka oli tehty samanlaisesta metallisekoituksesta, kuin nuo rahat. Näin on siis tämä nuorempi tohtori Schliemann kertonut amerikkalaisessa aikakauskirjassa Atlantiksesta. En tiedä onko sen perästä mitään kuultu. Maailmansota tuli väliin. Hän muuten lopetti artikkelin huomauttaen: »Nyt en anna enää tietoja, sillä aion jatkaa tutkimuksia, mutta olen jo aivan vakuuttunut siitä, että Atlantis on ollut olemassa.»

Muuten tiedämme, että Platon, suuri kreikkalainen filosofi, kertoo Timaioksessa ja Kritiassa Atlantiksesta. Hän oli kuullut sen isoisältään, joka oli kuullut sen Solonilta. Solon oli käynyt Egyptin pappien luona ja oli otettu ystävällisesti vastaan siellä. Nämä papit ja viisaat olivat puhuneet Solonille suunnattoman suuresta saaresta, joka oli Gibraltarin salmen ulkopuolella Atlantin meressä ja joka oli hävinnyt 9000 vuotta sitten, niinkuin Platon sanoo. Tämän Platonin ilmoituksen mukaan on siis laskettu, että Atlantiksen viimeinen jäännös, tuo suuri saari Herkuleen pylväiden ulkopuolella, jota nimitetään milloin Atlantikseksi milloin Poseidoniksi, oli vajonnut meren syvyyteen noin yksitoista ja puolituhatta vuotta sitten. Platon puhuu siis aivan vakavana asiasta.

Ymmärtääkseni ei näin ollen ole mitään tieteellistä syytä epäillä, eivätkö Atlantis ja Lemuria olisi olleet olemassa. On täysi syy uskoa ja olettaa, että nuo vanhat mantereet ovat olleet olemassa.

Sittenhän on aivan toinen asia, että voimme lähestyä näitä seikkoja aivan toiselta, teosofiselta kannalta. – Syy miksikä näiden vanhojen mantereiden historia on meille niin kiintoisa, on siinä, että niiden

ihmiskuntien ja rotujen elämä valaisee, mikäli me niistä saamme tietoja, ihmeellisellä ja merkillisellä tavalla ihmiskuntamme kehitystä. Tietenkin meidän silloin ensi sijassa täytyy asettaa »Salaisen Opin» kannalle ja luottaa siihen. Meidän täytyy luottaa siihen, että vanhoissa traditioissa on perää ja että tuollaisissa vanhoissa taruissa, joita kaikkialla kerrotaan, on historiallinen tausta. Ja jos olemme muuten tulleet vakuuttuneiksi siitä, että on olemassa viisautta ja viisaita, niin meillä ei tietenkään ole mitään erikoista syytä epäillä, etteivätkö nämä viisaat myös tietäisi ja osaisi kertoa ihmiskunnan vanhasta historiasta. Madame Blavatskyn »Salainen Oppi» juuri koettaa joka askeleella etsiä tukea historiallisista ja tieteellisistä tosiseikoista. Mikä meidän mieltämme erikoisesti voi kiinnittää, on se kuva, minkä voimme »Salaisen Opin» nojalla saada näistä vanhoista ajoista ja niiden ihmisistä. Minä tahtoisin koettaa tässä antaa jonkinlaisen objektiivisen, ulkonaisen kuvan Lemurian ja Atlantiksen ihmiskunnasta, roduista juuri »Salaisen Opin» nojalla, sillä huomattava on, että me emme voi saada tällaista kuvaa, ellemmme tutki »Salaista Oppia» sekä tarkkaan että myöskin niin sanoakseni jonkinlaisella intuitiolla, sillä ei se ole ollenkaan kirjoitettu niin selvästi, että siitä vain lukemalla selviäisi, vaan ajatus on heitetty sinne ja toinen tänne, ja meidän täytyy itse ajatteleamalla lukemaamme päästä kokonaiskäsitykseen asiasta. Kun nyt yritän antaa tällaisen kuvan ensinnäkin Lemurian ihmiskunnasta ja vanhoista ajoista, niin en tahdo väittää, että tämä on ehdottomasti pätevä »Salaisen Opinkaan» mukaan, sillä voihan olla, että olen erehtynyt. Se on erittäin vaikea tehtävä. Kuitenkin luulen, että on hyötyä siitä, että saamme edes tällaisen kuvan.

Lemurian ajat ovat nyt peittyneet hämärään muinaisuuteen. Madame Blavatsky sanoo, että ihmiskunnan fyysinen historia alkaa Lemuriasta, ja että siitä on kulunut yli 18 miljoonaa vuotta. Mikä on ensimmäinen asia, mikä meille selviää ja pistää silmään juuri Lemurian suhteen? Se on se, että siellä vanhassa Lemuriassa, voidaan sanoa, oli ihmiskunnan paratiisi. Siellä oli alkuperäinen paratiisi, ja meille selviää kuinka Juudan kansan, toisin sanoen kaldealaisten vanhat traditiot paratiisista itse asiassa ovat muistoa ja perintätietoa suunnattoman vanhoilta lemuralaisilta ajoilta. Mutta se paratiisi ei kylläkään ole sellainen, millaiseksi me voisimme kuvitella paratiisin nykyisten aistiemme ja kykyjemme nojalla. Jos me ajattelisimme paratiisia, niin ajattelisimme kaikkea siltä pohjalta kuin me nyt olemme ja elämme, ja ajattelisimme ihmiskuntaa onnellisessa, autuaassa ja harmonisessa tilassa. Mutta ymmärrämme, että alkuperäinen paratiisi ei ollut sellainen. Vanha paratiisi Lemuriassa oli sitä, että ihminen, joka kyllä silloin pukeutui fyysiseen käyttövälineeseen, ei ollut vielä ihminen sanan nykyisessä merkityksessä. Noilla ensimmäisillä ihmisillä ei ollut lainkaan järkeä eli ajatuskykyä. He eivät ollenkaan ajatelleet niinkuin me. Heidän aistinsa olivat myöskin paljon rajoitetummat kuin meidän; heillä ei ollut muuta kuin kuulo ja tunto. Näkö oli tarkoitettu vasta kehittymään vanhassa Lemuriassa, mutta alkuaikoina paratiisissa sitäkään ei ollut. Ihmiset olivat siis ilman silmiä, mutta kerrotaan, että heillä oli yksi silmä; he olivat kuin kyklooppeja, joilla oli yksi silmä, keskellä otsaa, mutta se silmä katsoi sisäänpäin; se ei ollut mikään fyysinen silmä, vaan se silmä eli aisti yhdisti heidät näkymättömään maailmaan, jumalien maailmaan. Muuten he fyysisesti katsoen olivat kuin sokeita, mutta heidän päässään alkoi nykyisten silmien kohdalla kehittyä jotakin. Oli aivan kuin kaksi herkkää paikkaa heidän päässään, mutta he eivät nähneet fyysisistä maailmaa; he näkivät ainoastaan sisäänpäin jumalien maailmaan. Ja heidän paratiisinsa oli sitä, että suuria ihmeellisiä johtajia ja avustajia oli tullut meidän maapallollemme muualta. Venus-ketjulta, – Venustähdestä – niinkuin sanotaan – tuli ihmeellisen korkeita olentoja meitä avustamaan, ja he asuivat sitten osaksi näkymättömässä maailmassa tämän maan ilmapiirissä, osaksi ruumistuen fyysisiin käyttövälineisiin. Nämä Lemurian ensimmäiset ihmiset olivat yhtämittäisessä kanssakäymisessä näiden jumalolentojen kanssa, sillä he näkivät heitä; ja kun heillä itsellään ei ollut järkeä eikä ajatuskykyä, niin he eivät mitään muuta osanneet kuin vain totella näitä suuria johtajia. Heidän elämänsä ulkonaisesti oli rauhallista ja harmonista; he olivat aivan kuin suojattuja, niin että ei ollut suurempia vaaroja ulkonaisessa maailmassa, eivätkä he edes kyenneet suojelemaan itseään, kun heillä ei ollut fyysisiä silmiä. Jos sattumalta jokin vaara uhkasi, jos esim. jokin eläinhirviö lähestyi, niin heillä oli vain sisäisellä näkemyksellään tietoa siitä, ja vain sillä tavoin he saattoivat paeta vaaroja, mutta ulkonaisesti he eivät huomanneet mitään. He elivät, aivan niin kuin paratiisikertomuksessa kerrotaan, rauhassa koko maailman ja kaikkien eläinten kanssa, totellen jumalia ja jumalien ääntä, joka kuului heidän sisällään, sillä kuulo heillä oli ja se ulottui ennen kaikkea juuri näkymättömään maailmaan. Heidän erikoinen kykynsä oli luova kyky. He olivat nyt syntyessään fyysiseen maailmaan sukupuoliolentoja, sillä heidän täytyi osata luoda;

heidän ihmisyytensä tai paremmin sanoen elämänsä oli juuri siinä, että he osasivat luoda, toisin sanoen jatkaa sukua. Mutta tämä heidän sisäinen kykynsä ei ollut ollenkaan sitä, mitä me nyt käsitämme sukupuolivoimalla, sentähden että heillä ei ollut kokemusta minkäänlaisista himoista. He olivat alussa kaksisukuisia olentoja. Kun he jatkoivat sukuaan, se tapahtui heissä itsessään, eikä heillä ollut mitään tietoa siitä; heillä ei ollut mitään tietoa siitäkään, että uusi olento kehittyi heissä eikä heillä ollut tietoa siitä, että uusi olento erkani heistä. He olivat niin kiinni fyysisessä maailmassa, että koko tuo luomisprosessi tapahtui heidän tietämättään. Vasta sitten kun suvunjatkaminen alkoi tapahtua kahden olennon välityksellä, vasta sitten he pikkuisen alkoivat huomata ja tuntea toista olentoa, ja heissä se kehittyi sillä tavoin, että heissä toinen sukupuoli vähitellen heikkeni ja miltei surkastui ja vain toinen sukupuoli jäi eläväksi ja voimistui. Sillä tavoin toisista kaksisukuisista olennoista syntyi miehenkaltaisia olentoja ja toisista alkuaan kaksisukuisista olennoista naisenkaltaisia olentoja. Vasta tällä ajalla, kun heidän luomisensa tapahtui kahden yksilön välityksellä, he alkoivat – kuten sanottu – tulla tietoisiksi luomisprosessista. Tämä oli kaikki siis vielä paratiisia, sillä mistään kärsimyksestä, mistään fyysisestä tuskasta heillä ei ollut tietoa. Koko elämä oli yhtä ainoata harmoniaa, laulua, se oli vain korkeampien olentojen palvelemista ja palvomista.

Sitten voimme huomata siellä Lemuriassa erittäin merkillisen kehityskauden, josta meidän täytyy sanoa, jos tahdomme sitä lyhyesti kuvata: se oli syntiinlankeemus. Nuo olennot, jotka eivät tienneet mitään hyvästä eikä pahasta, joilla ei ollut mitään ajatusta, mitään varsinaista järkeä, lankesivat syntiin. Mitä se silloin merkitsi? Sitä on nimitetty syntiinlankeemiseksi juutalaisessa Raamatussa, ja tiedämme, että juutalainen kertomus on kotoisin Kaldeasta; mutta mikä oli se tapahtuma, jota on kuvattu syntiinlankeemukseksi? Se oli sangen merkillinen asia. Voimme huomata siinä ikäänkuin kolme samanaikaisesti rinnakkain kulkevaa kehityslinjaa. Nuo silmät tai herkätkohdat päässä alkoivat kehittyä silmiksi, siis niin kuin syntiinlankeemuskertomuksessa kerrotaan, että heidän silmänsä aukenivat. Tämä oli sanallisesti totta, sillä näiden ihmisolentojen – sillä he olivat hyvin suuria jättiläisiä, – näiden silmät alkoivat mennä auki ja he alkoivat nähdä ympäröivää maailmaa hämärästi. Toiseksi heissä heräsi järki. He alkoivat tulla tietoisiksi omasta fyysisestä kehostaan, tietoisiksi siitä, että elivät tällaisessa fyysisessä maailmassa. Tietenkin juuri silmien avautuessa he näkivät olevansa olentoja tässä näkyvässä maailmassa. He alkoivat katsella toisiaan ja maailmaa, ja näkivät sen ihanoitettavasti, näkivät eläimiä ja kasveja; näkivät maisemia ja joskus auringonkin pilkistävän, sillä aurinkoa ei silloin paljon näkynyt, – oli vain usvaa ja sumua, – mutta he alkoivat nähdä ympäröivään maailmaan, ja tuntea itsensä ja toisensa, ja silloin ajatuskin samalla heräsi, ajatus ja järki. – Kolmas kehityksen puoli oli siinä, että he alkoivat kokea nautintoa. Aistillinen nauttiminen on jotakin, joka kuuluu erityisesti fyysiseen maailmaan ja kehoon. Tämä aineessa oleminen on elämistä aistien välityksellä, ja aistit tekivät heille mahdolliseksi voimakkaasti tuntuvaan nautintoon. Ensin he eivät voineet nauttia niinkään paljon siitä, mitä näkivät, sillä heidän silmänsä kehittyivät vain vähitellen; heidän näkönsä oli alussa hämärä. Mutta mistä he alkoivat kaikista ensimmäiseksi nauttia? Mitkä ovat ne kaikista voimakkaimmat kokemukset ihmisten elämässä, joista he voivat nauttia? He alkoivat nauttia syömisestä, mutta ennen kaikkea sukupuolisesti. Sentähden on tuo syntiinlankeemuskertomus oikea, kun siinä sanotaan, että heidän silmänsä menivät auki, kun he söivät kielletyn puun hedelmää, ja he häpesivät itseään. Se tarkoittaa sitä, että ihminen samalla kun hän tuli tällaiseksi ajattelevaksi olennoksi ja hänen silmänsä menivät auki, samalla hänen luova kykynsä muuttui hänelle nautinnoksi, ja silloin hän vetosi omaan jumalaisuuteensa, inhimillisyyteensä sillä, että hän teki tuon luovan kykynsä riippumattomaksi ympäristöstänsä, riippumattomaksi asianhaaroista, joista se ennen oli aiheutunut; sillä on huomattava, että paratiisitallassa ihmiset loivat ainoastaan silloin kun Jumalaiset olennot määräsivät heille, eikä heillä ollut mitään halua eikä himoa; Jumalat vain määräsivät heille, koska heidän piti luoda, ja se tapahtui niin sanoakseni astrologisten olosuhteiden mukaan. Kun ihminen alkoi tulla ajattelevaksi ja näkeväksi, fyysisesti aistivaksi ja tunteväksi olennoksi, hän teki tuosta luomiskyvystä riippumattoman kyvyn, toisin sanoen teki siitä nautinnon välineen, joka on ajasta ja paikasta riippumaton. Hän ei siis enää totellut jumalia, ei kysynyt heidän mieltään eikä ymmärtänyt lukea tähdistä mitään, vaan hänen luova kykynsä tuli hänelle nautinnon välineeksi, niin kuin se tietenkin on ihmiskunnalla tänä päivänä. Siinä siis oli syntiinlankeemus. Siihen sisältyi, niinkuin syntiinlankeemuskertomuksessa kerrotaan, että jos te syötte hyvän ja pahan tiedon puusta, te tulette tietäviksi kuin Jumala. Tästä hetkestä lähtien, jolloin ajatus heräsi, silmät aukenivat ja nautintokyky heräsi, kun ihmiset söivät hyvän ja pahan

tiedon puusta, he alkoivat kehittyä ja tulla nykyisiksi ihmisiksi. Tuo kuvaus vanhasta lemuralaisesta ajasta ja silloisesta ihmisrodusta selittää meille ulkonaisesti sen, miksi kaikissa uskonnoissa tapaamme kertomuksia paratiisista ja syntiinlankeemuksesta ja antaa meille myöskin käsityksen omasta kehityksestämme. Näiden seikkojen valossa saavat ratkaisunsa monet sellaiset probleemat, joita me emme osaisi muuten ratkaista. Kun sitten ajattelemme näitä tapahtumia sisäiseltä kannalta, saamme vielä selvemmän käsityksen kaikista asianhaaroista, mutta tahdoin ensin antaa tällaisen ulkonaisen kuvauksen.

Lemurian ajoilta meillä ei ole mitään kulttuurijäänteitä. Onhan luonnollista, että mitään kulttuuria ei voinut syntyä, niin kauan kuin ihmisillä ei ollut silmiä, ja se aika, mikä sitten tuli, kun ihmiset saivat silmät, oli siksi levoton ja ihmeellinen, ettei silloinkaan vielä syntynyt varsinaista kulttuuria. Yrityksiä tietenkin tehtiin, ja »Salaisessa Opissa» kerrotaan, että he rakensivat suuria rakennuksia ja kaupunkeja, mutta ne olivat joka tapauksessa aivan primitiivisiä.

Kun siirrymme Atlantikseen, niin huomaamme, että se ihmisrotu, joka siellä syntyi miljoonia vuosia myöhemmin ja oli alkuperältään lemuralaisen rodun jälkeläisiä, – jotkut Lemuriasta olivat siirtyneet uudelle mantereelle – se rotu alkoi aivan uusin edellytyksin elämänsä. Uusilla ihmisillä oli jo silmät, ajatukset liikkuvat aivoissa, mutta heidän näkönsä ei tietenkään ollut kehittynyt niin kuin se on esimerkiksi meillä nyt, vaan vasta Atlantiksessa se *vähitellen* kehittyi nykyiseen tarkkuuteensa. Atlantilainen ihmiskunta alussa omai vielä tuon kolmannen silmän, mutta se alkoi surkastua ja hävitä Atlantiksessa; se oli jäljellä varsinkin atlantilaisena alkuaikana, niin että heillä oli kyllä tuo näkökyky sisäänpäinkin samalla kun heillä oli tuo näkökyky ulkonaiseen maailmaan. Mutta näkö sisäiseen maailmaan oli jo muuttunut hämärämmäksi sen jälkeen kun fyysiset silmät olivat alkanee kehittyä. Kolmas silmä tuli hämäräksi sitä mukaa kuin kaksi fyysistä silmää kehittyi. Atlantiksen alkuaikoina oli ihmiskunnalla se vaihe, jota kaikissa vanhoissa traditioissa nimitetään kulta-ajaksi. Se oli ihmiskunnan kulta-aikaa; siellä vallitsi onni. Se oli uuden rodun lapsuusaikaa, ja se uusi rotu, joka oli syntynyt, oli saanut alkunsa sellaisista ihmisistä, jotka tottelivat sisäisiä johtajiaan, ja kun he muuttivat Lemuriasta Atlantikseen, niin tuo muutto tapahtui sisäisiä johtajia totellen; parhaimmat ainekset seurasivat heidän ääntään, parhaimmat yksilöt Lemuriasta siirtyivät Atlantikseen. Sentähden uusi rotu oli puhdas, sen kehot olivat puhtaat, kauniit, ihanat ja tottelevaiset, ja uusi rotu syntyi onnellisena; ja kerrotaan, että ihmiskunta eli pitkiä aikoja onnellisena vanhassa Atlantiksessa. Kerron ensi sunnuntaina tästä vähän, ja siirrymme sitten tarkastelemaan sisäiseltä kannalta sekä Lemurian että Atlantiksen kehitystä, sillä se paljastaa meille aivan merkillisiä seikkoja.

Historiantakainen ihmiskunta

Kun Madame Blavatsky aikoinaan 1870- ja 1880-luvuilla puhui muinaisista sivistyksistä, muinaisista mannermaista ja kauan sitten kuolleista kansoista ja roduista, niin sivistynyt maailma kohautti olkapäitään. Kun Madame Blavatsky viittasi siihen, että kaikkien kansojen vanhoissa traditioissa, perintätiedoissa puhutaan muinaisista onnellisista kulta-ajoista ja muinaisista kulttuurijajoista, niin maailma paheksuen huomautti, että nuo traditiot, tarut ja myytitän ovat todistetusti tuulesta temmattuja, satuja, eikä niille voi antaa mitään arvoa. Mutta Madame Blavatsky ja kaikki teosofit, jotka olivat omaksuneet hänen näkökantansa, pitivät puoliaan ja uskoivat, että niin oli kuin vanhoissa salaisissa opeissa kerrottiin ja sanoivat, että ensi vuosisadalla (1900-luvulla) tulee yhä enemmän todistetuksi, että näissä vanhoissa taruissa on perää. Ja meidän täytyy todella tunnustaa, että vaikka nyt olemme eläneet tuskin neljättä osaa tätä uutta vuosisataa, on jo tehty monenlaisia löytöjä ja huomioita, jotka todistavat sekä yleensä teosofisten että Madame Blavatskyn opetusten puolesta ja viittaavat erityisesti siihen, että on täytynyt olla vanhoja mantereita ja ihmiskuntia ja rotuja ja sivistyksiä. Ja koska nyt erikoisesti huomiomme tänä päivänä kääntyy Atlantismaan muinaiseen aikaan, on paikallaan vähän muistuttaa mieleen, mitä selviä viittauksia ja todisteita meillä jo on nykyaikaisissa löydöissä ja huomioissa siitä, että tuo Atlantiksen sivistys epäilemättä on ollut olemassa.

Jo Madame Blavatskyn aikana oli Egypti ja sen sivistys tunnettu. Silloin ei kyllä vielä oltu löydetty niin paljon kuin nyt, ei oltu päästy ajassa taaksepäin kovin kauas, mutta silloin jo oli sentään päästy varmuuteen siitä, että Egypti oli ollut kulttuurimaa noin 5-6.000 vuotta sitten. Ja merkittävää Egyptin suhteen oli se, että ei koskaan löydetty mitään todistusta siitä, että Egyptissä olisi ollut muuta kuin sivistysaikaa. Ei mitään todistuksia löydetty siitä, että tuolla sivistyksellä olisi ollut jonkinlainen alkuaika, jonkinlainen raakalaisaika, niinkuin – jos katselemme meidän Eurooppaamme – tiedämme että sivistys täällä on vähitellen kehittynyt ja kasvanut. Niinpä parituhatta vuotta taaksepäin täällä ei ollut mitään mainittavaa kulttuuria, ainakaan pohjoisemmissa osissa ja keskiosissa. Mutta Egyptissä oli aina ollut kulttuuria, mentiinpä taaksepäin kuinka kauas tahansa; aina sitä kulttuuria vain riitti. Ja tänä päivänä, vaikka on päästy taaksepäin koko lailla pitkiä aikoja, niin aina on Egyptissä huomattu olleen kulttuuria. Aina se on jokseenkin samanlaista. Silloin tietenkin täytyy kysyä, mistä tuo kulttuuri on tullut. Onko se tipahtanut taivaasta maan päälle, vai onko sinne tullut muualta ihmisiä, jotka jo olivat sivistyneitä. – Kun löydettiin Kreikka ja sen vanha sivistys ja kun kaivamalla löydettiin vanhoja muistomerkkejä, esimerkiksi Knossoksen vanha kaupunki ja Miinoksen palatsi, ja siinä päästiin muutamia tuhansia vuosia taaksepäin, huomattiin, että siihen aikaankin oli täydellinen sivistys ja että Miinoksen kaupunki ja muut tarunomaiset henkilöt, jotka olivat esiintyneet Kreikan historiassa eräänlaisina perustajina ja joihin ei oltu uskottu enää, todellisuudessa olivat eläneet maan päällä. Erikoisesti merkille pantavaa Kreetan kulttuurilöydöissä oli se, että heillä oli jo – siis pitkiä aikoja ennen kuin Kreikassa ja Italiassa oli aavistustakaan sellaisista asioista, – kirjoitustaito, eikä – niinkuin olemme aina ajatelleet Egyptiä tutkiessamme – hieroglyfejä, vaan käytettiin jo jonkinlaisia kirjaimia. Ja mikä hämmästytti vielä enemmän tiedemiehiä oli se, että kun tarkoin tutkittiin Egyptin vanhoja kirjoituksia, niin löydettiin samoilta ajoilta kuin Kreetastakin kirjoituksia, joissa oli käytetty samanlaisia kirjaimia. Mehän olemme ajatelleet, että nämä meidän kirjaimemme ja kreikan sekä latinan kielten kirjaimet olivat ensimmäisiä varsinaisia kirjaimistoja. Tosin on sanskritinkielessä kirjaimia, mutta eihän niillekään ole tahdottu myöntää kovin korkeaa ikää. Mutta Kreikassa löydettiin kirjoitusta, joka hyvin muistuttaa latinalaisia kirjaimiamme. Ne olivat samoilta ajoilta kuin Kreetassakin. Tämä tietenkin on hämmästyttävää, ja se pani tiedemiehet ajattelemaan ja arvelemaan, missä on noiden asioiden alkua. Sitten Babyloniassa on löydetty kaikenlaisia muinaisjäännöksiä vanhoista sivistyksistä, ja ne jäännökset ovat 10.000 vuotta vanhoja. Huomatkaamme siis, että olemme päässeet jo monta tuhatta vuotta taaksepäin siitä ajasta, jolloin meille koulussa opetettiin,

että maailma luotiin. 10.000 vuotta sitten oli Babyloniassa sellainen sivistys, että se kerrassaan muistutti uudenaikaista sivistystä. Siellä oli taideteoksia, pukuja, koristuksia naisilla, siellä oli rakennuksia ja palatseja, katuja ja vesilaitoksia, niin että ne aivan muistuttavat nykyaikaisia oloja. Mistä ovat tulleet tuollaiset vanhat sivistykset? Nyttemminhän on tehty löytöjä Egyptistä ajoilta, jotka ovat niin vanhoja, että meidän täytyy mennä taaksepäin 200.000 vuotta. Mutta niiltä ajoilta ei ole löydetty vielä muuta kuin vain luita.

Kun sitten siirrymme Amerikkaan, niin Keski- ja Etelä-Amerikka sisältää mitä ihmeellisimpiä salaisuuksia. Sitä ei ollut varsinaisesti tutkittu ennen. Viime vuosisadan puolivälissä vasta alettiin tarkemmin tutkia Amerikkaa. Ennen kyllä tiedettiin, että Amerikka oli merkillinen siinä suhteessa, että kun uuden ajan alussa Kolumbus löysi sen ja Cortés kävi siellä, niin siellä oli täydellinen loistava sivistys silloin, kun nämä eurooppalaiset tulivat sinne. Ja olemmehan myöskin tiedäneet, että tuo sivistys, sen uskonto ja uskonnolliset muodot olivat hämmästyttävässä määrin samanlaisia kuin Euroopan kristityissä maissa. Ymmärrämme mihinkä vaikeaan asemaan katoliset jesuiitat ja papit joutuivat, kun he tulivat Amerikkaan ja huomasivat, että sielläkin aivan kuin palvellaan Jumalaa, niinkuin kristityissä maissa. He joutuivat niin pahaan pulaan siitä, että heidän täytyi keksiä kaksi outoa selitystä tähän. Toinen oli, että perkele, pahahenki oli ennen ilmoittanut amerikkalaisille kristinuskon salaisuuksia, siis ennen kuin kristinusko sinne todellisesti pääsi ja toinen selitys, joka ei ollut meidän kannaltamme niin lapsellinen, oli se, että apostoli Tuomas, Jeesuksen apostoli, oli aikanaan joutunut Amerikkaan. Miten hän oli sinne joutunut, on toinen asia, mutta jesuiitat olivat valmiit kuvittelemaan, että hän joutui Amerikkaan ja pani alkuun kristillisen sivistyksen. Kyllä meidän täytyy tunnustaa, että jos näissä jesuiittojen haaveissa oli perää, niin apostoli Tuomas, joka oli tunnettu epäilyksestään ja liian vähästä uskostaan, oli loistava mies, joka yksin muutti kokonaisen maanosan kansojen sivistyksen, sillä siellä ei ollut ainoastaan yksi kansa, siellä oli mm. aztekeja ja mayakansa ja lisäksi erilaisia muita kansoja ja valtakuntia, ja kaikissa maissa oli tuon apostolin vaikutus nähtävänä. Uskonnolliset olot olivat täällä niin hämmästyttävät, niin kristillisyyttä muistuttavat, että me emme ollenkaan voi ihmetellä jesuiittojen pulaa. Sillä siellä oli Vapahtajakin. He eivät nimittäneet häntä Jeesus Kristusiksi, vaan hänen nimensä oli toinen, Quetzalcoatl, mutta hänkin oli syntynyt neitseestä, tullut maailmaan ihmiskuntaa auttaakseen ja oli kuollut ja käynyt tuonelassa ja noussut ylös kuolleista. Tuollaista siellä kerrottiin ja uskottiin. Sitten heillä oli kaste. He kastoiivat lapsia tavallisesti noin 12 vuoden iässä. Joidenkin kansojen keskuudessa lapset kastettiin pian sen jälkeen kun he olivat syntyneet, aivan niinkuin kristityissä maissa. Siellä missä heidät kastettiin näin pian syntymän jälkeen, siellä oli nimeltään *amma* se, joka toimitti kasteen; siinä lausuttiin samalla hyvin juhlallisia ja ihmeellisiä sanoja. »Mistä olet tänne tullut, tänne murheen ja surun maailmaan? Paljon saat kärsiä, mutta pääset lepoon». Tuollaista kaunista puhuttiin pienelle lapselle. Siinä maassa, missä lapsi kastettiin 12 vuoden iässä – heitä oli tavallisesti useampia yhdessä – joku pappi toimitti kastetoimituksen ja silloin myös lausuttiin samoja sanoja. Heillä oli kauniita kirkkoja ja monenlaisia jumalanpalvelusmenoja. Heillä oli myöskin jokin toimitus, joka selvästi muistutti ehtoollista, sillä heidän pappinsa leipoivat leipiä ja kun niitä taitettiin ja annettiin ihmisille, niin kaikki uskoivat, että se on jumalaista, että he syövät jumalaansa. Heillä oli myöskin rippi, mutta heidän rippinsä oli sellainen, että kun joku oli tunnustanut syntinsä, niin hän sai kaikki anteeksi, ja sitten hän oli puhdistettu kaikista synneistä ja rikoksista, eikä kukaan saanut häntä ahdistaa. Häntä ei saanut millään tavoin vahingoittaa sitten yhteiskunnankaan puolelta, mutta hänellä ei ollut oikeutta palata enää takaisin mihinkään syntiin. Jos hän ripitti itsensä, pääsi hän varmasti taivaaseen kuolemansa jälkeen, mutta jos hän oli ripittänyt itsensä ja sitten taas langennut syntiin, niin hänen pelastuksensa oli hyvin epävarmaa; oli päinvastoin luultavaa, että hän joutui johonkin vaikeuteen kuolemansa jälkeen. Sentähden rippi oli heillä niin pyhä ja juhlallinen toimitus, että monet eivät uskaltaneet ripillä käydä, ennen kuin sangen myöhäisessä iässä, jolloin he saattoivat arvella, että he eivät tee enää syntiä. Niinpä tuo rippi muistutti vähän samalla katolilaista ja kristittyä viimeistä voittoa ja rippiä. Vanha mayakansa asui Yukatanissa. Aztekit olivat Meksikossa ja se kansa oli aivan merkillinen sivistykseltään. Mayat olivat päässeet kaikenlaisissa tieteissä pitkälle. Niinpä silloin se mayakansa, joka kristittyjen sinne tullessa eli, ei ollenkaan enää ollut samalla sivistystasolla, mikä oli vallinnut heidän maassaan pitkiä aikoja ennen, sillä silloiset mayat asuivat kylläkin Yukatanissa, mutta eivät ollenkaan vanhoissa kaupungeissa, jotka olivat raunioina ja jotka vasta nyt perästäpäin on löydetty. Tiedetään kylläkin vanhoista ajoista, että kun ensimmäiset kristityt sinne tulivat, eräs kristitty piispa Veland, joka siellä oli

püispana, kertoo, kuinka noilla mayakansoilla oli ennen ollut loistava aika ja kuinka heidän vanhoilta ajoiltaan oli paljon kirjoja, jotka olivat kirjoitetut jonkinlaisin kirjaimin, mutta — püispa lisää kertomuksessaan —, että koska nähtävästi vanhat kirjat sisältävät vain perkeleellistä taitoa ja tietoa ja vääriä tietoja, niin olemme ne kaikki hävittäneet. Kirjoja oli noin 15-16.000, jotka tämä kristitty püispa poltti Jumalan suuremmaksi kunniaksi. Nykyaikaiset tiedemiehet sanovat, että hän asetti itsensä häpeäpaaluun historian silmissä, kun hän näin hävitti vanhat muistomerkit. Niistä olisi tietenkin saatu paljon tietoja. Onneksi on löydetty toisiakin kirjoituksia, ja jotkut ovat tutkineet ahkerasti näitä mayakansan muinaisia aikoja. Niistä on käynyt selville, että heillä — kuten sanottu — erinäiset tieteet suuresti kukoistivat. Niin esimerkiksi matematiikka. On löydetty mayakirjoituksia, joista kokonaiset sivut ovat täynnä suuria lukuja. He käyttivät miljoonalukuja ja ihmeellisiä laskuja, ja heidän lukumerkkinsä, numeronsa olivat sangen nerokkaita. Ne olivat ainakin yhtä nerokkaita kuin meidän arabialaiset numeromme, jotka ovat tietenkin paljon parempia kuin vanhat latinalaiset ja kreikkalaiset tai heprealaiset. Mehän olemme perustaneet lukujen kirjoittamisen kymmenjärjestelmään: 23 kirjoitetaan kakkonen ja kolmonen perään. Mayakansa käytti sellaista järjestelmää, että he ykkösen merkitsivät yhdellä pisteellä, 2 kahdella pisteellä, 3 kolmella pisteellä, 4 neljällä pisteellä, 5 he merkitsivät vaakasuoralla viivalla, 6 oli viiva ja piste päällä, 7 viiva ja kaksi pistettä, 8 viiva ja kolme pistettä päällä, 9 viiva ja neljä pistettä päällä, 10 taas kolme (?) viivaa jne. Tämä on hyvin selvää. Kun katselee näitä numeroita, niin näkee heti, mikä se on, ja kun he kirjoittivat suurempia lukuja, niin he eivät — niinkuin me — kirjoittaneet niitä perätysten vaan alhaalta ylöspäin. Esim. sellaisen luvun kuin 149 he ensin kirjoittivat 9 ja sen alapuolelle 7, sentähden että heidän laskutapansa perustui kaksikymmenjärjestelmään. Arabialaisten perustui siihen, että ihmisellä on 10 sormea, mutta maya-kansan 20-järjestelmä perustui siihen, että ihmisellä on 10 sormea ja 10 varvasta, ja sentähden 149 kirjoitetaan 9 = viiva ja neljä pistettä päällä ja sen alle 7 = viiva ja kaksi pistettä. Jokainen oli hyvä matematiikko. Tämä on erikoisen kiintoisa piirre mayakansassa; siitä seurasi, että heillä oli tarkat ja suuret astronomiset tiedot. Tähtitiede oli kehittynyt. Heillä oli tietenkin vuosijakojärjestelmä, jokseenkin samanlainen kuin meillä. He laskivat 365 päivää vuoteen, mutta he jakoivat sen sillä tavoin, että heillä oli 360 päivää kuukausina ja 5 päivää jonkinlaisina karkauspäivinä aina joka vuosi. Mutta vielä kiintoisampaa on se, mitä eräs saksalainen sai selville Brasiliassa. Huomaamme, että tuo Etelä-Amerikka ja Keski-Amerikka on sellainen salaisuus, jota ei ole vielä tutkittu perusteellisesti; sieltähän on löydetty merkittäviä pyramideja, jotka aivan muistuttavat egyptiläistä sivistystä. Nyt eräs saksalainen löytöretkeilijä von Steiner kulki Brasilian sisämaassa ja liikkui Mattogrosson maakunnassa ja kulki pitkin Tshingu-jokea, joka on Amatsonin sivujoki. Tämä maakunta on Etelä-Amerikan keskikohdalla. Von Steiner kertoo, että siellä on paikkakuntia, jotka ovat vuorien, soiden ja rämeiden sisällä ja suurten metsien takana, niin että on vaikea sinne päästä. Mutta Steiner pääsi jokea pitkin sen lähteelle. Siellä hän löysi merkittävän ihmisjoukon, aivan tuntematonta rotua, neljä heimoa. Hän jäi sinne olemaan ja tutkimaan heitä ja tutustui heihin. He olivat kovin ystävällisiä, mutta aivan yksinkertaisia, jonkinlaisia intiaaneja, niinkuin yleensä vanhat azteekkien jälkeläiset ovat. He olivat jakaantuneet heimoihin, jotka olivat baikiirit, nabuaatat, manitakut ja trumaiit. He elivät hyvin yksinkertaista elämää; heidän vaatimuksensa olivat hyvin pienet. Baikiirit valmistivat riippumattoja ym. Nabuaatat valmistivat pääasiassa kalebasseja, kurpitsaista tehtyjä astioita. Manitakut valmistivat saviastioita, ja trumaiit viljelivät pääasiallisesti tupakkaa. Tällä tavoin eri heimot harjoittivat erilaista teollisuutta ja kävivät vaihtokauppaa keskenään. Mutta he kuuluivat yhteen, puhuivat samaa kieltä ja heidän elämänsä oli samanlaista. Se mikä heidän suhteensa on kiintoisaa erittäinkin teosofisille tutkijoille, on se, että näiden heimojen uskonnolliset käsitteet ja heidän sisäinen elämänsä on aivan merkittävän lähellä meidän teosofista käsitystämme. Ensinnäkin he kaikki uskovat Jumalaan, ja uskovat Jumalasta, että hän on hyvä, itse hyvyys; he eivät pelkää Jumalaa, vaan kunnioittavat. Jumala ei voi eikä tahdo heille mitään pahaa, sentähden hän ei ole peljättävä. He ovat erikoisen lempeitä ja rauhallisia ihmisiä, jotka eivät mitään pahaa tekisi kellekään. He eivät lainkaan pelkää kuolemaa, sillä he sanovat, että kun ihminen kuolee, hän elää näkymättömässä maailmassa, ja kun hän on siellä aikansa elänyt, hän syntyy jälleen maan päälle. He uskovat siis reinkarnaatioon eli jälleensyntymiseen. Sitten he sanovat: emme ollenkaan pelkää kuolemaa senkään takia, että tiedämme, missä meidän omaisemme ovat, kun he kuolevat. Joka yö lähdemme heidän luokseen sielussamme, jolla on oma käyttövälineensä. He ovat kaikki tuossa ihmeellisen lempeässä, rauhallisessa, siveellisessä kansassa niin kehittyneitä astraalisesti, että he melkein poikkeuksetta kaikki ovat tietoisia kehonsa ulkopuolella. On tavallista, että he nukkuvat erikoisen kauan; he

voivat nukkua monta päivää yhtä mittaa, sillä he sanovat, että heillä on paljon puuhaa tuossa toisessa paikassa, ja kun heidän tarpeensa tässä näkyvässä maailmassa ovat tuiki pienet, niin heillä ei olekaan paljon puuhaa tässä ulkonaisessa maailmassa; näin he elävät yhtä paljon ja yhtä voimakkaasti henkisessä maailmassa. Mutta he sanovat, että heidän joukossaan on olentoja ja ihmisiä, joita he saattavat pelätä. Mitä he ovat? He ovat pahoja velhoja ja noitia. He ovat ainoat, joita he pelkäävät. Sillä sanovat he, he voivat tehdä meille niin paljon haittaa. Voi tapahtua esimerkiksi, että joku nukkuessaan, kun hän on fyysisen kehonsa ulkopuolella, joutuu tuollaisen velhon käsiin, joka estää häntä tulemasta takaisin, niin että hän kuolee. Noidat ja velhot saattavat siis tappaa ihmisiä, mutta he eivät tapa samalla tavoin kuin tässä romanttisesti näkyvässä maailmassa; he eivät käytä tulta eikä miekkaa, vaan tappavat sillä tavoin, että katkaisevat sen hopealangan, joka yhdistää ihmissielun ja astraalikehon tähän näkyvään käyttövälineeseen. Tämä on siis kerrassaan ihmeellinen kansa. Jollei heille olisi tuo eläminen fyysisen kehon ulkopuolella niin luonnollista ja luonnonomaista, niin heitä ei myöskään voisi estää tulemasta takaisin. Mutta juuri sentähden, että se on heillä, he eivät ole niin harjaantuneet valkoisessa magiassa, että voisivat asettaa jotakin tuollaista mustaa velhoa vastaan, vaan joutuvat hänen uhrikseen. Mutta onhan meidän tunnustettava, että merkillinen kansa siellä elää. Mistä sellainen kansa ja sellainen kehittynyt uskonto? Sillä onhan meidän tunnustettava, että uskonto, joka ei ilmene minkäänmoisissa ulkonaisissa menoissa, — heillä ei ole mitään temppeleitä — vaan ilmenee heissä ainoastaan hyvässä elämässä, veljeydessä, kaikessa siveellisessä kauneudessa, sellainen uskonto ei ole minkäänlaisen raakalaiskansan uskonto, vaan varmasti jäännös jostakin korkeammasta; koko kansa on varmasti jäännös jostakin vanhasta sivistyskansasta. Kun otamme huomioon tällaiset tieteelliset probleemien sekä Euroopassa, Aasiassa että Amerikassa, ettei alkusivistystä mistään löydy, niin voimme uskoa ilman muuta siihen, että on täytynyt olla yhteinen pohja. On täytynyt olla jokin sivistysmanner, joka on hävinnyt ja jossa on ollut kukoistuksessaan kaikkien näiden sivistyksien alku, ikäänkuin se sivistys, josta egyptiläiset, babylonialaiset, kreetalaiset, azteekit, mayat ja kaikenlaiset vanhat sivistykset ovat olleet kuin lapsisivistyksiä. Meidän täytyy näin ajatella. On ollut jossakin alku ja pohja, ja miksei se silloin olisi ollut Atlantiksessa. Atlantiksessa, niinhän vanhat tarut kertovat, oli ihmiskunnan kulta-aika. Siellä oli alussa onnelliset olot. Siellä luotiin ihmeellinen sivistys pitkien aikojen kuluessa. Voimme arvioida Atlantiksen iäksi miljoonia vuosia ja voimme ymmärtää, että sillä ajalla oli ehtinyt nousta sivistys. Se sivistys on ollut merkillinen. Mitä näissä vanhoissa traditioissa ja »Salaisessa Opissa» siitä kerrotaan ja mikäli sitä tieteellisesti voidaan tutkia, niin voimme sanoa, että Atlantiksen ensimmäisillä ajoilla ns. kulta-ajalla luotiin sivistys, kulttuuri ja onnelliset olosuhteet sen perusteella, että oli viisaita johtajia. Atlantiksessa näemme alkuaikana näytelmän, jollaista nykyään ei ollenkaan saa nähdä. Näemme, että suuri kansa katseli luottaen viisaisiin johtajiin. Atlantiksen vanhat kuninkaat, keisarit, olivat viisaita sanan todellisessa merkityksessä ja heidän alakuninkaan, kuvernöörensä ja virkamiehensä, maaherransa olivat kaikki myöskin samanlaisia viisaita alkuaikoina. Millä tavoin heidän viisautensa ilmeni? Se ilmeni siinä, että he eivät ajatelleet itseään vaan kansaa. Kansa luotti johtajiinsa ja johtajat ajattelivat ja toimivat kansan parasta silmällä pitäen. Jos esimerkiksi tapahtui jokin onnettomuus, tuli esimerkiksi nälänhätä; joutuiko kansa kärsimään? Ei. Ketkä kärsivät? Ensimmäisenä kuningas, sen perästä varakuninkaat, sen perästä maaherra, sen perästä virkamiehet; kansan ei tarvinnut ollenkaan kärsiä. Kuningas silloin oli vaikka syömättä, jotta hänen kansallaan olisi ollut ruokaa. Nämä olivat todella ihmeellisiä olentoja. Meidän täytyy myöntää, että se oli kulta-aikaa. Se oli aivan kuin perheessä; sillä tavallahan isäkin ajattelee lapsiaan ja äiti samaten. Isä ajattelee ensin lapsiaan, sitten äitiä ja viimeksi itseään. Kansa oli lasten asemassa. Hallitsijat olivat todella kuin suuren perheen vanhemmat. Sentähden oli aika kultainen ja onnellinen. Me voimme paljon tietää heidän oloistaan ja millä tavoin koko elämä oli järjestetty, mutta se on vähemmän tärkeää sentähden, että tietenkin monessa suhteessa meidän aikanamme ulkonaiset olot voivat olla paremmin järjestetyt, mutta se henki, jonka mukaan kaikki silloin järjestettiin, on kadonnut. Me elämme vaikeissa, onnettomissa ajoissa ja olemme eläneet vuosituhansia, satoja tuhansia vuosia, sentähden että me olemme kaikki pieniä, itsekkäitä, kehittymättömiä olentoja. Meillä ei ole enää niin suuria pyrkimyksiä, kuin ne olivat noina merkillisinä aikoina Atlantiksessa. Sentähden me olemme onnettomia, että me olemme »tasa-arvoisia». Me tappelemme ja taistelemme. Jokainen ajattelee omaa parastaan. Se on luonnollinen ajatus ihmiskunnassa ja näkyy olevan tällä hetkellä, vaikkakin elämme ja ymmärrämme, että voisi olla toisin. Me ymmärrämme, että voisi olla niin, että ajattelisimme toisella tavoin. Me jakaudumme nyt luokkiin ja puolueisiin, jotka taistelevat keskenään, ja

jokainen puolue tietenkin sanoo, että se ajaa kansan parasta. Mutta sellainen on mahdotonta. Jos ajattelee kansan parasta, niin ei voi olla mitään puoluetta. Yksilö ainoastaan voi ajatella kansan parasta, mutta ei puolue. Jos liitymme puolueeksi, niin saamme ymmärtää, että ajattemme tämän puolueen parasta, ja sentähden elämme vielä vaikeissa ja onnettomissa ajoissa, – mutta me odotamme parempia aikoja; tiedämme, että ihmisen sisässä piilee jotakin jumalaista. Kun Jumalat pääsevät oikeuksiinsa, silloin tulee myöskin veljeys ja onni. – Me saimme myöskin nähdä, kuinka Atlantiksessa tuo onnellinen aika ei kestänyt ikuisesti. Mehän kaikki tiedämme teosofisten tutkimustemme perusteella, että Atlantiksessa sitten tapahtui tuo merkillinen suuri sota, jota on nimitetty sodaksi valkoisten ja mustien välillä. Sillä noissa johtajissa pitkien aikojen kuluttua alkoi ilmetä itsekkyyttä. »Minkä tähden me ajattelimme toisten parasta? Meidän pitää ajatella omaa valtaamme ja kunniamme. Kansan pitää madella meidän edessämme; meidän pitää hallita sitä ja sen pitää totella.» – Me tiedämme, että Atlantiksessa oli ihmiskunnalla vielä paljon taipumusta salaisiin kykyihin, oli jäljellä vielä lemuralaisilta ajoilta tuo kolmas silmä, jonkinlainen selvänäkö, joten he olivat yhteydessä henkisten voimien kanssa verraten helposti; he saattoivat kehittää itsessään maagisia voimia. Johtajat ja älykkäämmät henkilöt tietenkin kehittivät itsessään niitä. He eivät aikaa myöten enää noudattaneet niitä sääntöjä, joita viisaat mysteereissään opettivat. He kevytmielisesti ja mahdollisimman helposti kehittivät itsessään maagisia voimia, ja sillä tavoin oli helppo saada uskonnon avulla valtaa kansan yli. Kansa alkoi pelätä ja totella. Lopulta syntyi tuo suuri sota valkoisten ja mustien välillä. Tässä on nyt puhe tietenkin sielullisista ominaisuuksista. Ne jotka olivat sielultaan hyviä, kokoontuivat tiettyyn paikkaan ja mustat toiseen paikkaan. Valkoisilla oli tietenkin hallussaan tuo pääkaupunki kultaisine portteineen. Mustia oli paljon enemmän kaupungin eteläpuolella, ja he valloittivat sitten kaupungin ja karkoittivat valkoiset sieltä. Nämä vetäytyivät pohjoisemmas, ja se koko viisauden ja mysteereiden keskus, mikä oli ollut Atlantiksen pyhässä kaupungissa, siirrettiin silloin Egyptiin. Sentähden Egyptissä on sivistys aina ollut valmiina. Se tuli Atlantiksesta. Korkeimmat johtajat, sivistyneimmät olennot, tulivat Egyptiin. Tämä tapahtui hyvin pitkiä aikoja sitten. Mutta nuo mustat, jotka valloittivat pyhän kaupungin, jatkoivat sotaansa, ja lopulta koko suuri sota loppui siten että luonto nousi kostajaksi; tapahtui luonnonmullistuksia, vedenpaisumuksia. Kerrotaan, että niitä oli useita Atlantiksessa. Atlantis oli kuin suuri saaristovaltakunta; siitä vähitellen lohkesi pois pala palan jälkeen meren syvyyteen. Ja nuo sielultaan mustat olennot – väriltään ihmiset Atlantiksessa olivat punaisia; sentähden huomaamme, että intiaanien ihonväri on punainen – ne sielultaan mustat, jotka jäivät eteläpuolelle, kun valkoiset siirtyivät Egyptiin, luonnonmullistuksen tullessa siirtyivät myös pois ja ovat nyt Afrikan neekerikansoja – ja osaksi hävisivät meren syvyyteen. Tämä ei tietenkään merkitse, että neekerit olisivat mustia sielultaan, sillä ovathan he viattomia. – Koko vanha historia Atlantiksessa ja Lemuriassa jää melkein käsittämättömäksi, ellemmme ymmärrä sitä myöskin sisäisesti. Sentähden meidän täytyy asettaa itsellemme joitakin kysymyksiä. »Kuinka on mahdollista, että Atlantiksessa muodostui tuollainen suurenmoinen sivistys ja että ihmiset olivat niin erilaisia, että kansa oli niinkuin suuri lauma ja oli johtajia, jotka olivat niin tavattoman kehittyneitä ja viisaita? Kuinka tuo kaikki oli mahdollista, jos ihmiskunta on yhtä? Mistä tuollainen suuri sivistys sai alkunsa?; sillä tähän muistatte, että Atlantiksessa tunnettiin paljon merkillisempiä asioita kuin nyt. Jos nykyinen ihmiskunta on vanhan ihmiskunnan jälkeläinen ja jos me olemme samoja ihmisiä, kuinka silloin olimme niin tavattoman sivistyneitä ja elimme niin merkillisessä kulttuurissa. Taas olemme alkaneet uudestaan uudessa eurooppalaisessa rodussa ja päässeet näin pitkälle, mutta emme osaa muuta kuin sotia?» Tämä on ensimmäinen kysymys. Toinen kysymys on lemuralaisesta ajasta: »Kuinka tuo syntiinlankeemus on ymmärrettävissä? Minkä tähden ihmiset jakaantuivat kahteen sukupuoleen ja miksi heissä heräsi kaikenlaisia vaistoja; ja miten oli mahdollista, että heissä alkoi ihmisen järki herätä, joka on niin perin toisenlainen ominaisuus kuin eläinten vaisto?» Nämä asiat ovat meille tärkeitä kysymyksiä ja meidän täytyy saada niihin selvitys sisästä päin. Tulemme ymmärtämään niitä aivan toiselta kannalta, kun saamme nähdä esiripun taakse, ja nähdä mitä voimme siellä kokea. Sentähden meidän täytyy näistä asioista vielä puhua ja jatkaa ensi sunnuntaina siitä. Luon silloin vielä lyhyen katsauksen kaukaisimpaan menneisyyteen, jotta voisimme ymmärtää tapahtumia Lemuriassa ja Atlantiksessa.

Syntiinlankeemus

Syntiinlankeemukseksi on ainakin muutamissa uskonnoissa, juutalaisten, kristittyjen, islamin uskonnoissa, nimitetty ihmiskunnassa sitä psykologista prosessia, joka teki ihmiskunnalle tunnetuksi käytännöllisessä elämässä pahan probleeman, joka sai siis ihmiskunnan käytännössä kosketukseen pahan kanssa. Minkätähden tätä prosessia on kuvattu syntiinlankeemukseksi? Tuollaisella nimityksellä on tietenkin tahdottu tuoda esiin se näkökanta, että ihmiskunta olisi voinut kehittyä toisella tavalla, että tämä syntiinlankeemus on jollakin tavoin epätavallinen prosessi, jonka alaiseksi ihmiskunta tuli poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi, mutta ei välttämättömästi, siis toisin sanoen, että Jumala olisi ehkä alkuaan tarkoittanut, että ihmiskunta olisi kehittynyt ilmankin tätä syntiinlankeemusta. Sellainen merkitys on annettu tälle nimelle. Sitähän on kuvattu historialliseksi tapahtumaksi, ja vaikka se luonnollisesti on prosessi eikä hetkellinen tapahtuma, niin sittenkin on, kuten jo olemme maininneet, perää siinäkin katsantokannassa, että syntiinlankeemusta pidetään historiallisena tapahtumana sentähden, että se alkoi aivan tietynä ajankohtana ihmiskunnan historiassa, nimittäin sillä mantereella, jota olemme nimittäneet Lemuriaksi ja josta meillä nyt on ollut ennen täällä puhe. Syntiinlankeemus tapahtui siis Lemuriassa miljoonia vuosia sitten, ja niissä uskonnoissa, joissa puhutaan syntiinlankeemuksesta, kuvataan sitä siis poikkeukselliseksi prosessiksi. On toinenkin näkökanta, ehkä kaukaisempi, enemmän itämaalainen näkökanta, jonka mukaan syntiinlankeemusta ei ole tässä merkityksessä. Sen mukaan kehitys on ollut luonnollinen, ja se vaati, että ihmiskunta tutustui myös pahaan. Nämä molemmat näkökannat selviävät meille niin sanoakseni historiallisessa valaistuksessa, kun syvennymme tarkastamaan sitä prosessia, joka tapahtui Lemuriassa.

Meidän täytyy ensin ottaa huomioon, että on olemassa määrätty ehdoton ja varma tausta pahan ilmestymiselle. On olemassa niin sanoaksemme metafyyminen tausta, joka tekee pahan ilmenemisen välttämättömäksi. Kun me kiinnitämme siihen huomiomme, ymmärrämme, ettei mitään olemassaoloa voi olla ilman pahaa tai ainakaan sen mahdollisuutta. Sillä mikä on olemassaolo? Se on tajunta, joka ilmenee muodossa, rajoitettu tajunta. Jos ajattelemme Jumalaa absoluuttisena elämänä, silloin me emme millään tavoin käsitä Jumalaa ilmenneenä. Millä tavalla voisi ääretön ja iankaikkinen ilmetä? Eihän Jumalaa siinä merkityksessä voi olla meille olemassa, niin että häntä pitäisi kokea, nähdä tai havaita, sillä jos ajattelemme Jumalaa äärettömyytenä ja iankaikkisuutena, niin me emme saa mitään muuta kuvaa, kuin tyhjän äärettömän avaruuden, joka sisältää mitä mahdollisuuksia tahansa, mutta joka ei ole vielä mitään. Sillä niin kauan kuin on ainoastaan yksi ainoa oleminen ja elämä ilman mitään muuta, niin sillä elämällä ei ole mitään muotoa, se ei ole millään tavoin ilmennyt, sillä mitä elämä on muuta kuin tajuntaa muodossa. Me puhumme kuolleesta luonnosta ja olemme sillä juuri tahtoneet osoittaa, että me emme käsitä elämää, me emme näe siinä tajuntaa. Sanomme, että kivi on kuollut ja tarkoitamme, että sillä ei ole tajuntaa. Siis silloin vasta ymmärrämme elämää olevan, kun on tajuntaa, joka on jossakin muodossa. Nyt meidän aistimme ja havaintokykymme ovat siksi huonoja, että me emme näe kiven tajuntaa; voimme kyllä tulla siihen johtopäätökseen, että kaikki on muotoa ja elämää, ja tajuntaa, vaikka me emme havaitse sitä. Mutta koko olemassaolo on siis muotoa ja tajuntaa, ja koska elämä on tajuntaa muodoissa, niin mitä se samalla silloin sisältää? Mikä seuraa silloin mahdollisuutena tuosta elämästä? Tietenkin joko se, että tuo tajuinen muoto mukaantuu aivan täydellisesti Jumalaisen, absoluuttisen mukaan. Tai tuo muotoon pukeutunut tajunta aivan kuin kääntää huomionsa itseensä, katselee omaa muotoaan, ja silloin heti voimme rikkoa olemassaolon harmoniaa sillä tavoin, että muotoon pukeutunut tajunta enemmän ajattelee omaa muotoaan kuin toisia muotoja. Tämä on itsekkyyden mahdollisuus, pahan mahdollisuus metafyyssisesti katsoen. Kaikessa ilmenneessä olemassaolossa piilee pahan ja itsekkyyden mahdollisuus, sillä se on muotoon pukeutuvan tajunnan, elämän mahdollisuus, elämän periaate. Ja kun katselemme elämää ympärillämme ja muotoon pukeutunutta tajuntaa, niin huomaamme, että sellaisilla tajunnan muodoilla, jotka kerrassaan unohtaisivat itsensä eivätkä ollenkaan ajattelisi toisia, sellainen tajunnan muoto on meille näkymätön. Ehkä kivi meistä on sentähden kuollut, että se ei käännä

huomiota itseensä ollenkaan. Mutta jos katselemme jotakin eläintä ja ihmistä, niin huomaamme, että tajunta tuohon muotoon pukeutuneena tulee ajatelleeksi itseään ja huomanneeksi itsensä, ja silloin on pahan mahdollisuus olemassa. Tämä on ensimmäinen filosofinen edellytys pahalle. Sen alku on itse olemisessa. Toinen kysymys on, millä tavoin paha käytännössä ilmenee. Miten se on tullut ja minkälaisissa muodoissa se tulee esille, koska se näkyy ilmenneessä elämässä. Ja kun käännämme huomiomme ihmiskunnan historiaan ja siirrymme noihin kaukaisiin lemuralaisiin aikoihin, jolloin ihmiset lankesivat syntiin, niin huomaamme, että ihmisissä alkoi herätä ajatus samalla kuin silmät alkoivat avautua näkemään tuota ulkonaista aineellista maailmaa. Ja samalla kun ihmisissä alkoi herätä nautinnonhimo varsinkin sukupuolisessa muodossa ja luomisen muodossa, niin avautuivat heidän silmänsä; he aivan kuin lankesivat syntiin. Niinhän se oli ulkonaisesti. Mutta nyt jää jäljelle kysymys, mitenkä tämä tapahtui psykologisesti, ja tällöin on ensimmäinen kysymys, minkälaiset nuo ihmiset olivat sielultaan, joita kuvataan melkein älyttömiksi, järjettömiksi olennoiksi. Nuo jättiläismäiset ihmiset, jotka asuivat Lemurian mantereella ja joilla oli yksi ainoa silmä käännettynä sisäiseen maailmaan ja jotka olivat sokeita, minkälaisia he olivat ihmisinä? Mistä he olivat tulleet? Tämähän on ensimmäinen kysymys. Me ajattelemme, että heidän kehonsa olivat saattaneet syntyä luonnollisen prosessin kautta vaikkapa valikoimisen kautta; me emme kiinnitä huomiota siihen kysymykseen; mutta minkälaiset olivat heidän sielunsa, mistä he olivat tulleet? Kun tähän kysymykseen tahdomme vastata sillä tavalla kuin vanhat traditiot, salaiset opit sitä selittävät, joudumme kosketukseen hyvin monimutkaisen ja vaikeatajuisen asian kanssa. Kaikki jotka ovat lukeneet Madame Blavatskyn »Salaista Oppia», tietävät, kuinka tavattoman vaikeita nämä asiat ovat, kuinka siellä puhutaan kaikenlaisista ihmisten esi-isistä. Siellä mainitaan kuu-esi-isiä, aurinko-esi-isiä, ja jos mitä. Nuo kuulostavat niin vaikeatajuisilta ja ylikuonnollisilta, mutta kun pääsee asian ytimeen, niin se kyllä selviää järjelle, ja tutkija voi saada koko lailla hyvän kuvan niistä ihmiskunnan suuressa kehityshistoriassa. Se mikä ensinnä »Salaisessa Opissa» ja vanhoissa traditioissa herättää huomiota, on, että ihmiskunta tuli tänne maan päälle jostakin muualta. Ihmiskunta ei täällä kehittänyt eläinkunnasta. Madame Blavatsky huomauttaa, että Darwin ja hänen seuraajansa eivät ole voineet esittää niin sanottua puuttuvaa rengasta, joka yhdistäisi ihmisen apinaan, sillä ihminen ei ole polveutunut apinasta. Sehän oli viime vuosikymmenien mieliteoria, että ihminen on tullut apinasta. Mutta mikäli olen ollut huomaavinani, ovat sangen monet luonnontieteilijät hylänneet tämän teorian. Nykyään puhutaan jo samalla tavoin kuin Madame Blavatsky esitti asiat »Salaisessa Opissa», nimittäin että ihminen ei ole polveutunut apinasta, vaan apina ihmisestä. Apina on ihmisen syntyinlankeemuksen jälkeläisiä, mutta ihminen on aivan toisenlainen olento. Mistä hän on tullut? Jokainen nykyajan ihminen, joka ei ole aivan pinttynyt materialisti, vaan joka vähänkin tuntee sielussaan muutakin kuin ainoastaan luonnollisia vaistoja, vaistomaisesti tietää, että hänen sisässään on jotakin korkeampaa, jotakin jumalaista, sellaista, joka ei ole samaa kuin tämä keho, vaan jotakin, joka yhdistää hänet henkiseen maailmaan ja Jumalaan, joka saa hänet nostamaan silmänsä taivasta kohti. Sellainen ihminen voi helposti ymmärtää, että ihmissielun syntyminen on aivan itsenäinen asia, ja että siis noissa vanhoissa lauseissa, että ihminen on jumalsyntyinen olento ja tullut taivaasta ja että hänen varsinainen kotinsa on taivaassa, on perää. Niissä täytyy olla perää. Ja kun hän sen ymmärtää, silloin hänelle ei jää aivan käsittämättömäksi »Salaisen Opin» selvitys siitä, millä tavalla ihminen syntyi. Ihminen syntyi siten, että jossakin muodossa, sanokaamme eläimen muodossa, tapahtui eläinsielussa merkillinen herääminen. Jos tahtoisimme kuvata tätä asiaa vaikka aivan nykyaikaisesti, ja ottaisimme oletetun esimerkin, niin sanoisimme, että jollakulla ihmisellä on esim. hevonen, jota hän erikoisesti rakastaa ja pitää erikoisena ystävänä ja hoitaa hyvin. Silloin tuo hevonen kiintyy suuresti isäntäänsä; heidän välilleen syntyy hieno side ja vuorovaikutus, niin että ihminen alituisesti vaikuttaa tuohon eläimeen. Ja kun tämä kiintymys on noussut huippuunsa ja ehkä jonkin tapahtuman kautta saanut hevosen niin järkytetyksi, että se on äkkiä tullut tietoiseksi tuosta rakkaudestaan ja rakastamastaan olennoista, silloin tuossa hevosessa on syntynyt inhimillisen sielun ensimmäinen itu; eikä se ole siis tapahtunut minkäänlaisen ulkonaisen prosessin kautta, vaan se on tapahtunut sielussa sillä tavalla, että ylhäältä jumalaisista maailmoista on aivan kuin laskeutunut henkinen vaikutus hevoseen. Jos kuvailemme graafisesti, että ihminen on korkeampi kuin hevonen sielullisesti, niin voisimme sanoa, että ihminen on sielussaan korkeamman maailman kanssa kosketuksissa kuin hevonen sielussaan, ja kun hevonen on tullut tietoiseksi tuosta rakkaudestaan, se on noussut ylöspäin, ja silloin hevonen on tullut kosketuksiin saman maailman kanssa kuin ihminenkin. Tämä on nyt kuviteltu tapaus. Minä en ollenkaan

sano, että tällaista nyt tapahtuisi. Mutta tämä tapaus osoittaa, miten eläimessä saattaa syntyä inhimillinen minätajunta, inhimillinen sielu, kun vaikutus korkeammalta taholta sitä koskettaa. Nyt meidänkin ihmiskuntamme on syntynyt tämän tapaisella tavalla. Saattaa olla tässä syntymisessä erilaisia muotoja ja prosesseja; tämä esimerkki kuvaa erästä lajia. Joka tapauksessa on läpikäyvä sääntönä, että ylhäältäpäin hengen maailmoista päin tulee kosketus, ja silloin kysymme, milloin ja missä meidän ihmiskuntamme syntyi? Tapahtuiko se Lemuriassa? Ei. Kun tahdomme tutkia meidän ihmiskuntamme syntyä, täytyy meidän siirtyä takaisin aivan toisiin aikoihin. Se tapahtui äärettömän kauan sitten, ei täällä maan päällä ollenkaan, vaan kun meidän silmämme tunkeutuvat läpi ikuisuuden verhojen, niin näemme, että meidän maapallomme on, toisin sanoen tämän maapallon henki ja sielu on ollut ennen ruumistuneena toisessa pallossa. Samalla tavoin kuin sanomme, että ihminen on jälleensyntyvä olento, joka on puettuna tämänkaltaiseen kehoon, samalla tavoin maapallo on sielullinen olento, jumalainen olento, joka on esiintynyt toisessa pallossa, ennenkuin tämä maapallo ollenkaan oli olemassa ja luotu. Tämä on tapahtunut, niinkuin on tapana sanoa, edellisessä luomiskaudessa, edellisenä luomispäivänä. Juutalaisessa raamatussa puhutaan luomispäivistä. »Salaisessa Opissa» Madame Blavatsky puhuu manvantaroista. Sanotaan, että nykyinen luomiskausi on ns. maapallomanvantara ihmiskunnan historiassa, ja että tämä on neljäs, sitä ennen on ollut kolme. Meidän maapallomme henki on siis ennen tätä asustanut kolmessa pallossa kolmen eri manvantaran aikana. Tätä nykyisen edellistä on sanottu kuumanvantaraksi, toista aurinkomanvantaraksi ja kaikkein ensimmäistä ensimmäiseksi eli saturnusmanvantaraksi. Ja kun meidän silmämme tunkee läpi sen iankaikkisuusverhon, joka erottaa meidän maapallomanvantaramme edellisestä luomiskaudesta, kuu-kaudesta, niin huomaamme, että maapallon henki silloin asusti toisessa pallossa, jota nimitetään kuuksi. Tällä kuupallolla oli elämän kulku samanlaatuinen kuin maapallolla sillä erotuksella, että kuupallo ja sen luomiskausi ei ollut yhtä aineellisessa tilassa kuin tämä maapallo. Sen aineellisuus oli heikompaa, eteerisempää. Mutta kun katselemme sitä palloa, niin huomaamme siellä kivikunnan, kasvikunnan, eläinkunnan ja ihmiskunnan niinkuin täälläkin, ja kun tarkastamme näiden eri luonnonvaltakuntien suhteita toisiinsa eri pallolla, niin huomaamme, että se elämä, joka täällä maapallolla on pukeutunut kasvikunnan muotoon, oli kivikuntana tuon kuumanvantaran aikana. Se elämä taas, joka oli kuumanvantarassa kasvikuntana on täällä eläinkuntana, ja siis se elämä, joka täällä meidän pallollamme on ihmiskuntana, oli kuumanvantarassa eläinkuntana. Siis me kaikki, jotka nyt olemme ihmisiä, olimme tuolla toisella pallolta satojatuhansiamiljoonia vuosia sitten eläimiä. Siellä olimme eläinkuntana. Ja kun katselemme näitä vanhoja luomispäiviä, jotka ovat loppuneet, niin näemme myöskin, mikä on ollut kunkin luomisvaltakunnan tarkoitus. Elämän sisältö oli juuri siinä, että kukin luonnon valtakunta pyrki lähinnä korkeampaan. Siis eläimet ja niiden elämä on pyrkimystä ihmiskuntaa kohti, niinkuin kasvien elämä on pyrkimystä eläinkuntaa kohti; ja kun katselemme ihmisiä eläinkuntana tuossa kuumanvantarassa, niin näemme, että meidän tehtävämme oli vähitellen kehittyä ihmiskuntaa kohti. Siellä tapahtui tuo meidän ihmeellinen syntymisemme tietoisiksi, tunteviksi, ajatteleviksi minuuksiksi. Mutta mehän olimme siellä eläinkuntana, ja meidän yläpuolellamme tuolla pallolla oli silloinen ihmiskunta, ja sen ihmiskunnan tarkoituksena taas oli kehittyä kohti korkeampaa luonnonvaltakuntaa samaten kuin meidän ihmiskuntamme nyt tällä pallolla on kehityksessään korkeampaa luonnonvaltakuntaa kohti, nimitämme sitä sitten enkelikunnaksi tai jumalakunnaksi tai miksi tahansa. Siellä kuumanvantarassa me siis synnyimme ihmisiksi. Ja kun synnyimme ihmisiksi, emme enää siinä maailmassa ruumistuneet inhimilliseen muotoon, vaan jäimme odottamaan niin sanoaksemme sitä uutta maapalloa, johon me pääsimme heti alusta syntymään ihmiskuntana. Sillä ihmisiksi synnyimme tuolla kuupallolla vasta kehityskauden lopussa, silloin kun silloinen ihmiskunta oli jo niin kehittynyt, että meidän uusina ihmisinä olisi ollut mahdotonta syntyä vanhoihin muotoihin. Ja se uusi ihmiskunta luotiin ja muodostettiin tällä maapallolla. Tähän alkavaan ihmiskuntaan me siis synnyimme. Nythän ymmärrämme vallan hyvin, että me, jotka silloin olimme syntyneet ihmisiksi, olimme aivan viattomia, pyhiä, puhtaita lapsia. Me emme tienneet mistään pahasta emmekä hyvästä, emme osanneet arvostella, olimmeko hyviä vai pahoja, ja me olimme sentähden aivankuin älyttömiä. Me olimme sieluja, jotka elähytimme näitä jättiläiskehoja, mutta ilman mitään intelligenssiä, ilman mitään elämän kokemusta, ilman tietoa hyvästä ja pahasta. Ja silloinhan voimme ajatella ja kuvitella, että olisimme jääneet tällä tavalla sanoisinko oman onnemme nojaan tänne maapallolle vähitellen kehittymään, me voisimme ajatella ja kuvitella sitäkin mahdollisuutta. Samalla tietenkin ymmärrämme, että meidän kehityksemme olisi ollut suunnattoman hidas. Sillä kun ei meissä ollut mitään

intelligenssiä, mitään järkeä, niin me olisimme saaneet elää täällä maan päällä hyvin kauan, ennenkuin meissä mitään älyä olisi herännyt. Ja kun me olimme – kuten kuvasimme – kaksisukuisia ja voimme elää hirmuisen kauan, meidän elämämme oli paratiisillista elämää, se oli aivan viatonta, sellaista elämää, ettei oikeastaan kukaan muu kuin runoilija sitä voi vähän tajuta. Mehän voimme sanoa nyt tänä päivänä: ei mikään olisi niin ikävää, kuin jos me olisimme vain tyhmän hyviä. Se olisi sangen ikävää. Elämä tulisi aivan sietämättömäksi, jos olisimme kuin täysikuu, hyviä, mutta yhtä tyhmiä kuin pyöreitäkin; emme mitään osaisi arvostella; olisimme vain sangen hyväluontoisia ja mukavia. Menisihän *se* jonkin aikaa, mutta sitten se olisi äärettömän ikävää, kun ei kukaan osaisi keksiä mitään kepposta, ei mitään pientä pilaa ja leikkiä. Olemme huomauttaneet, että koko olemassaolo tulee älystä ja siitä, että voimme erottaa hyvän pahasta, ja tästä johtuu, että voimme iloita hyvästä ja olla sanomattoman onnellisia hyvyydestä, kauneudesta, totuudesta. Se johtuu kaikki siitä, että ihmisellä on käsitys näiden vastakohtista, käsitys pahasta, rumasta ja valheesta, vääryydestä ja petoksesta. Siitä johtuu, että hän voi iloita näiden hyvistä vastakohtista. Sentähden terottaakin Madame Blavatsky »Salaisessa Opissa», että me olemme oikeastaan väärässä, jos puhumme syntiinlankeemuksesta tuollaisella ylimielisellä tavalla ja aivan kuin vihaamme ja halveksimme sitä ja ajattelempa, että kyllä elämä olisi ollut paljon parempi, jos me vain olisimme saaneet olla paratiisissa. Me teemme oikeastaan väärin, jos syytämme käärmettä, joka syntiinlankeemuskertomuksessa vietteli Aadamin ja Eevan, sillä se toi kaiken hyvän maailmaan tuodessaan pahan; sehän toi kaiken onnen maailmaan tuodessaan kärsimyksen, sehän toi kaikki vastakohtat maailmaan. Sentähden meidän pitäisi olla kiitollisia käärmeelle. Ja kun me tältä kannalta katselemme asioita, niin meidän pitäisi sanoa: joskin se oli poikkeuksellinen prosessi ja tapahtuma, että me tutustuimme pahaan, niin se oli kuitenkin suurenmoinen, ilahduttava tapahtuma ihmiskunnan historiassa, ja jos ei Jumala ollut sitä alkuaan suunnitellut, se olkoon hänen asiansa ja hän vastatkoon siitä, mutta meille ihmisille on ollut erinomaisen hyvä, että jokin käärme niin paljon ajatteli meidän parastamme, että se vietteli meidät syntiin. Mutta nyt meidän siis pitää kysyä, mikä tuo syntiinlankeemus oli? Kuinka se tapahtui? Ja miten nuo ihmiset, jotka olivat niin ihania ja viattomia, lapsellisia olentoja, silmät vain käännettynä ylöspäin ja sisäänpäin taivaaseen, lankesivat syntiin? Kuka heidät vietteli? Ymmärtääksemme tämän meidän täytyy kiinnittää huomiomme hetkeksi siihen ihmiskuntaan, joka eli kuuketjussa, kuumanvantarassa.

»Salaisesta Opista» olette lukeneet, että kun tuli tämä käsky kaikille ihmissieluille: syntykää, kun Lemuriassa oli ihmiskunta muodostunut kehollisesti, – sillä on tietysti kehollisestikin oma historiansa, mutta mehän emme nyt puhu siitä – tuli käsky sisäisestä maailmasta: te jotka synnyitte kuumanvantarassa, ruumistukaa nyt, mutta silloin kolmasosa kieltäytyi ruumistumasta, sanotaan »Salaisessa Opissa». Ketkä kieltäytyivät? Mekö?, jotka olimme niitä lapsellisia, viattomia ihmissieluja, mekö osasimme sanoa: »ei, emme tahdo syntyä niihin kehoihin, ne ovat liian rumia,» sillä sillä tavalla kolmasosa sieluista sanoi. Emmehän me osanneet näin sanoa. Me emme kieltäytyneetkään. »Salaisessa Opissa» kuitenkin sanotaan, että kolmasosa kieltäytyi. Se pani syntiinlankeemuksen alulle, sai aikaan sen, että nuo älyttömät lankesivat syntiin; ja kun sitten nämä toiset sielut, jotka eivät totelleet, olivat pakotettuja ruumistumaan, niin heidän täytyi pukea päällensä syntiin vajonneita, pahaan tutustuneita ihmismuotoja. Mikä salaisuus piilee tässä takana? Tässähän nyt kiinnitämme huomiomme ainoastaan siihen ihmiskuntaan, joka eli kuumanvantarassa. Se ihmiskunta ei elänyt samoissa olosuhteissa kuin meidän ihmiskuntamme. Äsken jo sanottiin, että kuuketju ei ollut yhtä aineellinen kuin maapallo. Jos tahtoisimme graafisesti kuvata erilaisia tasoja maailmassa, niin sanoisimme, että kuumanvantara ei elänyt fyysisessä aineessa niin syvällä kuin tämä meidän maapallomme, vaan se oli enemmän eeerinen kuin meidän pallomme. Olosuhteet sentähden tietenkin olivat toisia tuossa kuupallossa, ne olosuhteet, joissa ihmiskunta kehittyi. Ne olivat tavallaan helpompia, tavallaan vaikeampia. Meidän on vaikea ja tulisi liian pitkäksi koettaa kuvailla oikein yksityiskohtaisesti näitä olosuhteita kuumanvantarassa, mutta voimme kyllä lyhyesti mahdollisimman sattuvilla sanoilla kuvata niitä elinehtoja siellä.

Jos me sanomme, että meidän ihmiskuntamme päämäärä ja tarkoitus täällä maapallolla on saavuttaa inhimillinen täydellisyys, niin se merkitsee, että me olemme tutustuneet kaikkeen pahaan ja voitamme sen, muutamme sen hyväksi ja osaamme käyttää hyvää ja pahaa oikealla tavalla. Täydellinen ihminen on

mestariolento, joka on voittanut pahan, itsekkyyden näissä olosuhteissamme. Samalla tavalla oli kuun ihmiskunnalla päämääränsä. Heillähän oli inhimillinen täydellisyys, mutta se täydellisyys oli vähän toisenlainen kuin tämä meidän nykyisen ihmiskuntamme täydellisyys, koska me elämme tällaisessa karkean aineellisessa maailmassa, ja he olivat hienommassa maailmassa. Heidän täydellisyytensä oli sitä laatua, että he voittivat järjellään ja ajatuksellaan kaikki sellaiset voimat kehollisessa olemuksessaan, jotka ilmenivät tajunnassa himoina ja intohimoina. Heidän mahdollisuutensa tutustua pahaan kaikissa muodoissa ei ollut yhtä suuri kuin meidän, koska me olemme syvemmillä aineellisuudessa, mutta heidän tehtäväkseen oli annettu voittaa kaikki ne luonnonvoimat, jotka vaikuttivat heidän kehollisessa olemuksessaan ja joista esimerkiksi se voima, jota nimitämme sukupuolivoimaksi oli etualalla, vaikka ei samassa merkityksessä kuin meillä, vaan ainoastaan luovana voimana. Ainettahan ei ole oikeastaan olemassa. Kaikki on voimaa. Ja se on sellainen voima, että tajunnan on suunnattoman vaikea voittaa sitä. Sen voiman herraksi piti joka tapauksessa näiden ihmisten kuumavantarassa päästä. Heidän piti saada luonnon luovat voimat käteensä. Millä tavalla se oli mahdollista? Ainoastaan sillä tavalla, että he eivät kiinnittäneet huomiotaan muotoihin, vaan itse luovaan elämään. Järjen kirkkaudella ja valolla tuli heidän hankkia itselleen luovaa elämää ja se oli mahdollista vain sillä tavalla, että he käänsivät huomionsa pois luonnosta. He eivät voineet saada herruutta tuon voiman yli muuten. Te ymmärrätte, kuinka vaikea on kuvata näitä asioita sentähden, että me emme enää elä sellaisessa maailmassa. Meidän täytyy ikäänkuin mielikuvituksessamme asettua heidän kannalleen. Mutta jos aivan lyhyesti kuvaan heidän elämänsä, niin se oli sellainen, että ihmiskunta oli saanut tehtäväkseen puhtaan järjen avulla voittaa kaikki muotojen tenhot. Sillä lailla he saivat luovan voiman. Kysymme: tulivatko kaikki ihmiset heidän palloltansa sitten meidän pallollemme? Meidän ei tarvitse olla ollenkaan mitään profettoja sanoaksemme, että se ei ollut mahdollista, se oli melkeinpä mahdotontakin. Meidän pallomme elämä on kestänyt muutamia miljoonia vuosia ja ihmiskunta on ehkä elänyt muutamia miljoonia vuosia, ja sittenkin ymmärrämme, että niin hidas kuin kehitys on, niin kaikki ihmiset eivät saata saavuttaa täydellisyyttä. Vain muutamat – sanokaamme ehkä kaksikolmasosaa saavuttaa täydellisyyden ja 1/3 jää ikäänkuin roikkumaan, odottamaan uutta tilaisuutta päästäkseen täydelliseksi. Sillä tiedämme, että täydelliseksi ei voi kukaan ihminen tulla, joka ei siihen pyri. Samalla tavoin kuin me aivan hyvin voimme ymmärtää, että koko meidän ihmiskuntamme tällä pallolla ei tule saavuttamaan täydellisyyttä, samalla tavoin voimme ymmärtää, ettei kuumavantarana ihmiskunta kokonaisuudessaan saavuttanut heille asetettua päämäärää, noin 1/3 siitä ihmiskunnasta ei saavuttanut päämäärää. Mutta se merkitsi, että he ikäänkuin jäivät luokalle, niinkuin jotkut laiskat oppilaat? Mitä se merkitsi heidän kehityksellensä? Se merkitsi, että he olivat, sanokaamme nyt, liian laiskoja ponnistaakseen itselleen valtaa luonnonvoimien yli ja että he sen sijaan rupesivat ihailemaan muotoja, kiinnittivät huomionsa itse muotojen luomiseen aineelliselta kannalta, toisin sanoen heidän sielunelämänsä tuli konkreettisia ajatuksia luovaksi. He eivät tulleet voittamaan aina kaikkia konkreettisia ajatuksia. He eivät siis tahtoneet ajatella vain aatteellisesti, suurin piirtein, vaan he tahtoivat konkreettisia ajatuksia. He innostuivat muotoihin, ihastuivat niihin ja tottuivat niitä katselemaan ja ihailemaan sensijaan että olisivat nousseet ylöspäin, niinkuin tekivät ne ihmiset, jotka saavuttivat päämäärän. Nämä olivat siis henkiolentoja – sillä ihmisiä tällaisessa nykyaikaisessa mielessä he eivät olleet – he olivat loistavia, suurenmoisia, kauniita, ihmeellisiä henkiolentoja, jotka mielistyivät konkreettisiin ajatuskuvuihin ja niiden luomiseen eivätkä niin voittamiseen. He jäivät jäljelle. He olivat siis epätäydellisiä sen ihmiskunnan kannalta. He olivat hyvin merkillisiä olentoja, korkealle kehittyneitä. Heissä oli siis viisauden sijasta kehittynyt jonkinlainen viekkaus, jonkinlainen luonnollinen viekkaus. Aatteellisen viisauden asemasta jonkinlainen käytännöllinen viisaus, niinkuin me sanoisimme nykyään, oli heissä kehittynyt. Ainakin käytännön asioissa he saattoivat olla hyvin älykkäitä ja viisaita. Nuo kuumavantarassa täydellisyyden saavuttaneet olivat olentoja, jotka ajattelivat vain aatteissa, mutta muut olivat jälkeenjääneitä ihmisiä, ja he ajattelivat konkreettisissa kuvissa. Kun he jäivät jälkeen, se siis merkitsi, että he kaipasivat uusia kehitysmahdollisuuksia, mutta se manvantara loppui ja he jäivät puolitiehen, ja kun nyt tuli maapallon luomiskausi, maamanvantara, luotiin ihmiskunta maapallolle ja silloin kuului sana: ruumistukaa te kaikki, jotka ette saavuttaneet omaa inhimillistä päämääränne. Ja silloin ruumistuivat ilman muuta ne, jotka olivat eläneet kauniisti, syntyivät siis ihmisiksi, mutta nämä kuuihmiset, jotka olivat jääneet kehityksessä jälkeen, jotka olivat älykkäitä olentoja, älykkyyden mestareita, he katselivat maahan näitä suuria jättiläisihmisiä ja rumia olentoja, ja sanoivat: »Mitä me teemme tuollaisina, emme me noihin muotoihin voi pukeutua.

Nämähän ovat liian alkeellisia asuntoja meille, me emme voi niiden avulla mitään kokea.» He eivät ruumiillistuneet. Mitä he tekivät? He antoivat toisten, siis meidän ihmisten ruumiillistua, ja he itse jäivät maan ilmapiiriin, sillä he olivat saaneet käskyn tulla tänne. Heidän täytyi tulla tänne, mutta he jäivät niinkuin roikkumaan ja leijalemaan valo-olentoina, ja silloin he keksivät sen, että sensijaan, että he olisivat ruumistuneet omiin inhimillisiin kehoihin, niin he kiintyvät, kuinka sanoisin, ensin kiinni tällaisiin kehoihin. Jos nyt sanomme, että tässä on jättiläinen, ja meidän inhimillinen sielumme on tuossa jättiläisessä inkarnoituna, niin tuollainen kuuolento lähestyy ulkoapäin ihmisolentoa ja menee sisään sen ruumiiseen ja tajuntaan. »Ja sillä tavalla mekin saamme kokea vähäsen ja samalla me opimme tuolta olennoilta.» Kun tällainen kuuihminen, niitä on myöskin nimetty lusifereiksi, menee sisään ihmiseen Lemuriassa, niin ihminen tuntee siitä jotakin, sillä muistetaan että hänen tajuntansa on kohdistunut sisäänpäin ja ihmiset tunsivat niinkuin käärme tulisi heidän selkärankansa ympärille – ei hän osaa sellaista selittää, mutta se tuntuu siltä kuin käärme nousisi hänessä ja puhuisi hänelle: niin ja niin sinun pitää tehdä. Ja ihmiset oppivat ajattelemaan ja tulivat älykkäiksi olennoiksi. He olivat siis meidän veljiämme. He itse sillä tavalla kokivat, mutta samalla he auttoivat meitä. He olivat lusifereita, valontuojia sentähden, että ilman tätä salaperäistä ja poikkeuksellista apua emme olisi niin pian kehittyneet. Meidän pyrkimyksemme kävi nopeasti sentakia, että me heidän viettelyksistään lankesimme syntiin, so. aloimme havaita tuota luomista maailmassa. Nythän lusiferit olivat sellaisia, jotka tahtoivat nähdä ja ihailla konkreettista muotoa. He sanoivat meille: »Katselkaa tuota maailmaa ja nauttikaa olemassaolosta. Ajatelkaa itse!» Tätä kaikkea opettivat meille nämä lusiferolennot, ja se johtui heidän kehityksestään. Sillä tavalla me tutustuimme pahaan. Nyt seurasi sitten Atlantiksessa vielä uusi ja ihmeellinen näytelmä. Suuri sivistys luotiin, ja siellä tapahtui sitten suuri merkillinen sota valkoisten ja mustien välillä. Sitä taas ymmärtääksemme, meidän täytyy vielä tarkemmin katsella ihmiskunnan historiaa, vielä tarkemmin katsoa, mitä olentoja ruumistui tähän ihmiskuntaan ja katsoa kauemmas menneisyyteen aurinkomanvantaraan. Tahdomme ensi sunnuntaina syventyä niihin asioihin.

Jumalan pojat ja ihmisten tyttäret

Jos koetamme eritellä niitä vaikuttimia, joita nykyajan ihmisellä on, silloin kun hän lankeaa syntiin, tekee jotakin väärää, – jotakin, josta hän itsekin aavistaa, että se on väärin, – voimme huomata siinä kolme eri tekijää, kolme motiivia. Nämä huomaamme tietenkin vain siinä tapauksessa, että kyllin syvästi analysoimme ihmisen sielunelämää, sillä synnintekijä langetessaan pahaan ei kylläkään ajattele perusteellisesti asioita, eikä ole tietoinen omista vaikuttimistaan. Nuo kolme motiivia ovat: ensimmäinen »minä tahdon kokea, sillä silloin tullen viisaaksi». Ihmiselle on opetettu, että hänen ei pidä tehdä sitä tai sitä, mutta hänen sisässään kuuluu houkutteleva ääni, joka sanoo: »Miksi sinä tottelet tuollaista kieltoa. Ne jotka sinua kieltävät, tekevät sen kukaties mistä hämäristä vaikuttimista; heillä on ehkä itsekkäitä syitä. Sinun pitää kokea; silloin tulet viisaaksi.» – Toinen motiivi on: »Tuo, jota sanotaan pahaksi ja vääräksi, on viehättävää. Siihenhan sisältyy koko olemassaolon ja elämän kauneus, kaiken elämisen viehätys; sehän on kaikista suurinta onnea; miksi siitä kieltäytyisit? Ne, jotka sinua kieltävät, ovat opettaneet sinulle aivan itsekkäästi, että sinun ei pidä tehdä syntiä, sillä synti on juuri koko elämän viehätys. Siinähan on elämän kauneus.» – Ja kolmas motiivi on: »Minähän olen vapaa olento, joka itse saan määrätä, mitä minun tulee tehdä ja mitä tahdon tehdä. Itsehän olen vastuunalainen teoistani. Minun pitää etsiä onneani ja viisautta; sitä vartenhan minulla on vapaus.» – Nämä kolme motiivia kuuluu ihmisen rinnassa. Ne ovat aivankuin kolme erilaista ääntä, jotka puhuvat hänelle. En sano, että ihminen olisi siitä tietoinen, sillä hänen pahat tekonsa aiheutuvat usein silmänräpäyksellisestä, impulsiivisesta syystä. Ei hän aina ehdi mitään ajatella, mutta jos analysoimme psykologisen tarkasti hänen sielunelämänsä, ja sen psykologista prosessia, niin huomaamme nämä kolme tekijää, jotka käytännössä ja jokapäiväisessä elämässä peittyvät ikäänkuin hämärään, joihin emme kiinnitä huomiota, emmekä ole niistä tietoisia. Ihminen on temperamenttinsa nojalla tietoinen ehkä jostakin näistä tekijöistä; toinen ihminen on tietoinen siitä, että hän tahtoo kokea, toinen taas tietoinen siitä, että on niin viehättävää saada onnea ja kolmas siitä, että hän tahtoo vapaasti itse määrätä, tekeekö hän väärin vai oikein. Mutta alkuaan ja itsessään piilevät aina nämä kolme motiivia ihmisen sielussa ja syntiinlankeemuksen psykologisessa prosessissa. – Sentähden, kun tutkimme alkuperäistä ns. syntiinlankeemusta kyllin seikkaperäisesti, voimme myöskin löytää alkuperäiset syyt näihin kolmeen viekottelevaan ja houkuttelevaan ääneen.

Aikaisemmin oli puhetta syntiinlankeemuksesta Lemurian mantereella ja sen yhteydessä silloin siitä houkutuksesta, joka niinkuin Raamatussa sanotaan, käärmeen muodossa vietteli ihmistä lankeemukseen. Puhuimme noista lusifereista, henkiolennoista, jotka olivat niin sanoaksemme jonkinlaista jäännöstä kuumanvantaran ihmiskunnasta, jotka tuossa maapallon edellisessä jälleensyntymisessä, kuuketjussa olivat olleet ihmisen asteella, mutta eivät suorittaneet koko sitä kehitysjärjestelmää, mikä heille oli annettu, eivät olleet oppineet koko läksyä. Kuuhenget, kuu-ihmiset, jotka eivät olleet saavuttaneet heille annettua päämaalia, olivat noita lusifereiksi nimitettyjä henkiä, jotka Lemuriassa viekottelivat meidän ihmiskuntamme ihmisyksilöitä syntiin, kun nuo lusiferit eivät voineet eivätkä tahtoneet ruumistua. Meidänhän ei enää tarvitse viivähtää siinä. Nämä lusiferiset henget, kun tarkemmin niitä tutkimme, mentyään sisään ihmisen sieluun, olemukseen aivan kuin käärmeenä hänen sisässään puhuen viettelivät hänet lankeemukseen. Ne sanoivat hänelle: »Sinun pitää kokea, tulla viisaaksi; kokemus on juuri luomisessa; kokemus on siinä, että luot ja synnytät. Heidän houkutuksensa keskittyi tähän kolmanteen noista motiiveista. He sanoivat: »Sinä tulet viisaaksi, jos heittäydyt luomiseen, sukupuoliseen luomiseen ja synnytykseen.» Aivan niinkuin Genesiksessä kerrotaan, että he antoivat omenan Eevalle: »Syö tästä omenasta.» Se oli juuri sukupuolinen luomiskyky. Mutta kun tarkemmin analysoimme syntiinlankeemusta Lemuriassa, niin huomaamme, että ei ainoastaan tällainen ääni ollut kaikumassa ihmisen sisällä. Oli myös toisia ääniä. – »Siinä on onni, autuus; sinun silmäsi tulevat näkemään, kuinka olemassaolo ja elämä on kaunista. Jos teet näin, niinkuin nuo lusiferiset henget sinua houkuttelevat tekemään, niin silmäsi menevät auki ja sinä tulet näkemään, kuinka

kaunis on olemassaolo.» Se oli toinen houkutus ihmisen sisällä. – Ja kolmas oli: »Muista että sinä olet ihminen, muista että sinä olet persoonallisuus. Muista että sinun pitää olla vapaa. Tunne itsesi: tunne olevasi vapaa.»

Mehän emme filosofisesti tahdo totuudentutkijoina, okkultisteina, teosofeina asettua sille jyrkälle kannalle, jolla on esimerkiksi meidän kirkollinen kristinuskomme, joka sanoo ja tuomitsee: »Tämä oli kaikki abnormia». Me sanomme: se oli kyllä kaikki abnormia; ihmisen ei olisi tarvinnut niin menetellä. Ihminen olisi voinut paljon hitaammin kehittyä ja kehittyä ilman lankeemusta, mutta vaikka lankeemus oli hänessä abnormia ja tutustutti hänet pahaan, niin ei hänellä olisi ollut mitään mahdollisuutta oppia mitään hyvää, ellei hän olisi pahaan tutustunut. Ja jos hän nyt tutustui pahaan abnormilla tavalla, niin hänen tutustumisensa hyvään myöskin seurasi häntä abnormisti, ts. koska hän tavallaan nopeammin ja syvemmin lankesi pahaan, niin hän myöskin nopeammin ja syvemmin voi oppia hyvää. Siis tuo lankeemus muodostui samalla nousuksi. Se muodostui samalla kehitykseksi. Ja me tiedämme, että meidän tieteellinen tutkimuksemme kiinnittää huomionsa enemmän tähän evoluutioon, kehitykseen; se ei näe pahassa mitään abnormia; se ei näe mitään lankeemusta. Sehän ei ajattelekaan, että ihminen olisi jumalolento; se katselee vain sitä, että ihminen olisi syntynyt eläinkunnasta. Se sanoo: kaikki on nousua ylöspäin; se, että me olemme pahoja, on vain kehitystä. Näin nyt meidän tavallinen filosofiamme sanoo. Ja sehän on oikeassa sekkin. Se on toinen näkökanta. Ne, jotka okkultistien tavalla tutkivat elämää ja etsivät totuutta, myöntävät, että näissä molemmissa filosofisissa näkökannoissa on totuutta. He myöntävät, että filosofit ovat oikeassa nähdessään kaikki evoluution kannalta, mutta he myöntävät myöskin, että uskonnolliset ihmiset ovat oikeassa, silloin kun he syvällä sisässään tuntevat, että totta on myös tuo puhe syntiinlankeemuksesta. Sillä uskonnollinen ihminen tuntee syvästi, että hän on langennut, ettei hän ole vain sellainen kehittyvä olento, joka ei voi itseään mistään moittia. Ei hän voi sillä tavoin sanoa itsestään. Uskonnollinen ihminen tuntee syvästi, että jotakin ihanaa ja hienoa on rikottu. Hän tuntee, että ihminen on syntiin langennut, että jotakin abnormia on hänen pahan tuntemuksessaan, sillä hän sanoo näin: jos kaikki olisi vain evoluutiota, niin silloinhan emme enää voisi tehdä pahaa, eikä tarvitsisi enää olla kiinni pahassa. Jos me olemme tulleet tällaiseen kokemukseen, niin meidän pitäisi heti ilman muuta sanoa: tuo ei ole viisasta ja hyvää, – ja silloin ihminen sen jättäisi. Jos ihminen esim. pistää sormensa tuleen ja se polttaa, niin hän heti on oppinut, että tuo ei ole viisasta tehdä, ja jättää sen. Mutta kun on kysymyksessä jokin moraalinen asia, esim. taipumus valheeseen, ei se ole varottavissa samalla tavoin, kuin ihminen saattaa varoa sormensa polttamista. Hänellä on taipumus valheeseen omassa itsessään. Meidän älymme ja intelligenssimme, kun se kehittyy, kehittyy totuuteen päin ja siis ihmisen pitäisi olla totuutta rakastava, eikä valehdella huomaamattaan ja tietämättään, vaan pysyä totuudessa. Tämä on mahdotonta sellaiselle ihmiselle, jolla on taipumusta valehtelemiseen. Ei hän huomaa sitä itse ollenkaan. Valhe on jollakin tavoin hänen luonteessaan, ja puhuessaan hän ei osaa muuta kuin valehdella. Hän ei osaa ottaa itsestään niin kiinni, että näkisi: minä en saa valehdella, minun täytyy puhua totta; sehän olisi evoluutiota, kehitystä, ainoa viisaus. Mutta päinvastoin valhe yhä vain houkuttelee häntä. Niin pian kun hän joutuu sellaiseen tilanteeseen, jossa tuntuu, että tästä pelastuu mainiosti pienellä valheella, ei hänen tarvitse ajatella ja resoneerata, että minä pelastun valheella, vaan valhe on aivan hänen kielellään, se on hänellä veressä. Siis, sanoo uskonnollinen ihminen, ihminen on langennut, hänen verensä on myrkytetty, se ei ole puhdas niin kuin ennen lankeemusta. Hän on saastutettu, hänessä on aivan kuin perisynti. – Okkultisteina, totuudenetsijöinä me myönnämme nämä molemmat kannat oikeiksi. Sentähden kysymme: mistä saivat alkunsa nuo toiset houkutukset? Millä tavoin me lankesimme näkemään kauneutta silmillämme; ja millä tavoin ihminen sai sellaisen luottamuksen ja voiman minuuteensa, että hän uskalsi rikkoo Jumalan tahtoa vastaan? Kuinka ihminen tuli niin rohkeaksi? Onko se ainoastaan pitkän evoluution tulosta, vai onko se heti alkuaan syntiinlankeemuksessa häneen asetettu? Kun näin kysymme, niin meidän täytyy vastata: se kyllä istutettiin häneen heti. Se on meillä nyt syvällä veressämme, sielussamme; meillä on nämä kaikki kolme motiivia itsessämme ilman muuta. Ja tämä johtaa meidät tutkimaan tuota syntiinlankeemusprosessia vielä lähemmin.

Kun lusiferit sanoivat: sinä tulet viisaaksi, saat kokea, – niin tuli toisia henkiä, jotka sanoivat: se on ihanaa ja kaunista, se on onnea; ja sinä olet vapaa. Ne tulivat toisenlaisten olentojen puolelta. Meillä ei ole

ilmapiirissä ainoastaan noita kuumavantarasta tulleita, jälkeenjääneitä ihmisiä, meillä on myöskin toisenlaisia olentoja. Sillä muistakaamme, että kuumavantara oli kolmas, ja sitä ennen oli toinen ja ensimmäinen. Toinen oli ns. aurinkomanvantara ja ensimmäinen saturnusmanvantara. Itämaisella nimityksellä ensimmäistä nimitetään Brahman yöruumiiksi, toista nimitetään Brahman päiväruumiiksi ja kolmatta Brahman hämäräruumiiksi, niinkuin tämä nykyinen taas on aamuruskoruumis. Tässä toisessa eli aurinkomanvantarassa oli niinkään täydellinen kehitysjärjestelmä, niinkuin meillä tässä maan luomiskaudesta, ja niinkuin kuukaudesta. Aurinkokaudessa oli myös sellainen olentokunta, joka vastasi ihmiskuntaa. Sillä ihmiskunnalla oli päämääränä ja tehtävänä tulla täydelliseksi. Mitä heille merkitsi täydellisyys? Se merkitsi, että heidän piti tulla suurenmoisiksi, loistaviksi olennoiksi, ihmeellisiksi ja ihaniksi valo-olennoiksi. Meidän maakauteimme toimii fyysisen tason karkeassa aineessa. Kuukausi toimi heinommassa, eterisessä aineessa, siis se oli jo enemmän voimaa; itse aineellisuutta ja muodollisuutta oli paljon vähemmän kuin meidän fyysisellä pallollamme. Aine oli juoksevampaa, fluidisempaa. Aurinkomanvantarassa oli aineellisuus vielä paljon hienompi, mystisempi. Se ei edes mennyt niin pitkälle kuin kuukauden aineellisuus, joka oli keskittynyt luomiseen ja luovaan voimaan, vaan tämän aurinkokauden aineellisuus oli aivan, niinkuin sanoisimme, enemmän sielullista laadultaan. Se oli enemmän ajatusmuodossa. Sen ruumiillisuus oli vapaa muodoista, eikä siinä ollut mitään luomista meidän merkityksessämme. Ei mitään sellaisia luovia voimia ollut kuin meillä. Koko aineellisuus oli ajatusmuodossa. Se oli sellaista aineellisuutta, joka aivan välittömästi vain heti tottelee tajuntaa, joka ei synny eikä kuole itsestään. Ja niille ihmisolennoille tuossa aurinkomanvantarassa oli kaikunut herätyksen ja kehityksen kutsu, heille oli sanottu, että elämän päämäärä on: »Uskokaa johtajiinne. Uskokaa vain johtajiin, niin kehitytte täydellisiksi. Jos ette hetkeäkään ole uskomatta, vaan jos koko teidän sielunne antautuu vain uskoon, silloin te vapaudutte tästä aineellisuudesta ja kaikista muodoista. Silloin te tiedätte, miten teidän tulee ajatella, osaatte ajatella oikein; silloin saatte aivan kuin pukeutua sellaisiin käyttövälineisiin, kehoihin, jotka sisältävät ja edustavat suuria ihmeellisiä aatteita. Mutta te ette osaa sitä tehdä, ellette te usko johtajiinne ja seuraa heitä aivan ehdottomasti.» – Nämä aurinkoihmiset voittivat itsensä, uskoivat ja unohtivat itsensä; uskoivat, että he niin sanoaksemme oppivat luomaan itselleen aatteellisia kehoja. Mehän huomaamme, kuinka äärettömän vaikeatajuista tämä puhe on, kuinka ihmeellisen korkeita asioita nämä ovat ja kuinka vaikea on niitä esittää meikäläisellä fyysisellä kielellä, sillä se hän tuntuu aivan mahdottomalta, kun olemme niin kaukana näistä asioista. Mutta meidän täytyy kuitenkin ponnistaa mielikuvitustamme, ja silloin voimme jonkin verran ymmärtää näitä asioita. Ne jotka siellä olivat ihmisiä, saivat ihmeellisen tehtävän. Jokin ryhmä niistä suurista aurinko-olennoista kuuli esim. tällaisen neuvon: »Te voitte elää ja alkaa täydellisyyden, kun pukeudutte kauneuden kehoon; mutta voitte pukeutua kauneuteen ainoastaan sillä tavoin, että seuraatte johtajianne, tottelette ja uskotte heihin.» Joukko niistä aurinko-olennoista, jotka silloin heittäytyivät seuraamaan ihmeellisiä jumalolentoja, johtajamestareita, oppi luomaan itselleen kauneuden kehon, nimittäin kehon, joka ei ollut ruma, vaan joka oli kauneuden aate ja oli kuitenkin käyttövälineenä, kehona. Mutta nyt on huomattava, että tässä aurinkomanvantarassa samoin kuin kuumavantarassa ja meidän maapallossamme oli sellaisia, jotka eivät ilman muuta uskoneet ja jotka aivan kuin me tavallisella inhimillisellä kielellä voisimme sitä kuvata, sanoivat: »Mutta me tahdomme nähdä sitä kauneutta; emme voi uskoa ilman muuta, että meille tulee kauneuden keho; tahdomme nähdä sen kauneuden kehon, voiman ja viisauden kehon; tahdomme ihailla sitä, tahdomme itse myöskin kauneudesta nauttia.» – Jos koettaisimme kuvata noita ihmeellisiä ihmisiä, niin he olivat tällaisia rehellisiä, uppiniskaisia, nimittäisimmekö heitä hitaiksi tai laiskoiksi, jotka ilman muuta eivät tahtoneet uskoa, vaan jotka tahtoivat tietää. He silloin jäivät jälkeen; he eivät päässeet täydellisyyden huipulle. He eivät saavuttaneet sitä päämäärää, mikä oli silloiselle ihmiskunnalle asetettu, vaan he jäivät ihmeellisiksi, suuriksi valo-olennoiksi, jotka tahtoivat tietää ja nähdä, että kaikki oli kaunista. Mehän emme kykene heitäkään tuomitsemaan. Kuitenkin voimme kuvata heitä jonkinlaisiksi »uskomattomiksi», tai niinkuin ehkä sanoisimme nykyisellä kielellä, vähän skeptillismaterialistimielisiksi. Sängen merkillisiä olentoja! – Kun nyt meidän maakaudestamme annettiin käsky yleensä kaikille ihmisille ruumistua, niin ei ainoastaan nämä olennot, jotka olivat kuusta jääneet, vaan myöskin ne, jotka olivat auringosta, saivat tämän käskyn, sillä tämämeidän maaketjumme on neljäs ja aineellisin, ja aivan kuin keskusjälleensyntymä, ja sentähden siinä asemassa, että kaikki taas kokoontuvat siihen. Siis myöskin nämä aurinko-olennot saivat käskyn ruumistua. Mutta hekin sanoivat: me emme ruumistu. He, samoin kuin nuo lusiferiset olennot, sanoivat: me emme ruumistu, sillä

tämä maailma ei ole kaunis vaan ruma. Mutta he kuitenkin heti tietenkin karman käskystä joutuivat tähän meidän maanpiiriimme, ja heidän ruumistumisensa aivan kuin lykkäytyi, mutta he jäivät ihmisten sielulliseen maailmaan, ja heidän äänensä kuuluu noissa sanoissa: »Olemassaolossa pitää olla kauneutta, ja sitä meidän täytyy oppia näkemään ja luomaan.» Tällaisena kaikuu heidän äänensä, ja se on tuo houkutus, joka vieläkin kuuluu ihmissielussa. Tulemme näkemään, että vähän myöhemmin nämä aurinko-olennot huomasivat, että nyt he voivat syntyä maan päälle. Se tapahtui vähän myöhemmin, sillä alussa he sanoivat, etteivät he tahdo. Ja he jäivät silloin ihmiseen nähden sellaiseen asemaan, että heidän äänensä kaikui kautta ihmisen sielun ja kehitti ihmisessä sellaista, mikä ihmisessäkin luonnostaan on. He eivät menneet niinkuin lusiferit ihmisen sisään.

Me olemme nyt niitä ihmisiä, joissa kaikki on koottuna sentähden, että me olemme kaikkein aineellisimpia. Meissä on kaikki koottuna, kun sen sijaan edellisissä manvantaroissa ihmisiltä aina puuttui jotakin.

Mutta onhan vielä tuo kolmas ääni, joka sanoo: sinä olet vapaa, sinä olet itsenäinen. Ajatelkaamme, kuinka hirmuisen heikko ihminen todellisuudessa olisi. Meidän minuutemme olisi vain lepattava liekki, joka pienimmässäkin tuulenpuuskassa olisi voinut sammua. Emme tiedä, kuinka olisi käyntykään kaikenlaisissa vaikeuksissa, ellei olisi ollut niitä, jotka sitä tukivat. Sen täytyi saada voimaa; meidän minuutemme täytyi saada apua jostakin, ja sentähden tuo kolmas ääni, joka kaikui meidän sieluissamme »Sinä olet vapaa olento», on myöskin kotoisin erityisistä olennoista, jotka syntyinlankeemuksessa sen ohella vaikuttivat ihmiskuntaan. Mitkä olivat nämä olennot? Ne olivat sellaisia olentoja, jotka, samaan tapaan kuin nämä edelliset, periytyvät ensimmäisestä ihmiskunnasta, saturnusmanvantarasta. On ollut tapana muutamissa piireissä nimittää kuuolentoja lusifereiksi ja aurinko-olentoja ahrimaaneiksi persialaisella nimityksellä. Mutta näistä ensimmäisistä, saturnusmanvantaran jälkeen jääneistä olennoista, ei ole niin paljon puhuttu kuin toisista. Ja kuitenkin he ovat hyvin tärkeitä. Tämän ensimmäisen, saturnusmanvantaran ihmiskunta oli niinkään saanut erikoisen tehtävänsä. Silloin oli annettu aivan kuin elämän ohjelma ja päämäärä. Ja nämä ihmiset asuivat maailmassa, joka oli vielä vähemmän aineellinen, jonka aineellisuus oli vielä ihmeellisempää ja jota voimme nimittää puhtaan järjen maailmaksi. He olivat korkeita enkeliolentoja, ja heille oli annettu elämän päämäärä ja annettu käsky: »Kehittykää täydellisiksi sillä tavoin, että tunnette kuinka kaikki on hyvää. Tuntekaa rakkautta kaikkia olentoja kohtaan, sillä te itse olette sellaisia olentoja, jotka osaatte kaikkia toisia tukea, kannattaa ja nostaa. Ottakaa koko maailma syliinne ja kannattakaa sitä!» Näin määrättiin näille ihmeellisille enkeliolennoille. Se oli heidän elämäntehtävänsä, ja monet kai noudattivat sitä järjestelmää. He aivan kuin unohtivat itsensä, luopuivat itsestään, niin sanoaksemme menivät kaikkien elävien olentojen alapuolelle. He antoivat aivan kuin onnensa niiden hyväksi, ja sillä tavoin kehittyivät merkillisiksi olennoiksi. – Nythän kaikkia nimitetään erilaisilla nimityksillä vanhoissa traditioissa ja »Salaisessa Opissa». Ja nämä olennot muodostavat ikäänkuin hierarkioita, mutta emme ehdi nyt niihin syventyä. Mutta huomatkaamme, että heidänkin keskuudessaan oli sellaisia, jotka eivät ilman muuta rakastaneet, jotka eivät tahtoneet uhrautua, eivät tahtoneet kannattaa koko maailmaa. Oli sellaisia olentoja, jotka sanoivat: »Mutta miksi?; minähän olen, ja minä olen itse. Miksi luopuisimme itsestämme ja muuttuisimme pelkäksi rakkaudeksi? Mehän olemme.» – »Minä olen», kaikui heidän sieluissaan niin voimakkaana, että he eivät voineet unohtaa sitä. He silloin, sen sijaan että olisivat uhranneet itsensä, säilyttivät itsensä, muistivat vain itse olevansa. Mutta hekin ovat korkealla meidän ihmiskuntamme yläpuolella. Mutta mielikuvitus voi vain jossakin määrin heitä ymmärtää. Näitä ensimmäisen manvantaran ihmeellisiä olentoja nimitetään *asuuroidiksi*. Tämä sana tulee vanhasta sanasta *asu* eli henkäys. Mutta ne, jotka jäivät jälkeen, olivat asuuroida siinä merkityksessä kuin myöskin kuvataan tuota sanaa: *a-suura*, siis ei-jumala. Siis niinkuin Jumalan vastustajia, eli niinkuin voimme sanoa, saatanallisia. »Sátán» (hebr.) on Jumalan vastustaja. Emme voi sanoa, että nämä saatanat olisivat mitään pahaan tarkoittaneet. Paha siinä merkityksessä ei ole heidän maailmastaan, puhtaan järjen maailmasta, vaan he olivat vain sellaisia olentoja, jotka tahtoivat pitää kiinni itsestään eikä haihtua siihen jumalaiseen virtaan, joka kuljetti kaikki mukanaan. He olivat niitä, jotka pysähtyivät virrassa ja rupesivat itse uskaltamaan virtaa vastaan. He olivat saatanaita, hyvin korkeita ja ihmeellisiä. Muistanette Vanhasta testamentista esim. Jobin kirjasta, kuinka Saatana oli yksi korkeimmista enkeleistä. Nämä

saturnusmanvantaran jälkeen jääneet ihmiset olivat niitä korkeampia olentoja, jotka pysähtyivät, nousivat ikäänkuin vastaan, olivat siis tavallaan itsenäisempiä kuin nuo toiset, jotka ilman muuta mukaantuivat. Voimme sanoa, että he tavallaan olivat korkeampia. Samalla tavoin kuin meidän täytyy inhimillisinä olentoina ihailla lusifereitä, niin meidän täytyy myöskin ihailla näitä asuura-saatanaita. Kun nämä nyt saivat käskyn meidän maaluomiskaudessamme inkarnoitua, he sanoivat samoin: »Ei; nuo kehot ja koko tuo elämä ei sovi meille.» Ja he jäivät silloin myöskin tänne maapallon ilmapiiriin, ja heidän äänensä kaikuu nyt kautta ihmiskunnan sielun tuona ensimmäisenä houkutusena: »Muistakaa, että te olette olemassa, muistakaa olevanne itsenäisiä olentoja. Uskaltakaa jotakin. Muistakaa, että olette vapaita ja itsenäisiä olentoja, jotka itse määräävät, mitä tekevät!» Se on saatanan ääni. — Lusiferin ääni sanoo: »Sinun pitää kokea, että tulisit viisaaksi». Ahrimanin ääni sanoo: »Katso, kuinka paljon kaunistal!» Nämä voimat ovat meidän sielussamme. Mihän joutuisimme ilman niitä. Meillä täytyy olla nämä kolme ihmeellistä inspiraatiota sielussamme. Se oli meidän syntyinlankeemuksemme. Tämä kaikki oli tapahtunut Lemuriassa.

Siirrymme sitten aikoja eteenpäin Atlantikseen. Atlantiksessa oli tuo ihmeellinen surunäytelmä; ensin mahtava sivistys, jota johtivat korkealle kehittyneet olennot, sitten suuri itsekkyyden valta, joka karkoitti valkoiset pois. Ne mustat hallitsivat maailmaa kymmeniätuhansia vuosia, ja sitten hirmuinen vedenpaisumus hukutti koko kansan. Ja nythän muistamme, että Atlantiksessa oli sivistys merkillisen korkealla; siellä oli mm. lentokoneita joitakin miljoonia vuosia sitten. Meidän täytyy kysyä, kuinka näin ihmeellinen sivistys oli mahdollinen silloin? Kun me ihmiset olemme niin vähän kehittyneitä vielä, niin kuinka siis olimme kehittyneempiä Atlantiksessa? Miten tämä on selitettävissä? Kuinka ihmiskunta menee tällä tavoin taakse päin, kuinka olemme aivan kuin uudestaan saaneet alkaa alusta? Onko siinä mitään järkeä? Missä ovat kaikki ne ihmeelliset viisaat, jotka Atlantiksessa vaikuttivat? Kun tämän kysymyksen teemme, saamme vastauksen niistä I Mooseksen kirjan 6:n luvun sanoista, joissa sanotaan: »Ihmiset lisääntyivät maan päällä ja synnyttivät tyttäriä, ja Jumalan pojat näkivät ihmisten tyttäret kauniiksi, ja ottivat vaimokseen kaikista ne, jotka halusivat.» — Ja heidän kanssansa he siittivät niitä muinaisia uroita. — Ne sanat, joita käytetään, olivat: jumalista — nefilim, ja uroista — gibboriin. Tämähän on tietysti antanut päänvaivaa teologeille. Eivät he ole voineet niitä selittää. Eihän ole mitään järkeä siinä. Mistä tuollainen lause yht’äkkiä on tullut tuollaiseen kirjaan. Ennenkuin siinä tullaan vedenpaisumukseen, niin äkkiä puhutaan, että Jumalan pojat rakastuivat ihmisiin. Tämähän on hullutusta, eikä meidän pappimme ja teologimme ole voineet niitä ymmärtää. Se on jäänyt hämähäperäiseksi lauseeksi, jota ei ole kannattanut ajatella. Vasta kun me katselemme näitä asioita näiden kaikkien ihmeellisten salatieteellisten tosiseikkojen valossa, ymmärrämme mistä on kysymys. Sillä ketkä olivat nuo Jumalan pojat, jotka sanoivat lopulta: ihmisten tyttäret olivat kauniit. He olivat noita aurinkomanvantaran ahrimanolentoja. He olivat niitä jumalaisia valo-olentoja, joita täydellä syyllä nimitetään jumalan pojiksi. He sitten lopulta näkivät, että sentään oli sellaisia muotoja, että niidenkin avulla kannatti hakea jotakin kokemusta. Nehän olivat jo tulleet sellaisiksi, että niillä oli silmätkin päässä ja saattoivat nähdä ja katsella maailmaa ympärillään. Nämä ahrimanit olivat sellaisia, jotka tahtoivat nähdä ja tietää. Siis he sanoivat itselleen: »Nyt ruumistukaamme». Sitä on kuvattu sanoilla että he ihastuivat ihmisten tyttäriin. Ihmiskunta ei suinkaan ollut pelkästään tyttäriä. Sitä on vain sillä tavoin kuvattu. Se tarkoittaa sitä, että he ruumistuivat; he olivat ensin panneet vastaan, mutta sitten he myöntivät. Kun he ruumistuivat — ja silloin saivat kokea juuri sitä, josta heille oli sanottu, että luominen ja syntyminen on kokemusta, — niin he synnyttivät olentoja, jatkoivat ihmiskuntaa. Nuo uroot, gibborim, nuo henkiset jättiläiset, asuurat, saatanat, huomasivat hetken tulleen, jolloin voisivat ruumistua. Nyt oli jo muodostunut siksi kehittyneitä ihmismuotoja, että hekin saattoivat niihin ruumistua. Ja asuurat ruumistuivat siis Atlantiksessa, ja nämä kaikki ihmisolennot edellisistä manvantaroista, koska, niinkuin muistamme, oli jo tullut maapallokausi.

Mutta myös ihmisiä, mestariolentoja Venus- ja Marsjärjestelmästä oli tullut tänne maan päälle ja perustanut salaisen veljeskunnan. He johtivat kaikkia ja saivat suurenmoisia oppilaita, sillä nämä ihmeelliset valo-olennot, ahrimanit ja saatanat tulivat nyt näiden opetuslapsiksi, ja heidän täytyi kaikkia opettaa sillä kaikki oli uutta. Heidän piti oppia monen ruumistumisen aikana, oppia kauan aikaa ja olla viisaitten mestareiden opetuslapsina. Ja he olivat heidän kütöllisimpiä opetuslapsiaan, ja äärettömästi kehittyivät

älynsä puolesta. Me tavalliset ihmiset emme osanneet muuta tehdä kuin matkia, ja tietenkin me teimme sen riemulla; sillä tavallahan meidän pikkuinen ymmärryksemme vähitellen kehittyi ja meidän pienet kykymme kehittyivät, kun saimme seurustella kehittyneempien olentojen kanssa. Rakennettiin kaupunkeja, perustettiin sivistyksiä, vihittiin temppeleitä jumalille; syntyi kaikenlaisia keksintöjä. Mutta sitten tuli aika, jolloin nuo korkeimmat olennot, ahrimanit alkoivat tuntea oman mahtavuutensa, etevyytensä, ja nousivat viisauden asuuroita vastaan. Heistä tuli mustia olentoja. He houkuttelivat sitten suuren osan meistä tavallisista ihmisistä seuraamaan itseään, sillä kun he saivat käsiinsä monenlaisia kykyjä, niin pian heistä tuli suurenmoisia olentoja; he sokaisivat toisten silmät. Kun he nousivat viisauden mestareita vastaan ja harjoittivat mustaa magiaa, niin me tämän maapallon tavalliset ihmiset olimme ihastuksissamme ja seurasimme heitä ja yritimme myöskin sitä mustaa magiaa. Sillä tavalla on sisäisesti käsitettävissä Atlantiksen murhenäytelmä, suuri taistelu valkoisten ja mustien välillä ja suuri ihmeellinen vedenpaisumus. Me olimme mukana Atlantiksessa, mutta me olimme vain pikkuolentoja siellä. Me kyllä teimme siellä syntiä, me harjoitimme mustaa magiaa, mutta me emme olleet johtavia tekijöitä; me emme olleet varsinaisia alkuunpanijoita. Sentähden me nyt vasta olemme kehittymässä, ja sentähden meissä on kaikki syntiinlankeemuksen viettelevät mahdollisuudet, ja sentähden meissä on myöskin mustan magian mahdollisuudet, sillä olimme niissä sellaisissa asioissa mukana. Mutta varsinaiset johtajat ovat suorittaneet tehtävänsä; he ovat suurimmaksi osaksi poissa näkymättömässä maailmassa. Joskus vain tapahtuu tämän maan päällä, että joku merkillinen ahriman- tai saatanalento syntyy meidän keskuuteemme – samalla tavoin kuin kristusolentoja syntyy meidän keskuuteemme. Ja minkälainen se aurinkomanvantarasta kotoisin oleva olento on? Hän ei ole paha itsessään, mutta hän tuo mukanaan hirmuisen materialismin. Jos joku ahrimaneista syntyy meidän keskelle, hän on älyniekka, joka houkuttelee meitä näkemään, kuinka kaikki usko on aivan turhaa, kuinka ihmisen pitää kaikki tietää ja kuinka me emme oikeastaan muuta voi tietää, kuin mitä näemme silmillämme. Hän on materialistisen hengen ruumistuma. Ja jos joku asuura syntyy meidän keskelle, niin hän on sellainen, joka nousee valtaan, olkoon hän syntynyt millaisena ihmisenä tahansa, niinkuin joku Napoleon I. Hän voi sanoa Preussin kuninkaalle ja muille Euroopan kuninkaille: »Kuinka te uskallatte vastustaa minua!, *minua!*», sillä hän on niin ihmeellinen olento, äärettömän älykäs ja voimakas, sellainen, joka on syntynyt valtikka kädessä; oli hän sitten, niinkuin Napoleon, vaikkapa vain köyhän asianajajan poika Korsikasta; hän nousee keisariksi. Ja mitä Napoleon olisikaan voinut saavuttaa, ellei hänen hetkensä olisi lyönyt. Viisas hän on, eikä hän voi pahaa ihailia, ei hän pahaa tarkoita. Mutta hän on äärettömän vallan- ja kunnianhimoinen, täysin välinpitämätön siitä, kuinka monta miljoonaa ihmistä saa kärsiä ja kuolla hänen takiansa. Mutta hän ei tahdo kenenkään kärsivän. – Hän on merkillinen herra, joka elää aivan toisenlaisessa ilmapöörissä kuin tavallinen ihminen. Ei hän näe tavallisia yksityisiä ihmisolentoja, hän tähtää korkeammalle: »On luotava uusi Eurooppa, uusi maapallo, on luotava Euroopan yhdysvallat, ja minä tulen sen kaiken pääksi ja johtajaksi. Minä hallitsen sitten koko maailmaa, sillä minä osaan sen tehdä. Olen kyllin viisas sen tekemään. Minä olen kyllin ahkera, työkykyinen ja voimakas sen tekemään. Kuka muu kuin minä siihen kykenisi?» – Sellaisia olentoja voi joskus syntyä maan päälle. Meidän täytyy muistaa, että he eivät ole tavallisia ihmisiä. Meidän ei tarvitse heitä pelätä. He ovat olentoja, jotka joskus tulevat tänne maan päälle jossakin tiettyssä tarkoituksessa, ja häviävät sitten. Napoleoniakaan ei ole enää. Minne hän hävisi?

Uskonnon kolmikasvu

Tieteellinen uskonnontutkimus on vasta alulla; se on etupäässä aineistojen kokoamista, niiden vertailemista toisiinsa ja sen havainnon toteamista, että nuo eri ajoilta ja eri kansoista kootut aineistot ovat toistensa kaltaisia. Mutta tämä tieteellinen uskonnontutkimus on alussa sentähden, että vielä eivät tutkijat ole osanneet ratkaista, mistä uskonnot ovat saaneet alkunsa. Useimmat tutkijat ovat sillä kannalla – tämä tutkimus on vielä uutta, sitä on harrastettu vasta vähän toista sataa vuotta – että uskonnot ovat ihmistekoa, eivät suorastaan siinä merkityksessä, että joku vehkeilytarkoituksessa olisi keksinyt ne, vaan että ne ovat luonnollisella tavalla syntyneet ja kehittyneet alhaalta ylöspäin. Jos jossakin tiettyssä uskonnossa uskotaan Jumalaan ja suoritetaan joitakin tekoja Jumalan kunniaksi, on tämä alkuaan ollut jotakin magiaa, joka on perustunut kehittymättömän ja sivistymättömän kansan alkuperäiseen käsitykseen maailmasta. On luultu, että suorittamalla joitakin tiettyjä maagisia tekoja saadaan luonto tottelemaan. Tuo alkuperäinen magia on vasta vähitellen saanut uskonnollisen sisällön, sen, että ihmiset ovat alkaneet uskoa Jumalaan ja jumaliin. Useimpien tutkijoiden käsitys on tämä evoluutiokäsitys. – Kuitenkin on tutkijoita, jotka ovat toista mieltä, joilla on se käsitys, että uskonnot ovat syntyneet ylhäältäpäin, että siinä on alussa ollut tietoa, henkistä kokemusta, lähempi suhde näkymättömiin elämän voimiin kuin nykyisellä asteella. Ja juuri tämä epävarmuus tutkijoissa osoittaa, että problemaa ei ole vielä ratkaistu; tieteellisissä piireissä ei olla vielä selvillä siitä, mistä uskonnot ovat alkunsa saaneet.

Me tiedämme, että teosofinen liike, joka syntyi noin 50 vuotta sitten, on ottanut erikoistehtäväkseen todistaa maailmalle, että uskonnot ovat ylhäältäpäin syntyneet, että ne eivät ole ihmistekoa, vaan jumalasta alkuperää. Kaikki kristitythän uskovat omasta uskonnostaan, että se on Jumalan ilmoittama, mutta he kieltävät kaikilta toisilta uskonnoilta saman alkuperän. Sellainenkin jalo uskonto kuin buddhanuskokin on heistä vain ihmistekoa, Buddhan keksimä, jota vastoin Jumala ilmoitti itsensä Jeesuksen kautta; kristinusko on ainoa, joka on tullut ylhäältäpäin. Mutta me ymmärrämme, että jos kerran myönnetään tämä asia yhden uskonnon suhteen, ei ole mitään syytä asettaa toiselle kannalle toisten suhteen. Miksi ne eivät olisi yhtä jumalaisia alkuperältään kuin tämä yksi? – Kristityt tekevät loogisen virheen, kun niin ajattelevat, sillä vertaileva uskonnontutkimus on todistanut, että aineisto on joka paikassa sama, nim. ne käsitykset, mitkä ihmisillä on elämästä, kuolemasta jne. Sentähden on jopa looginen virhe, että vaaditaan jumalainen alkuperä ainoastaan yhdelle. Aivan yhtä hyvällä syyllä voisivat buddhalaiset sanoa omasta uskonnostaan, että se on ainoa jumalainen, mutta he eivät sitä sano, vaan sanovat, että Buddha, joka on tullut yhdeksi Jumalan kanssa, on sen ilmoittanut, joten heidän uskontonsa on jumalainen alkuperältään. Samoin muhamettilaiset uskovat, että Muhammed otti vastaan tiedon enkelien kautta. Ja hindut sanovat, että heidän uskontonsa on alkuperäisesti niiden rishien, viisaiden, ilmoittama, jotka olivat suoranaudessa yhteydessä elämän näkymättömien asioiden kanssa. Kaikissa suurissa maailmanuskunnoissa uskotaan, että ne ovat ylhäältäpäin tulleet.

Näin ollen on kerta kaikkiaan epäloogista, että yhden uskonnon kannattajat sanovat: »meidän uskontomme on ainoa ylhäältäpäin tullut». – Täytyy tunnustaa, että kaikki ovat ylhäältä, – ellei asetu sille kannalle, että kaikki ovat alhaalta.

Kuten sanottu, teosofinen liike on pitkin matkaa tukenut ja varmistanut sitä käsitystä, että uskonnot ovat ylhäältä syntyisin ja jos me kysymme hengessämme niiltä tutkijoilta, jotka kieltävät jumalaisen alkuperän, miksi he sen tekevät, niin huomaamme yhtenäisen piirteen: he ovat silloin enemmän tai vähemmän materialisteja ja ateisteja mielipiteiltään. He eivät tahdo uskoa henkeen, ei sieluun, ei ihmisen kuolemattomuuteen, ei Jumalaan; tai jos he eivät suorastaan sano olevansa niihin uskomatta, niin he ainakin epäilevät. Heidän mielestään on oppineinta epäillä kaikkea.

Siis meidän täytyy sanoa, että tämä heidän kantansa riippuu tavallaan heistä itsestään, sillä jos he vain uskoisivat Jumalaan, siihen suureen henkeen, joka on kaiken takana, – on yhdentekevää, millä nimellä me sitä nimitämme, – silloin heidän olisi helpompi ymmärtää, että uskonnot ovat sisästä, hengestä päin tulleet, eivät materiasta. Jos me ajattelemme sitä tosiseikkaa, että kaikilla uskonnoilla on niin sanotut pyhät kirjat, jotka ovat sängen ihmeellisiä sisällöltään, jaloudeltaan, siveelliseltä ylevyydeltään, niin kysymme syystä, miksi ne ovat niin ainoalaatuisia. Miksi sellainen kirja kuin Bhagavad-Giitaa tai jokin juutalainen profeetankirja tai Uusi testamentti on ainutlaatuinen? Jos me, jotka nyt olemme synnyttäneet tällaisia vertailevia uskonnontutkijoita, olisimme saavuttaneet korkeamman kulttuurin, niin totta kai meidän pitäisi luoda vielä ylevämpiä henkisiä, vielä ihmeellisempiä pyhiä kirjoja. Miksi meidän päivänämme kirjallisuus ei luo tällaisia teoksia? Mikseivät nämä tutkijat, jotka niin viisaasti osaavat tutkia kaikkia näitä pyhiä kirjoja, osaa runoilla yhtä kaunista? Jos he sanovat, ettei runoilu ole heidän ammatinsa, niin mikseivät sitten heidän veljensä runoilijat osaa luoda yhtä kauniita kirjoja? – Kukaan meistä ei mene kieltämään, että kun hän ottaa Bhagavad-Giitaan tai Uuden testamentin käteensä, hän lukee jotakin nykyajan kirjallisuudessa saavuttamatonta. Ei Vuorisaarnan veroista ole missään meidän kirjallisuudessamme. Jos meille nykyaikana on annettu sellainen kirja kuin Hiljaisuuden Ääni, niin meidän on muistettava, että se on Madame Blavatskyn kääntämä jostakin ikivanhasta itämaalaisesta teoksesta; se on sellainen jalo kirja, joka asettuu itsestään toisten pyhien kirjojen rinnalle. Se olikin sellaisen ihmisen maailmalle antama, joka puolusti uskontojen pyhää alkuperää.

Näillä tällaisilla psykologisilla perusteilla on mielestäni tullut selväksi, etteivät meidän tieteelliset tutkijamme vielä ole osanneet ratkaista kysymystä uskontojen alkuperästä. Jokainen, joka on henkisesti perehtynyt asiaan, tietää, että ennenkuin on ratkaistu uskontojen alkuperä, täytyy tietää, mitä uskonto on. Mutta sitä ei voi tietää lukemalla pyhiä kirjoja tai kääntämällä niitä tai kokoamalla aineistoa eri uskonnoista, vaan uskonnosta voi päästä tietoon ainoastaan sillä tavoin, että kokee sitä. Sentähden huomaamme, että ne tutkijat, jotka uskovat, että uskonnot ovat ylhäältä tulleet, ovat jonkin verran kokeneet, mitä uskonnollinen elämä on. He ovat selvästi nähneet ja ymmärtäneet, että tämä ihmeellinen ilmiö, uskonto, joka on ollut olemassa niin kauan kuin me osaamme seurata ihmiskunnan historiaa, ei ole mitään tyhjänpäiväistä, vaan merkillinen tekijä ihmiskunnan historiassa. Kaikki tutkijat myöntävät jo, ettei uskontojen merkitystä kukaan voi kieltää; ne ovat olleet suurimpana tekijänä kansojen kehityksessä. Ja kuitenkin nämä tutkijat koettavat materialistisella tavalla selittää uskontoja.

Mutta me, jotka teosofisesti ja salatieteellisesti yritämme tutkia näitä asioita, olemme varmat siitä, että uskontojen alkuperä on ylhäältä etsittävässä. Ja koska nyt on tarkoitukseni tältä kannalta luoda silmäys uskontojen kehitykseen ja uskonnolliseen elämään kaikkina aikoina niin monessa luennossa kuin mahdollista, niin on hyvä, että aluksi tutkimme hieman uskontoa yleensä, ennenkuin syvennymme itse uskonnollisen elämän ilmennyksiin eri uskontoina.

Silloin mielestäni voimme kaikki olla yhtä mieltä siitä, millä tavalla uskonnollinen elämä ilmenee. Vaikka me ajattelemme mitä tahansa uskonnon alkuperästä, niin voimme kuitenkin tutkimalla omaa ympäristöämme, aikamme uskonnollisen elämän ilmennystä tällä hetkellä tulla aivan yhtäläisiin johtopäätöksiin. Meidän täytyy vain tunnustaa muutamia tosiseikkoja. Ja sentähden voimme tällä tavalla aivan empirisesti, induktiivisesti päästä selville siitä, miten uskonto ilmenneenä toteutuu ja esiintyy.

Jos ajattelemme kristikuntaa, omaa kansaamme, omaa kristillistä ympäristöämme, huomaamme aivan selvästi heti kolme tekijää uskonnollisessa elämässä. Ensinnäkin huomaamme, että uskontoon kuuluu tietynlainen elämänymmärrys, maailmankatsomus. Kaikilla uskovaisilla kristityillä on tietynlainen maailmankatsomus, pääpiirteissään he ovat kaikki yhtä mieltä tuosta katsomuksesta; he uskovat kaikki tiettyihin oppeihin, jotka koskevat Jumalaa, ihmisen suhdetta Jumalaan, maailman syntyä, ihmiskunnan lankeemusta, jumalaista pelastusta jne. Tietynlainen maailmankuva annetaan uskonnossa ihmiselle tässä meidän kristikunnassamme. Ja tämä maailmankuva, jonka kristitty omaksuu uskomalla siihen, auttaa sitten,

kuten sanotaan, ihmistä oikein ymmärtämään elämää. Mutta me huomaamme, että uskonto ei ollenkaan rajoitu tähän filosofiaan, joka muodostuu ihmiselle uskoksi – ja sen filosofian arvoa emme nyt arvostele –, vaan me näemme, että uskonto kirkkona, näkyvässä maailmassa ilmenneenä laitoksena, tarjoaa ihmisille myöskin erilaisia keinoja, millä tavalla he pääsevät eteenpäin uskonsa tiellä. Me kaikki tiedämme, että tässä kristillisessä elämänymmärryksessä yksilön täytyy luopua pahasta ja synnistä ja pyrkiä hyvään. Jollei suorastaan käytetä näitä sanoja, niin selitetään, että ihmisen pitäisi elää niin kauniisti kuin mahdollista. Ei kukaan kristitty myönnä, että hänen uskonsa on siinä, että hänen pitäisi tehdä yhä enemmän pahaa, vaan jokainen myöntää ja vakuuttaa, että hänen uskonsa on juuri siinä, että hän ihmisenä tulee paremmaksi, hänen pelastuksensa on siinä, että hän jollakin tavalla vapautuu pahasta. Tällainen on hänen uskonsa sisältö. Ja sentähden me huomaamme, kuinka ihmisyksilöt aina kristikunnassa ovat etsineet keinoa, miten he voisivat tulla paremmiksi, sillä heistä tuntuu, että he eivät ole päässeet niin kiinni uskon mysteeristä, että tulisivat hyväksi.

Me tiedämme, että kristillinen kirkko tarjoaa keinoja ihmiselle, niinkuin se sanoo ja uskoo, keinoja, joiden avulla he voivat vahvistua uskossa ja jumalaisessa elämässä. Näitä keinoja nimittää kirkko armonvälikappaleiksi, sakramenteiksi; ne ovat jonkinlaisia pyhiä toimituksia, juhlamenoja, seremonioita, jotka suoritetaan määrätyn liturgian mukaan; ja ne ovat silloin omiansa auttamaan ihmistä hänen uskonsa tiellä.

Tämä on selvästi toinen tekijä uskonnollisessa elämässä. Ja me tiedämme, että katolinen kirkko panee vielä enemmän painoa sakramenteille. Protestanttinen kirkko sanoo, että ihmiseltä vaaditaan uskoa, jotta sakramentit vaikuttaisivat, mutta katolinen kirkko sanoo, ettei se ole välttämätöntä, sillä sakramentti itsessään vaikuttaa maagisena toimituksena. Katolisessa kristinuskossa tulee siis vielä selvemmin näkyviin uskonnon toinen tekijä.

Me voisimme siis antaa sen arvostelun uskonnosta, että se on yritys auttaa yksilöitä pääsemään itsekkydestä jalompaan, kauniimpaan elämään, suurempaan siveellisyyteen, lähemmäksi elämän salattuja arvoja. Se yritys pannaan toimeen osaksi tuon elämänkatsomuksen ja osaksi maagisten keinojen avulla, jotka ovat omiansa vahvistamaan ihmistä hänen uskossaan.

Kun me nyt katselemme ihmisten elämää kristikunnassa, niin me selvästi huomaamme, kuinka useimmat kristityt elävät omaa, jokapäiväistä elämäänsä, mutta sunnuntaina ehkä käyvät kirkossa, ottavat osaa noihin menoihin, jotka vahvistavat heitä uskossa, muistuttavat heitä uskon sisällöstä, niin että he sunnuntaina ehkä ajattelevat: kyllä meidän pitäisi olla hyviä. – Ja he voivat hetkellisesti tuossa kirkossa istuessaan tuntea sen omassatunnossaan, mutta kun he sitten palaavat taas jokapäiväiseen elämään, vetää se heidät omaan pyörteeseensä. Sentähden monet arvostelijat sanovat: »Kaikki uskonto, jumalanpalvelus on vain sunnuntaihommaa; mitä se hyödyttää, ihminen on arkena sellainen kuin on; ei hän sen paremmaksi tule». – Ja me totuudenetsijöinä olemme pakotetut tekemään sen johtopäätöksen, että uskonto näissä ilmennyksissä ei ehkä osaa toimia niin tehokkaasti kuin pitäisi. Uskonnollinen elämä on rappeutunut; se on tullut laimeaksi ehkä sen vuoksi, että kirkot eivät ole osanneet suorittaa kaikkia jumalanpalvelusmenoja. Mutta toiselta puolen sanomme: koska uskonnon tarkoitus on hyvä, koska kirkkojen tarkoitus on hyvä, niin oikeastaanhan hyvä ratkaisu olisi se, että uskonnon henki saisi tunkeutua arkipäivänkin elämään. Ja itse asiassa tiedämme, että kaikki syvemmin kokeneet uskovaiset sanovat: »Niinhän sen pitäisi olla. Me olemme nimikristityitä, kun säästämme jumalanpalveluksen sunnuntaiksi; meidän täytyy muistaa Jumalaa myöskin arkipäivinä.»

Siis meidän täytyy myöntää, että kaikille ihmisille uskonto ei ole voinut tulla niin tehokkaaksi; useimmat ihmiset ovat jakaneet elämänsä kahtia: arkipäiviin ja sunnuntaihin, ja arkipäiväisyys on voitolla. Ei uskonnossa olisi mitään pahaa, kun vain sunnuntaitunnelma saisi tunkeutua arkipäivään, kun vain ymmärtäisi, että ihmisen pitäisi pyrkiä hyvään. Me voimme kysyä itseltämme, eikö joskus voisi syntyä

sellainen uskonto, että ihmisen arkipäivienkin elämä muuttuisi jumalanpalvelukseksi. Niin voimme täydellä syyllä kysyä.

Kun me teosofeina, totuudenetsijöinä katselemme näitä asioita, täytyy meidän siis myöntää, että kolmas tekijä uskonnollisessa elämässä on tämä arkinen elämä, joka olisi pyhitettävä. Mutta ihmisen elämässä, etenkin jos hän on uskovainen, näkyy tämä arkipäiväisyys. Hän itse huomaa, että hänellä on tietyt heikkoudet ja paheet, mutta hänen uskonnollinen elämänyymmärryksensä sanoo, että hänen pitäisi päästä niistä. Kuitenkin hän on sama ihminen tässä uskonnollisessa omassatunnossaan kuin arkipäiväisyydessään. Ja kun arkipäivä tulee uskonnolliseksi, on siinä huomattavissa, että uskonnollisuus on kuin Pyhä henki, joka tahtoisikin läpi arkipäivän; arkipäivä on kuin meri, joka tahtoisikin nostaa laineitaan yli äyräitten.

Minkä tähden me voimme nimittää tätä kolmatta, arkipäiväisyyttä, uskonnolliseksi tekijäksi? – Siitä syystä, että arkipäivänä tulee ilmi ihmisen todellinen elämän usko. – Siten me saamme totuudenetsijöinä itse asiassa sangen merkillisen kuvan koko jutusta. Me sanomme: ihminen arkipäivänäkin uskoo jotakin, ehdottomasti; sanokoon hän itseään miksi tahansa, hänellä on jokin siveellinen käsitys elämästä ja sen arvosta. Se on hänen vaistomainen todellinen uskonsa. Sitten on tuo elämänyymmärrys, minkä hän on saanut tietyltä uskonnolla, ja se on ulkopuolella hänen omaa luonnon uskoaan. On kuin hän olisi pakana itsessään, ja jokin elämänyymmärrys, joka on hyvä ja tosi, tarjoutuu hänelle, ja sen pitäisi tunkea läpi hänen pakanallisuutensa, mutta se ei käy helposti. – Jos minä uskon, että minulla on persoonallisesti siveellinen oikeus menetellä niin ja niin jossakin asiassa, ja sitten vähän ylimalkainen uskonnollinen elämänyymmärrys sanoo minulle: sinulla ei ole tuota oikeutta, niin minä voin myöntää sen jonakin hetkenä, mutta todellisuudessa tulee minun oma persoonallisuuteni ilmi, koska se on minun oma uskoni. Kirkoissahan sanotaan esim.: Jumala ei rakasta sota, jumalaisesti katsoen sota on aivan väärää; ihmisten pitäisi olla rauhaa rakastavia; heidän tulee elää kuin veljet maailmassa. Me voimme myöntää, ettei Jeesus Kristus tahtonut sota; vaikka Hän sanoi, ettei Hän ole tullut tuomaan rauhaa, vaan miekkaa, niin Hän sillä on tarkoittanut henkistä taistelua, moraalista sota. Tiedämmehan evankeliumista, että kun Pietari löi miekallaan sotamieheltä korvan, niin Jeesus paransi sen ja sanoi: »Joka miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu». Me voimme kristikunnassa myöntää sunnuntaijumalanpalveluksessa ja korkeammassa elämänyymmärryksessämme, että sotiminen on väärää, mutta kun todellisuus vaatii, silloin meidän pakanallisuutemme nousee, ja me voimme uhrata koko omaisuutemme aseisiin ja muihin sotavarustuksiin. Maailmansota on loistava todistus siitä, että todellisuudessa olemme täydellisiä pakanoita. Meillä ihmisillä syvimmissä sisässämme ei ole mitään käsitystä siitä, mitä kristinusko on. Onhan tietenkin poikkeuksia. Me tiedämme, että Englannissa oli kuusituhatta ihmistä vankeudessa maailmansodan aikana siksi, että he kieltäytyivät menemästä sotaan. He sanoivat: »Minun omatuntoni kieltää minua tappamasta. En ymmärrä, miksi ei se, joka asuu toisessa maassa, olisi minun veljeni. Hän olisi voinut syntyä tänne Englantiin, miksi nyt, kun hän on syntynyt Saksassa, minun täytyy mennä häntä ampumaan?»

Meidän täytyy iloita hengessämme, että on joitakin vanhurskaita maan päällä, kuten sanotaan Vanhassa testamentissa, jotka näyttävät uskoansa Jumalaan, hyvään, sillä se ei ole silloin ollut vain puhetta, vaan he ovat osoittaneet sen teossa. Ja meidänkin maassamme oli niinsanotun kapinan aikana joitakin sellaisia ihmisiä, jotka sanoivat: »Minä en voi kantaa miekkaa veljeäni vastaan». – Jos he sattuihin olemaan valkoisten puolella, panivat nämä heidät vankeuteen, punaiset taas vastaavassa tapauksessa ehkä ampuivat heidät. Mehän tiedämme tapauksia, että punaiset ampuivat ne, jotka sanoivat: »Me uskomme Jeesus Kristuksen oppiin ja olemme uskoneet, että kristikunnassa saisi seurata Jeesusta ei ainoastaan puheissa ja lauluissa ja sunnuntaitempuissa, vaan elämässä. Me emme ota kivääriä; jos tahdotte, tappakaa meidät». – ja heidät tapettiin.

Täytyy sydämestään iloita, että on ihmisiä, jotka uskaltavat jotakin uskonsa puolesta: heidän marttyyrituskansa ja -kärsimyksensä puhdistavat maailmaa. Ei maailmaa puhdistu se, että mennään sotaan ja tullaan hulluiksi, kun nähdään kaikenlaisia julmuuksia. Jos toiset ovat osanneet säilyttää järkensä sodassa, riippuu se siitä, etteivät he ole niin paljon nähneet tai eivät ole kovin ajattelevia olentoja, tai jos ovat

ajattelevia, on heidän täytynyt osata ajatella niin paljon, että ovat voineet voittaa itsensä. Mutta me tiedämme, että maailmansodan aikana tuli paljon ihmisiä hulluiksi. He ovat kysyneet itseltään: »Mitä on tämä elämä? Me olemme julmempia kuin villit pedot, sillä ne raatelevat ainoastaan himonsa lumoissa, mutta tämä on järjestettyä julmuutta». – Papit ja muut opettavat: »Ole mukana aivan kylmästi, ammu vihollisia, mutta älä vihaa ketään; rakasta niitä, joita tapat». – Tämä oli pieni intermezzo, mutta me näemme, miten on todellisuudessa: meillä on tarjolla elämänyymmärrys, joka vaatii meiltä muuta, kuin mitä tulee jokapäiväisyydessä ilmi.

Nämä kolme tekijää, uskonnollinen elämänyymmärrys eli oppi, sitten kultti, jumalanpalvelusmuodot ja ihmisen jokapäiväinen elämä, ovat välittömässä suhteessa sisäisiin maailman voimiin. Ja minä tahtoisin vielä mainita ne kolme elämänvoimaa, jotka ovat suhteessa ihmiselämän tekijöihin – ja tietenkin silloin puhun salatieteellisesti, henkisesti.

Jokainen henkinen totuudenetsijä myöntää, että elämän kaikkien ilmiöiden takana, maailmankaikkeuden takana, on itse salattu, absoluuttinen Elämä, joka on yksi. Ilmiöt ovat monet, ja ilmennyt maailmankaikkeus on kuin kokoonpantu monista äänistä, värähtelyistä, tuhansista muodoista, ja kaikkien näiden muotojen takana täytyy olla yksi ainoa suuri, salattu, absoluuttinen Elämä. Se on aivan välttämätöntä. Ei voi olla muuta kuin yksi ainoa äärettömyys ja ikuisuus, joka on kaiken salainen Isä. Maailmankaikkeus on Isä ilmenneenä; se on, kuten Johanneksen evankeliumissa sanotaan, Sana, joka oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli se Sana, Logos. Ja me voimme puhua, että maailmankaikkeus on yhteytensä ja ykseytensä puolesta käsittämätön salaisuus; tai se ilmennys, joka kaikki kokoo itseensä, on kuin ensimmäinen yleismaailmallinen Sana eli Logos. Meille on suuri mysteeri, kuinka ikuisuus ja äärettömyys voi ilmetä, mutta kun katselemme maailmankaikkeutta, voimme sanoa, että se on ilmennys eläviä olentoja, sillä jokainen salatieteilijä, henkisesti kokenut ihminen tietää, että esim. tämä meidän aurinkokuntamme tai meidän maapallomme on elävä olento. Harva ihminen osaa enemmän tutkia kuin tätä aurinkokuntaa sisäisesti. Tutkija huomaa, että sen takana on elävä olento, jota nimitetään Logokseksi, Sanaksi; sen kautta kaikki on luotu, mitä on. Tämä Logos, ihmeellinen olento, on silloin kuin Isän Poika, kuin tuon suuren, salatun Elämän Poika. Ja koska tuossa ilmenneessä Logoksessa on erilaisia olemuspuolia, ensin se, joka liittää Hänet tuohon suureen salaisuuteen, kaikkiallisuuteen, ikuiseen Isään, niin meidän on välttämätöntä sanoa, että tuo Hänen olemuspuolensa, joka liittää Hänet Isään, on Isää.

Kun tutkimme itseämme, huomaamme, että meissäkin on Isää. Jokaisessa meissä on salainen suhde maailman äärettömään, ikuiseen Elämään, suureen, käsittämättömään Henkeen. Sentähden ymmärrämme hyvin, että tuossa suuressa Logoksessa on pohjimpana olemuspuolena Isä, se, joka liittää Hänet suureen Isään. Ja sitten on Poika, toinen Hänen olemuspuolensa. – Mikä on tämä Poika? – Poika on kuva siitä, mitä luomisella tarkoitetaan ja mitä sillä saavutetaan. Se on Sanassa oleva kuva, tuossa Isästä tullessa Olennessa tietoisuus siitä, mikä on luomisen tarkoitus, minkä tähden koko olemassaolo on olemassa. Tämä Logoksen kuva on elävä Jumalan Poika. Hänen luomisensa tarkoitus on luoda ilmennyt Jumalan Poika.

Meissä ihmisissä asuu Jumalan Poika, joka on välittömässä suhteessa Isään meissä. Tämä Jumalan Poika on Isän kuva siitä, miksi meidän pitää tulla. Siis Isän kuva meidän inhimillisestä täydellisyydestämme on Jumalan Poika meissä. Samalla tavalla tämän aurinkokunnan Logoksen tietoisuudessa on täydellisyyskuva siitä, millä tavalla tällä aurinkokunnalla on saavutettavissa henkisyys.

Sitten on tuossa Logoksessa kolmantena olemuspuolena Pyhä henki – jos käytetään kristillisiä nimityksiä – joka on se toimiva voima, joka tekee työtä tuon Jumalan Pojan ihanteen puolesta. Samalla tavoin me näemme itsessämme paitsi Isän ja Pojan täydellisyyshanteen sen voiman, joka lähtee Isästä ja Pojasta, Totuuden hengen meissä, joka saa meidät nousemaan Jumalan Pojiksi, Isän kaltaisiksi.

Tämä Pyhä henki on siis Logoksessa, Sanassa, Isästä ja Pojasta ulos lähtevä voima, joka rakentaa maailmankaikkeuden, joka vaikuttaa siinä Pyhänä henkenä, nostavana voimana, ylöspäin käskävänä ja

kiihoittavana, ihmeellisenä totuuden, hyvyyden ja viisauden voimana. – Kun Jumalan Poika, Sana, puhui Jeesuksen kautta, Hän sanoi: »Kun minä lähdän teidän luotanne, lähetän teille Lohduttajan; en voi Häntä lähettää, ennenkuin menen itse pois. Se totuuden Pyhä henki muistuttaa teitä, mitä olen teille opettanut». – Ja totuuden Pyhä henki tuli apostoleihin.

Nyt, kun katselemme ihmisten elämää, huomaamme, kuinka ihanteen näkeminen, maailmankuvan saaminen uskonnolta, on suhteessa Jumalan Poikaan, joka on elävä täydellisyysihanne. Maailmankuva, elämänymmärrys, on aina meille kuin välttämätön vuodatus Kristuksesta eli Jumalan Pojasta. Taas kaikki meidän yrityksemme elää tämän Jumalan Pojan, ihanteen, mukaisesti on totuuden Pyhän hengen voima meissä. Ja kun katsomme esim. kristikuntaa, huomaamme, että kirkko tuossa uskossaan, maailmanymmärryksessään, antaa Jumalan Poikaa, ja jumalanpalvelusmuodoissa, sakramenteissa, antaa Pyhää henkeä – tai tarkoitus on se. Armonvälikkapaleet, joiden tarkoitus on auttaa ihmistä näkemään Jumalan Pojan täydellisyys, ovat suhteessa Pyhään henkeen, ja itse elämänymmärrys on suhteessa Poikaan, mutta ihmisen jokapäiväisyys, arkiusko, hänen pakanallisuutensa, on suhteessa Isään, se on ikäänkuin Isän departementissa, hallintapiirissä. Meidän todellinen persoonallisuutemme on Isän huomassa, Jumalan Poika tahtoi kasvattaa meitä Isän tahdon mukaisesti, ja Pyhä henki auttaa meitä tuossa kasvatuksessa, mutta mikäli me emme sitä tahdo, olemme Isän vihan so. karman alaisia. Isässä on puolueeton elämän laki, joka antaa jokaiselle, mitä hänelle tuleva on: niinkuin ihminen kylvää, niin hän myös niittää. Ja jokainen ihminen on Isän huomassa, ja Isän palvelijat, karman palvelijat, katsovat, että ihmisille tulee, mitä hänelle hänen teoistaan tulee. Jumalan Poika tahtoi auttaa häntä nousemaan, ja Pyhä henki tahtoi antaa voimansa hänelle, mutta ihmisen oman itsen täytyy siihen kaikkeen suostua.

Nyt meillä on jonkinlainen kuva siitä, mitä minä nimitän uskon kolmikasvuksi. Ihminen on karman lain alainen, ellei hän ota vastaan Jumalan Pojan ihannetta ja ellei hän anna Pyhän hengen vaikuttaa itsessään, että hän voi kulkea ihanteen tietä. Isän suuresta helmasta ei kukaan ole erotettu eikä kukaan joudu siitä pois. Isän koulu voi olla näennäisesti ankara, mutta Isä tahtoo vain, että me kaikki saavutamme täydellisyyden; se on meidän Logoksemme Isä-ominaisuuden tahto. Ja jos meidän oma tahtomme ei siihen taivu, Isä ei ole siitä pahoillaan, mutta Hän antaa silloin karman johtaa, pitää huolta meistä, että me saamme aina, mitä me todellisuudessa tahdomme. Kristus eli Jumalan Poika on se, joka tahtoi meitä auttaa, näyttää, kuinka asiat todellisuudessa ovat, siis se on tuo ihanne meissä, ja Pyhä henki voi meitä auttaa, jos otamme sen vastaan.

Uskonnon alkeelliset muodot

Viime esitelmässä koetimme viitata siihen tosiseikkaan, että huolimatta siitä, mitä sisäisiä käsityksiä meillä on uskonnosta ja uskonnollisesta elämästä, me saatamme ulkonaisesti erottaa uskonnossa ja uskonnollisessa elämässä kolme eri puolta, nim. 1) itse tuon opin eli viisauden, ja sitten 2) uskonnon jumalanpalvelusmuodot, seremoniat ja rituaalit, ja 3) sen mielentilan, sieluntilan ihmisissä, jota uskonnon kannalta voidaan nimittää barbaarisuudeksi eli pakanallisuudeksi, joka vaikuttaa sen, että kaikki ihmiset eivät kykene ilman muuta omaksumaan uskonnon elämänymmärrystä ja siitä seuraavaa moraalialia.

Me voimme sanoa, että tuossa ensimmäisessä uskonnon olemuspuolessa, viisaudessa eli opissa, on kaksi puolta, nimittäin 1) maailmankatsomus ja sitten 2) se moraalial, siveellisyys, mikä tuosta maailmankatsomuksesta johtuu, kun siihen uskoo. Me voimmekin sanoa, että uskonto on onnistunut ja ehjä silloin, kun sen filosofis-tieteellinen puoli, teoreettinen elämänymmärrys on sellainen, että siitä välittömästi johtuu sen moraalial. Uskonto on onnistunut silloin, kun ihminen uskomalla uskonnon esittämään elämänkatsomukseen samalla uskoo uskonnon moraalialin ja noudattaa sitä elämässään. Tässä kohden kuitenkin näemme, että uskonto harvoin on niin onnistunut; harvoin siihen uskomisesta johtuu välittömästi moraalial ja siveellisyden ymmärtäminen. Kuitenkin on helposti todistettavissa, että jokaisessa uskonnossa on sekä tuo maailmankatsomus että siveellinen puoli.

Mutta juuri sentähden, että nämä kaksi momenttia on uskonnon opissa, voi uskovaisessa herätä ristiriita, jos hänen sieluntilansa on pakanallisella kannalla uskonnon moraalialin suhteen. Kuten enemmän ihmiskunta on kehittynyt, sitä suuremmaksi käy ristiriita yksilöiden sielunelämässä uskonnon ja elämän välillä. He saavat uskonnolta maailmankatsomuksen, ja se voi muuttua heidän mielestään hyvin epäpäteväksi. Mutta he saavat uskonnolta myös moraalialin, siveellisen ojennusnuoran, ihanteen, ja se on tavallisesti korkeampi kuin heidän oma mielentilansa. Sentähden tulee yhä suuremmaksi ristiriita uskonnon siveellisen ihanteen ja uskovaisen jokapäiväisen elämän välillä. Sitä vastoin voimme huomata, kun tutkimme uskontoa sen eri ilmennyksissä, että kuta alkeellisempi uskonto on, sitä pienempi on tämä ristiriita. Ihmiset eivät ole niin kehittyneitä, että he tuntisivat itsekkyyttä niin syvästi; he eivät ole itsenäistyneet; sentähden heidän on helpompi ottaa vastaan se siveellinen elämänymmärrys, minkä uskonto antaa. He ovat ikäänkuin lapset, jotka helpommin tottelevat neuvoja kuin aikaihmiset.

Meidän täytyy siis tunnustaa, että ihmiskunnassa on aivan ulkonaisestikin näkyvissä jonkinlainen paratiisitila, luontoa lähempänä oleva sieluntila, josta ihmiskunta lankeaa. Emme kuitenkaan voi sanoa, että tuo lankeemus olisi ollut vältettävissä, koska sitä seuraa nopeampi kehitys. — Jos menemme jonkin intiaaniheimon luo, niin näemme, että he elävät luonnontilassa vapaasti ulkona metsässä, ovat luonnon yhteydessä; meidän olisi silloin tunnustettava, että heidän elämänsä on monessa suhteessa onnellisempi, kauniimpi, siveellisempi kuin meidän. Ja myöskin se on epäitsekkeämpi kuin meidän. Me emme katsele heidän kaikenlaisia tapojaan, vaan heidän sieluntilaansa, elämäänsä, ja me huomaamme, että se on lähempänä luonnon paratiisillisuutta, sillä se on jalompaa, kauniimpaa. Me tiedämme, että monet runoilijat ja kirjailijat ovat koettaneet kuvata luonnollista elämää metsässä paljon siveellisemmäksi ja korkeammaksi kuin kulttuurikansojen. Mutta me huomaamme, että jos intiaanilapsien annetaan käydä esim. amerikkalaista koulua, niin he eivät kaipaa enää takaisin intiaanien metsäläiselämään; sitä vastoin vanhat intiaanit eivät viihdy järjestyneessä kaupunkielämässä, ja heidän mielestään on kauheata asua ahtaissa huoneissa, kun kerran voi asua vapaassa luonnossa. Mutta nuoret, jotka ovat tottuneet olemaan sivistyneissä oloissa, eivät kaipaa enää takaisin. He ovat vanhempien kannalta kuin langenneita. Se lankeemus on ollut luonnollinen, sillä se on tuonut mukanaan suuremman älyllisen kehityksen.

Tämä on kuin pienoiskuva ihmiskunnan tilasta. Ihmiskunnan on mahdoton elää luonnontilassa, sillä ihmisessä on äly, järki, joka, kun se herää tavoittelemaan sivistystä, vetää hänet puoleensa niin, ettei hän enää viihdy alkeellisissa luonnon oloissa. Se on jossakin muodossa ihmiskunnan lankeemus pahaan, ja sentähden voidaan myös sanoa, että kun ihmiskunta saavuttaa takaisin paratiisitilansa, se on tietenkin elämä, joka on välittömässä yhteydessä luonnon kanssa, elämä, joka on vapautunut kaikista sivistyksen pahoista puolista, elämä, joka on älyllistä laadultaan ja omaksunut sen korkeamman järjen, mikä on löydettävissä luonnossa; mutta se ei ole palaamista entiseen luonnontilaan, vaan sen uudelleen voittamista. – Tämän me olimme mielestäni selvästi ymmärtämään, kun tutkimme ihmiskunnan historiaa juuri ihmiskunnan uskontojen perusteella.

Kun tänään tahtoisimme luoda silmäyksen kaikista alkeellisimpiin uskonnon muotoihin, on tarkoitukseni kääntyä villikansojen puoleen, katsoa, minkälaisia uskonnollisia käsityksiä noilla kansoilla on. Meidän on silloin tietenkin mahdotonta tutkia kaikkia näiden sivistymättömien kansojen eri uskontoja, sillä ne ovat muodoltaan erilaisia. Meidän täytyy ottaa ne aivan kuin yhdessä kimpussa ja nähdä, miten niissä itse asiassa on yhtenäisiä piirteitä, jotka tekevät mahdolliseksi tutkia kaikkia näitä piirteitä yhdessä. Pienet eroavuudet eivät vaikuta oleellisesti itse asiaan.

Olen varma siitä, että aikoja sitten, kun kristikunnassa oli tapana pitää neekereitä orjina ja kohdella heitä kuin eläimiä, uskottiin kristikunnassa, että he eivät oikeastaan olleet ihmisiä, vaan mitä lienevät olleet; eivät ainakaan oikeita ihmisiä, jotka olisivat tunteneet kuin kristityt. Tuollainen sangen halveksiva käsitys oli villeistä kansoista. Ja me tiedämme, että kun amerikkalaiset valkoiset rupesivat hankkimaan itselleen enemmän maata, he kylmäverisesti tunkivat tieltään intiaanit. »Eivät ne ole oikeita ihmisiä; jos heidät tappaa, on sama kuin tappaisi myrkyllisen käärmeen», he sanoivat. Melkein samalla tavalla ajattelivat englantilaiset Intiassa alkuasukkaista, sentähden, että intialaiset sattuiivat olemaan tummaihoisia, vaikeivät he mitään villikansoja olleet. »Niitä saa kohdella kuin koiria», he sanoivat.

Tällä tavoin on käytännössä yleensä kristikunnassa käsitetty ihmisten veljeys, josta on kyllä voitu ylimalkaisesti saarnastuolissa puhua. Mutta kun vakavahenkiset ja ihmisystävälliset lähetyssaarnaajat menivät intiaanien ja neekerien luo käännyttämään heitä kristinuskoon, silloin nämä lähetyssaarnaajat, jos olivat lämminsydämisinä ja todella koettivat tutustua villikansojen elämään ja sieluntilaan, tekivät hämmästyttävän huomion. He tekivät sen huomion, että neekerit, intiaanit ym. alkuasukkaat olivat kaikki ihmisiä. Tämä oli itse asiassa järkyttävä herämys. »Nehän ovat ihmisiä», sanoivat nämä lähetyssaarnaajat, »heillä on sydän, kuten meillä, he voivat vihata, rakastaa, uskoa ja luottaa, epäillä ja haluta koston, heillä on aivan samat tunteet kuin meillä. He eivät ole mitään elukoita, vaan tavallisia ihmisiä, jotka ajattelevat kuten me. Tosin heidän ajatuksensa ei ulotu yhtä pitkälle kuin meidän; heidän älynsä on heikompi, heidän maailmansa on pienempi, mutta he kuitenkin ajattelevat».

Me voimme ymmärtää, että tämä oli suuri herämys lähetyssaarnaajille, ja monet ihmiset, kirjailijat ja runoilijat, ovat saaneet aivan toisen kuvan kuin oli ennen villikansojen elämästä; sen jälkeen tuli se kaunis käsitys luonnonkansojen elämästä, että se oli siveellisempää kuin kulttuurikansojen elämä, ja tämä ei perustunut fantasiaan, vaan todellisiin havaintoihin sekä heidän uskonnollisesta elämästään että sielullisesta tunne-elämästään. Ja eivät ainoastaan lähetyssaarnaajat, vaan monet muut ihmiset menivät noiden villikansojen luo tutkimaan heidän elämänsä, oppimaan tuntemaan heitä ihmisinä.

Tämä on aivan ensimmäinen tosiseikka, minkä totuuden etsijä, joka on tullut teosofisen elämänymmärryksen yhteyteen, tietää, ja kun Teosofinen Seura perustettiin, sen sääntöihin ensimmäiseksi pykäläksi otettiin, että tulee muodostaa veljeyden ydin katsomatta rotuun, väriin jne. Teosofisen Seuran jäsenet tunnustavat siis ilman muuta, että mustat, keltaiset ja punaiset ovat ihmisiä, veljiä. Ja kun tältä kannalta lähdemme tutkimaan noiden kansojen uskonnollista elämää, silloin saamme oikean pohjan, silloin emme ole pakotetut asettumaan materialistiselle näkökannalle, että nuo mustat ja punaiset ovat hirmuisen kehittymättömiä olentoja. Kun asetumme oikealle kannalle, lähdemme siitä, että he kaikki ovat ihmisiä;

silloin saamme melkein hämmästyä heidän uskonnollisia elämänmuotojaan ja oppejaan, –ellemme saisi selityksiä niistä teosofisista ja okkultisista tutkimuksista.

Luulemmeko esim. että kaikki nuo villit kansat ovat jonkinlaisia epäjumalan palvelijoita? – Onhan puhuttu, että he tekevät puusta ja kivistä itselleen kuvia, joita sitten palvelevat jumalina. Sellainen käsitys meillä ennen aina oli. Se on nyt tieteellisesti hylätty; ei enää uskota, että villit kansat ovat fetišin palvelijoita, so., että he uskovat omiin itse tekemiinsä jumaliin. Tuo ei pidä paikkaansa, vaan nykyajan tutkijat tunnustavat jo, ettei niin ole asian laita. Kun Madame Blavatsky aikoinaan sen sanoi, tiedemiehet kohauttivat silloin vain olkapäitään. Nyt tiedetään jo aivan yleisesti, että villit kansat uskovat Jumalaan; heillä kaikilla on käsitys siitä, että Jumala on jonkinlainen salaperäinen elämä tai henki kaiken takana. Heillä voi myös olla käsitys, että Jumala on luoja, että hän on kuin suuri ihminen, mutta useimmiten he eivät tee siitä muotoa itselleen. – Jos pidämme kiinni Mooseksen määräyksestä: »minä olen Herra sinun Jumalasi, et saa tehdä kuvia Jumalasta», silloin esim. kaikki kristityt, jotka tekevät muotoja, ovat epäjumalan palvelijoita, olivat ne kuvat maalattuja tai veistettyjä tai vain heidän mielessään olevia, – jolleivät he käsittä muuta Jumalaa kuin mistä heillä on kuvia. Silloin itse asiassa luonnonkansat, jotka sanovat: eivät nämä kuvat ole jumalia, Jumala on salaperäinen asia, suuri henki kaiken takana, sitä ei paljon voi käsittää, siihen uskotaan, – he ajattelevat tavallaan korkeammin.

Kun lähetyssaarnaajat alkavat kertoa neekereille ja intiaaneille, että on olemassa Jumala, joka on kaiken luonut ja joka on kaiken takana, niin nuo alkuasukkaat sanovat: »tuo on oikein ja hyvä, niin mekin uskomme». Silloin itse asiassa on eroavuus vain nimissä. Mitä siitä, että eri luonnonkansat ja heimot puhuvat eri nimistä jumalista, se on kuitenkin Jumala, ja Jumalan nimikin voi osoittaa jotakin, se voi merkitä loistavaa, korkeaa jne. Samalla tavoin vanhoilla suomalaisilla Jumala oli salaperäinen, epämääräinen käsite; Ukko ylijumala oli korkein persoonallinen jumala, mutta Jumala itsessään oli salaperäinen olento. Intiaanit puhuvat Suuresta Hengestä, joka on kaiken elämän alku; ja muutamat heimot kutsuvat Jumalaa Auringonhengeksi. Sangen suuresti hämmästyimme, kun neekereiltä saamme kuulla, että Jumala on kaikkien Isä.

Toinen oppi, joka aina kuuluu uskontoon, on oppi kuolemanjälkeisestä elämästä, siitä, että ihminen on kuolematon, ikuinen. Kun lähetyssaarnaajat tästä puhuivat villikansoille, niin kaikki taas sanoivat: »Se on hyvä; me uskomme siihen; kyllä ihminen on olemassa kuoleman jälkeen». Siinäkin ei ollut mitään uutta opetettavaa. Päinvastoin voimme tehdä sen sangen ihmeellisen havainnon, että jos kristitty joutui keskusteluun intiaanin tai neekerin kanssa kuolemanjälkeisestä elämästä ja sanoi esim., että kuoleman jälkeen ihminen nukkuu, hän on aivan olematon, mutta viimeisenä päivänä Jeesus herättää hänet, niin tuo intiaani tai nekeri katsoi pitkään ja sanoi: »Eihän se niin ole; ihminen elää kuoleman jälkeen, jolloin hän on autuissa maissa, henkimaailmassa, ilmassa». »Mitä taikauskoa», sanoo kristitty, »meillä on raamattu, joka sanoo, miten asiat ovat». – »Mutta meillä on tieto, meillä on tietäjiä, jotka ovat nähneet, miten asiat ovat kuoleman jälkeen; he kertovat omia kokemuksiaan ja näkemiään. Tiedättekö te, että asiat ovat toisin?» – Kuka silloin joutuu hämilleen? – Kristityillä ei ole tietoa, hän ei voi sanoa, että hän olisi nähnyt, että asiat ovat niin kuin hän on sanonut, hän vetoaa vain yhteen kirjaan. Intiaanit ja nekerit taas pelkäävät kirjoja ja kirjoituksia, ainakin ennen. Heidän mielestään siinä oli taikaa, noituutta. He sanoivat: »Te kirjoitatte paljon, mutta teidän sananne ei merkitse mitään, siihen ei voi luottaa. Te sanotte: antakaa meille tämä maa-ala, me annamme teille sitten korvausta, mutta sitä te ette ole tehneet. Koska intiaani on pettänyt lupauksensa?» – Siis vetoaminen pyhään kirjaan ei tepsii tavalliseen intiaaniin tai nekeriin; he tietävät, mitä tietävät, ja uskovat, mitä uskovat. Tässä on sama asia kuin lasten suhteen. Jos aikaihminen lupaa jotakin eikä täytä sitä, niin lapsi tietää, ettei lupaus merkitse mitään vanhemman ihmisen suussa – ja lapsi ei enää usko ihmisiin. Luonnonkansat ovat lapsen kannalla: he voivat ottaa vastaan, jos meillä on tietoa antaa. Jos tulisimme heidän luokseen tietorikkaina, joilla on tuotavana suurempaa valoa, silloin he uskoisivat meihin, jos meidän elämämme olisi tuon suuremman valon mukaista. Mutta jos meidän elämämme on huonompaa kuin heidän, silloin emme kelpaa heidän opettajikseen. Jeesus sanoi: »Jokaisesta turhasta sanasta on sinun tehtävä tili.» – Nyt ihmiset käyttävät sanoja ilman sisältöä; se on kulttuurin kirous. Jos pääsisimme takaisin vanhaan

aikaan, jolloin ihmisen sana vielä merkitsi jotakin, silloin voisimme olla toisten opettajia. Täälläkin sanottiin ennen: »Mitä kirjallisista sopimuksista; sanasta miestä sarvesta härkää.» – Meillä olisi kyllä paljon annettavaa, mutta meidän oma moraalimme on takapajulla. Me emme kelpaa kasvattamaan lapsia emmekä villikansoja elämän tiellä. On kyllä ollut joitakin puhtaita, jaloja luonteita lähetyssaarnaajien joukossa, jotka ovat vieneet valoa, ja toiselta puolen taas villikansojen joukossa on paljon julmuutta ja raakuutta. Me voisimme siis heitä kyllä auttaa, ja muutamat ovat sitä tehneet, mutta myöskin meidän kauttamme villi-ihmiset ovat oppineet paljon kaikkea pahaa ja itsekkyyttä, mistä he eivät ennen tieneet.

Kuolemanjälkeisestä elämästä on sekä neekereillä että intiaaneilla se käsitys, ettei se ole ikuinen. Jos kaikkialla ei näitä asioita niin ajatella, niin muutamain paikoin on villikansoilla selvä tieto, usko siitä, että ihminen kuoleman jälkeen tulee takaisin maan päälle. Hän joko siirtyy jonkin eläimen kehoon, siis kuten vanhat egyptiläiset ajattelivat sielunvaelluksesta, tai sitten syntyy ihmiseen. Kun lapsi syntyy neekeriperheeseen, niin perheen, suvun vanhin pienessä juhlatilaisuudessa puhuttelee tuota lasta ja kysyy: »Mistä sinä matkalainen olet tullut tänne? Kuka elävä olento sinä olet ennen ollut, oletko ehkä ollut joku meidän esivanhemmistamme?» – He siis nimenomaan uskovat jälleensyntymiseen. Ja mehän tiedämme, että kaikilla kansoilla on se käsitys, että luonto on elävä, sielullinen. Luonto on siis täynnä henkeä, sielua, elämää. Tätä eivät luonnonkansat käsitä niin tieteellisesti, niinkuin me saatamme käsittää, vaan he käsittävät asiat enemmän konkreettisesti, alkeellisesti. Villikansan ihmiset voivat uskoa esim., että pianossa on sielu, että se on elävä olento. Samalla tavoin he uskovat puista, tähdistä ja kaikista luonnonilmiöistä, että ne ovat henkiä, eläviä olentoja. Tämä on välillisesti totta. Spiritualistinen filosofia tietää, että totuus on syvemmällä. Henki on kaikkialla, mutta se ei ole pukeutunut sellaisiin muotoihin kuin alkeellinen ihminen luulee. Alkeellinen ihminen on kuitenkin oikeassa; hän ei ole materialisti, kieltäjä, kuten kulttuuri-ihminen saattaa olla. Hän uskoo, että jos henkeä ja tajuntaa yleensä on olemassa – onhan sitä ainakin ihmisessä – niin sitä on kaikkialla. Tässä suhteessa ovat villikansat loogisesti oikeassa. He ymmärtävät, että jos yhdessä muodossa, ihmisessä, on henki, silloin se on toisissakin muodoissa, eläimissä, kasveissa, ilmassa, luonnonvoimissa ja joka paikassa.

Tämä käsitys, jota vielä meidän tieteelliset tutkijamme pitävät kovin pimeänä, on siis mitä loogisinta filosofiaa. Villi-ihmiset uskovat siis henkimaailmaan, uskovat, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, uskovat, että on hyviä ja pahoja henkiä. Muutamat ihmiset ovat jaloja, sankareita; heitä voidaan palvoa henkinä.

Tämä kaikki ei perustu, niinkuin meidän tieteelliset tutkijamme otaksuvat, minkäänlaisiin ajatuspäätelmiin. Meidän tutkijamme luulevat, että raakalainen, alkeellinen ihminen on päässyt käsitykseen ihmisen sielusta sillä tavalla, että kun hän näkee ihmisen kuolevan ja huomaa hengityksen lakkaavan, niin hän huomaa, että sielu, joka oli hengessä, meni ulos. Tai jos hän uskoo, että sielu on veressä, niin jos veri vuotaa kuiviin, sielu menee sen mukana. Jos ihminen unessa tapaa jonkun kuolleen omaisensa, silloin hänen mielikuvituksensa sanoo: hän on olemassa, koska tapasin hänet unessa.

Näin päättelevät meidän tieteelliset tutkijamme, mutta eivät alkeelliset ihmiset sillä tavoin ole päässeet käsitykseen sielusta ja henkimaailmasta. Siinä on toinen pohja, jonka tiedemiehet aina syrjäyttävät. Meidän tutkijamme eivät kiinnitä siihen huomiota siitä syystä, että se käy yli heidän ymmärryksensä. Heillä ei ole mitään omaa tietoa yliaistisista asioista; sentähden he eivät ymmärrä, sillä jos he ymmärtäisivät, pitäisi heidän kiinnittää huomionsa siihen tärkeään ja keskeiseen seikkaan, josta kaikki luonnonkansat puhuvat, nim. että heillä on tietäjiä, velhoja, noitia, shamaaneja, niitä, jotka näkevät ja tietävät ja voivat kertoa. Nämä tietäjät, velhot ja noidat, ovat avanneet alkeellisten ihmisten silmät näkemään ja ymmärtämään, että ihmisessä on sielu, ja tämä sielu voi liikkua silloin, kun ihminen nukkuu, ja se elää vielä ihmisen kuoltuakin. Myöskin he ovat opettaneet, että on olemassa henkimaailma. Meidän tieteelliset tutkijamme tietävät tämän, ja myös sen, että kaikki villikansat suunnattomasti kunnioittavat tietäjiään, jotka ovat heistä pyhiä olentoja. Ja myöskin meidän tutkijamme pitäisi tietää ja ymmärtää, että nämä tietäjät ja noidat eivät suinkaan sano »me olemme Jumalan valituina, aivan erikoisia olentoja», vaan he sanovat: »Me olemme kovasti ponnistaneet ja pyrkinet

tietoon. Me otamme myös oppilaita; ken tahtoo pyrkiä siihen tietoon, hän voi». — Mikä silloin estää kaikkia tulemasta heidän oppilaiskseen? — Se vain, että he sanovat: »On äärettömän vaikeaa pyrkiä tietoon; hirmuisia kokeita vaaditaan siltä, joka tietoon pyrkii ja joka tietoa saavuttaa. Sentähden ei jokainen siihen kykene». Ja jos he eivät pidä tällaisia puheita ja esitelmiä, johtuu se siitä, että kaikki tietävät ne vaikeudet. Se, joka lähtee tietäjän oppilaaksi, lähtee erikoisen vaikeaan kouluun. Tuo koulu on niin ankara juuri noilla alkeellisilla kansoilla, että pyrkijöiden täytyy kestää mitä hirmuisinta askeesia ja mitä kärsimyksiä tahansa. Kun kristityt eurooppalaiset ovat saaneet nähdä shamaanin tai muun velhon toimittavan pyhiä menoja, he ovat kysyneet, miten se on ihmiselle mahdollista. Kun tietäjät asettavat itsensä tuohon merkilliseen tilaan, joka irroittaa heidän astraalis-etterisen kehonsa, niin saavat he sen aikaan tanssimalla. Siihen ottavat osaa monet muutkin kuin tuo velho. Se tanssi on hyvin merkillinen; he pyörivät ensin toiseen ja sitten toiseen vastasuuntaan niin nopeasti, että tavallinen ihminen kuolisi; ja se kestää niin kauan, että velho lopulta kaatuu maahan tajuttomana. Tanssin aikana pidetään myös hirmuista melua. Kaikki tämä melu ja tanssi saa aikaan silloin tuon irtautumisen fyysisestä kehosta, jolloin tietäjä lähtee toiseen maailmaan ja ottaa siellä selvää mistä asiasta tahansa. Joku eurooppalainen on voinut tehdä kysymyksiä asioista, joista velho ei ensinkään ole tiennyt, mutta joihin hän tuo tiedot toisesta maailmasta.

Tällä tavoin me voimme ymmärtää, että luonnonkansoilla on välitöntä tietoa henkimaailmasta. Vaikka me tieteellisesti, moraalisesti sanomme: heidän uskonsa ja elämänsä on alapuolella meidän tietoaamme, niin se on vain muodollisesti alapuolella ja okkultisestikin, mutta henkisesti se ei ole alapuolella, päinvastoin yläpuolella, sillä heillä on niin ääretön vakavuus, tiedon halu, ääretön itsensä voittaminen, että meidän tavalliset sivistyneet ihmisemme eivät kelpaa siinä suhteessa mihinkään. Ei meillä ole sitä siveellistä vakavuutta, mikä heillä on.

Kerran eräs intiaani-tietäjä tuli kristityksi, sillä hänen vaimonsa oli tullut kristityksi, ja hän itse huomasi, että kristinuskon oli korkeampi, sillä siinä korostetaan, ettei saa kostaa, jota vastoin luonnonkansojen elämä on täynnä kostoa. — Sitä elämää me tosin elämme vielä täällä kristikunnassakin; me olemme vain siirtäneet koston yksilön hartioilta kaikkien hartioille; yhteiskunta kostaa, vaikka me emme sano sitä kostoksi, me nimitämme vain asioita hienommin. Jos joku esim. varastaa, se on hänelle kostettava, hänen täytyy istua linnassa jne. En sano, että sen pitäisi olla toisin, mutta sanon, että me elämme vielä vanhassa pakanallisessa käsityksessä. Kristus opettaa toisin. — Kun joku villi-ihminen ottaa vastaan kristinuskon, hän näkee ja ymmärtää sen todellisen sisällön. Mitä hän muuta hyvää saisi kristinuskosta, mutta hän huomaa, että Kristus on sanonut: »Rakasta, anna toisten tehdä sinulle väärin». — Tämäkin intiaani juuri nimenomaan kertoi, että kun hän oli tietäjänä, »medisiinimiehenä», niin siinä ei ollut mitään petosta. Hänen kristityt ystävänsä yrittivät panna hänet kovalle, mutta hän sanoi: »Ei ollut mitään petosta; kaikki oli totta. Kyllä henkiolentoja on olemassa, mutta minä olen huomannut suuremman valon kristinuskossa».

Muistan erään toisen tapauksen. Oli eräs intiaanityttö, josta hänen äitinsä tahtoi tehdä tietäjän. Äiti sanoi: »Minä olen saanut sellaisen ilmestyksen, että sinusta voi tulla tietäjä». Tyttö silloin heti taipui siihen. Äiti vei silloin hänet kauas yksinäiseen teltaan ja käski hänen paastota kaksi päivää; ei saanut edes pistää lunta suuhunsa. Ja tyttö oli siellä kaksi päivää eikä pannut mitään suuhunsa, vaikka olisi kovin tehnyt mieli; villi-ihmisen ja lapsen mieleen ei voi johtua petos. Ei hän voinut ajatella: »Ei täällä kukaan näe, vaikka pistänkin vähän lunta suuhuni». — Kahden päivän perästä äiti tuli, ja tyttö luuli, että nyt saisi silloin panna lunta suuhunsa, sillä hänen oli kova jano. Mutta äiti sanoi, että hänen tulisi vielä kaksi päivää olla siellä syömättä ja juomatta. Nyt tyttö jo alkoi nähdä jotakin, tosin vielä epäselvästi. Äiti tuli taas kahden päivän perästä ja kysyi, oliko tyttö mitään nähnyt tai kuullut. Tyttö kertoi, mitä oli nähnyt. Äiti käski hänen olla siellä vielä kaksi päivää panematta mitään suuhunsa. Tänä aikana tyttö jo alkoi nähdä henkiolentoja; hänen luokseen tuli loistavia olentoja ja jumalia. Hän tunsi, että hänen kehonsa merkillisellä tavalla puhdistui ja aistit tulivat herkiksi. Kun äiti tuli häntä sitten katsomaan ja toi paistettuja forelleja hänelle, ei hän voinut sietää ruoan ja äidin hajua. Hän sanoi äidille: »En voi olla lähellä sinua». — »No, se on hyvä», sanoi äiti, »pane nyt lunta suuhusi, mutta ei paljon: minä tulen sitten taas katsomaan». — Näin oli tyttö paastonnut kahdeksan päivää, jolloin oli tapahtunut, että hän oli tullut toiseen maailmaan ja ollut suhteessa johonkin

erikoiseen suojelushenkeen, ja hän tiesi, että hän oli nyt tullut tietäjäksi. Äiti meni kotiin ja ilmoitti heimolle tämän asian. Sitten tyttö pantiin kokeille. Merkilliset tanssit ja temput alkoivat, jolloin toiset intiaanit tekivät tytölle kysymyksiä saadakseen tietää, osasiko hän vastata oikein. — Intiaanit kyllä tietävät, milloin vastaus on oikea; se tulee heti epäröimättä ja sattuu naulan kantaan.

Tästäkin me siis näemme, kuinka noilla villikansoilla on erikoinen koulutus, jonka avulla heistä voi tulla tietäjiä. Ja meidän tieteelliset tutkijamme tietävät, että villikansoilla on salaisia seuroja, joita nämä tietäjät ja heidän oppilaansa pitävät yllä. Niillä seuroilla on suuri vaikutusvalta, ne — voimme sanoa — myös poliittisesti johtavat ja hallitsevat kansaa.

Alkeellisen uskonnon henkinen tausta

Puhuessamme viime kerralla ns. luonnonkansojen, villikansojen, uskonnollisesta elämästä, heidän uskonnollisista opinkäsitteistään, huomasimme, että kun heitä lähestyy ihmisinä, heillä esiintyvät samanlaiset uskonnolliset käsitykset kuin meillä. Tietenkin nämä uskonnolliset käsitykset voivat pukeutua yksinkertaisempiin, alkeellisempiin muotoihin, mutta ytimeltään ne ovat samanlaisia käsityksiä Jumalasta, elämästä, elämän alkuperästä, ihmisen kuolemanjälkeisestä elämästä ja hänen kuolemattomuudestaan, vieläpä jälleensyntymisestä. Näihin huomioihin voimme vielä lisätä, että kaikilla luonnonkansoilla on myös sangen tarkat kertomukset maailman synnystä, luomisesta ja – ihmeellistä kyllä – sellaisestakin asiasta kuin vedenpaisumuksesta. Melkein kaikkialla Afrikassa luonnonkansat ovat uskoneet aikaan, jolloin maapallon kaikki elävät olennot hävitettiin vedenpaisumuksessa. Siitä kertovat sekä neekerit että intiaanit. – Meillä ei ole täällä aikaa syventyä yksityisiin seikkoihin, mutta tämä on hyvä pitää mielessä. Me huomaamme siitä, että luonnonkansojen uskonopilliset käsitykset lähenevät myöhempiä uskonopillisia käsityksiä.

Mutta uskonnon ensimmäisessä olemuspuolella uskossa on huomattava kaksi puolta, toinen uskonnollinen maailman selitys, toinen siveyskäsite, oppi, mikä uskonopilla on tarjottavana. Ja tässä suhteessa luulen, että useimmat tutkijat ovat sitä mieltä, että luonnonkansoilla ei ole uskonnollista siveysoppia, moraaliala, kuten meillä. Ihmiskunta on myöhemmissä kehitysmuodoissa luonut moraalisia uskontoja, jotka asettavat ihanteen yksilön eteen ja kehoittavat siihen pyrkimään ja asettavat tiettyjä sääntöjä hänen elämälleen. Sanotaan, että tämä moraaliala syntyi silloin, kun ihmiset alkoivat järjestyä yhteiskunniksi; alkeellisilla asteilla ei voi puhua yhteiskunnista, joten silloin ei ole moraalialakaan. Kun yhteiskunta on syntynyt, on syntynyt käsitys, miten pitää menetellä, elää, mikä on oikein ja väärin.

Myöhemmät tutkijat ovat kuitenkin alkaneet huomata, että luonnonkansoilla on jonkinlaisia käsityksiä hyvästä ja pahasta, vaikka ne käsitykset ovat sangen alkeellisia. Ja kun me aivan yksinkertaisen inhimillisesti lähenemme luonnonkansoja ja heidän elämänsäkäsitteisiään, silloin kyllä huomaamme, että heillä on verraten alkeelliset käsitykset hyvästä ja pahasta, mutta samalla heillä on kauniitakin käsityksiä hyvästä. Luonnonkansat yleensä elävät sillä kannalla, että tämä inhimillinen elämä on yksilölle vaaranalainen, kun hän on kaiken pahan ympäröimä; häntä ympäröivät luonnonvoimat, vieraat kansat, villit pedot ym., ja hänen tulee suojella itseään niitä kaikkia vastaan. Siis hänen oikeuskäsitteensä on primitiivinen: »minulla on oikeus suojella itseäni kaikkea pahaa vastaan, joka minua ympäröi ja kostaa niille, jotka tekevät minulle pahaa».

Se on alkeellista moraaliala, mutta se on havaittavissa. Ja meidän ei tarvitse mennä kovin kauas historiassa, ainoastaan oman kansamme pakanuuteen – ja se oli monessa suhteessa ylevä – huomataksemme, että vanhoilla suomalaisilla oli käsitys koston oikeudesta vereen syöpyneenä. Samoin kaikilla muilla kansoilla. Viime kerralla huomautimme siitä, että meidän kristikuntamme ei ole siitä vapautunut; se elää koston periaatteissa, vaikka ulkonaisesti kauniimmassa, salatummassa muodossa.

Alkeelliset kansat sekoittavat jokapäiväiseen elämäänsä uskontoa. Heille kosto on pyhä, itsensä suojeleminen on pyhä, viha vihollisia vastaan on pyhä, ei ainoastaan luonnollista, vaan uskonnon hyväksymä. Sentähden me huomaamme, kuinka heidän uskonnolliset menonsa, joihin tulemme kohta, palvelevat näitä heidän luonnollisia vaistojaan. Mutta samalla siis, kun ihmisen jokapäiväinen elämä on tullut pyhitetyksi, pilkistää näkyviin jotakin hyvää heidän moraalisisissa käsityksissään. Rukous voi olla heillä yhtä kaunis kuin kristityillä; neekeri rukoilee sitä suurta Jumalaa, Isää, joka on hänet luonut, että Isä suojelisi häntä yöllä, että päivällä kaikki kävisi hyvin. Onhan tässäkin itsekäs piirre pohjalla, mutta sellainen piirre ilmenee kehittyneimmillään ihmisillä. Ja tietenkin neekeri ja intiaani rukoilee myös toisille ihmisille hyvää, ainoastaan vihollisille pahaa.

Vielä selvemmin tulee kuitenkin heidän moraalinen käsityksensä näkyviin muutamanlaisissa tapauksissa, jotka ovat sangen yleisiä. Kaikilla luonnonkansoilla on ns. mieskuntoisuusvihkimys. Kun nuorukainen alkaa tulla mieheksi, silloin, kuten meillä on konfirmatio, heillä on miesten liitto, johon nuorukaiset pääsevät, kun heistä alkaa tulla miehiä. Heidän vastaanottonsa tapahtuu tietyn juhlamenoin, mutta ne eivät suinkaan ole laadultaan viattomia meikäläisessä merkityksessä, vaan mitä suurinta ja julminta kidutusta. Kun meikäläinen katselee niitä menoja, hän on tuskin uskoa silmiään, niin julmia kidutusmenetelmiä käytetään noita nuorukaisia kohtaan: heitä leikataan, väännetään ja kaikilla tavoin kidutetaan. Intiaanit voivat käyttää esim. sitä tapaa, että leikkaavat viilekkeitä lihaksista, joihin pannaan lujia puutikkuja ja kun esim. rinnan kohdalla on saatu kuin liharemmin ihosta, niin siitä ripustetaan nuorukainen riippumaan, jotta nähtäisiin kuinka kauan hän kestää, ennenkuin menee tainnoksiin. Ja tämä kidutus voi kestää monta vuorokautta. Sillä tavoin nuorukainen on saavuttanut sellaisen herruuden fyysisen kehonsa yli, että pienet kidutukset eivät merkitse hänelle mitään. Luonnonkansojen mielestä on ihminen mies vasta silloin, kun hän osaa kärsiä valittamatta. Tämä jonkin verran selittää, minkätähden villit kiduttavat vankejaan. Se ei johdu ainoastaan heidän luonnollisesta julmuudestaan; se johtuu myös siitä, että se samalla osoittaa jonkinlaista kunnioitusta vangille, kun antavat hänen näyttää, mitä hän kestää. He eivät ehkä aina ole saaneet kovin hyvää käsitystä valkoihoisista, kun ovat heitä piinanneet.

Tässä nuorukaisten vihkimyksessä huomaamme kuitenkin jotakin moraalialia, nim. urhoollisuutta, kestävyyttä, kärsivällisyyttä, jota he vaativat mieheltä. He siis tahtovat kasvattaa siveellisesti jokaista nuorukaista.

Sitten on kaikilla luonnonkansoilla eräs laitos, jota nimitetään *totemismiksi*, jota ehkä voi verrata meidän yhteiskuntaluokkiimme. Se on aivan yleinen ilmiö luonnonkansoilla, ja se on sitä, että he ovat jaetut kuin ryhmiin, joilla on yhteinen *totem*, jonkinlainen merkki, vaakuna, joka on tavallisesti eläimen kuva. Se merkitsee, että he lukeutuvat sen todellisuuden, joka on tuon vertauskuvan takana, sukulaisiksi. Siis jos on esim. käärmeen kuva, he lukeutuvat sen sukulaisiksi. Silloin tuo eläin, oli se mikä tahansa, on heille pyhä eläin, jota he eivät tapa eivätkä syö, vaan ovat liitossa sen kanssa. Siis jos he ovat esim. elefantti-totemissa, ovat kaikki elefantit heille pyhiä.

Tämä tuntuu hyvin salaperäiseltä. Tutkijat ovat paljon miettineet, mitä sen takana voi olla. Se ehkä selviää vähän, kun tarkastelemme, millä tavoin intiaanit pääsevät selville totemistaan. Kun intiaaninuorukainen alkaa lähestyä mieskuntoisuutta, mutta ennen kuin hän pääsee vihittäväksi, hän läpikäy sangen pitkällisen paaston yksikseen. Hän harjoittaa siis askeesia pitkän aikaa. Silloin paastotessaan hänen mielensä on kiinni kysymyksessä: »mikä on minun suojelushenkeni, eläimeni?» – Hän sitten pitemmän aikaa paastottuaan näkee unessa suojelushenkensä, ja tavallisesti se silloin on jokin eläin. Hän näkee unessa esim. majavan. Silloin hän sanoo itselleen: »Majava on minun suojelushenkeni, minun pyhä eläimeni, ja majava on se, jonka totemiin minä kuulun». – Hän ilmoittaa tämän sitten toisille, ja majava tulee hänen vaakunakseen. Tätä pyhyttä nimitetään tieteellisissä kirjoituksissa eräällä sanalla, joka on saatu Australiassa villikansoilta: se on »tabu», sellainen, joka on suojeltu, johon ei saa koskea.

Nuori intiaani on siis tällaisilla itseharjoituksissa, paastolla ja selvänäkevän unen avulla päässyt selville, mihin totemiin hän kuuluu. – Minun mielestäni on luultavaa, että yleensä on ollut näin alkuaan. Ihmiset ovat jonkinlaisten ilmestysten kautta päässeet selville siitä, mikä on heidän pyhä toteminsa. Myöhemmin selitän, mistä tämä johtuu, mutta ilmiönä tahtoisin ymmärtää koko totemismin synnyn tällä tavoin. – Intiaanin mielestä ei ole mikään sattuma, mihin totemiin hän kuuluu. Jos esim. ihminen, joka kuuluu majavan totemiin, tapaa toisen ihmisen, joka kuuluu samaan totemiin, oli hän vaikka toisesta heimosta, niin he eivät tee mitään pahaa toisilleen. Myöskään eivät samaan totemiin kuuluvat mies ja nainen voi mennä keskenään naimisiin; heidän avioliittonsa tulee tapahtua eri totemikunnissa. Sillä tavoin heissä pyhyys ylläpidetään. Tässäkin näemme siis jotakin moraalialia. Totemissa on moraalialia aivan silmiinpistävästi, sillä se rajoittaa heidän mielitekojaan. Mutta kun kysymme, onko luonnonkansoilla varsinaista siveysoppia,

moraalia, niin sanon, että heidän varsinainen siveysoppinsa ja moraalinsa ei ole sitä, mistä nyt on puhuttu, vaan se on siinä, että he sanovat: »Ihminen voi päästä tietäjäksi, ihminen voi kehittyä, hän voi pyrkiä itse eteenpäin, kunnes hän voi päästä tietäjäksi». — Ja kun me tämän käsitämme, joka on tosiseikka, silloin meidän täytyy myöntää, että mitään korkeampaa ja toista moraalia ei ihmiskunta ole voinut keksiä, sillä vielä tänäpäivänä on kaikista korkeinta moraalia, kun sanomme: »Ihminen voi henkisesti kehittyä». Villikansoilla liitetään paljon ahtaampi käsitys tietäjiin; se ei ole enää meidän ihanteemme. Tietäjähän on tietenkin monessa suhteessa yläpuolella meitä, sillä eihän meillä, kuten hänellä, ole kokemusperäistä tietoa siitä, onko ihminen olemassa kuoleman jälkeen, onko henkimaailmaa jne. Me voimme puhua niistä asioista, mutta yleensä meillä ei ole kokemusperäistä tietoa. Kuitenkin me jokapäiväisissä oloissa saatamme halveksia näitä tietäjiä, ja kuitenkin he ovat sen voittaneet, mitä me epäilemme; he ovat hankkineet tietoa kuolemanjälkeisestä elämästä. He eivät olisi mitään tietäjiä, elleivät olisi tekemisissä henkimaailman kanssa. Siis siinä he ovat meitä edellä; muissa suhteissa meidän tietomme voivat olla laajemmat. Mutta me emme ole kehittäneet itseämme kaikkiin suuntiin, ja meidänkin korkein siveellinen käsitteemme on jonkinlainen täydellinen ihminen, ihanteellinen ihminen, joka epäilemättä silloin tietää kaikki. Jos ajattelee esim. Kristusta — tai Buddhaa, — niin samalla kun Hän on moraalisesti täydellinen, samalla Hän epäilemättä tietää jotakin, sillä jos Hän ei tietäisi, mitä elämä, kuolema on, jos Hän ei tuntisi Jumalaa, niin koko Hänen hyvytensä, rakkautensa olisi satunnaista. Mutta jos Hän uskaltaa sanoa, että rakkaus on elämän syvin laki, niin Hänellä on tietoa siitä, että asiat ovat niin. Ja siihen tietoon kuuluu luonnollisesti tieto kuolemasta. Sentähden on meidänkin käsityksemme täydellisestä ihmisestä samalla tietäjäkäsitystä.

Kun nyt villikansoilla on tuo sama käsitys, että ihminen voi kehittyä ja saavuttaa salaperäistä tietoa, silloin on heillä viitoitettuna edessään moraalinen tie. Mehän tiedämme, että tuo kasvaminen tietäjäksi ei ole mikään leikinasia; se on luonnonkansoilla mitä merkillisintä ja vaikeinta itsekasvatusta.

Uskonnon kolmijaossa, jossa tämä usko oli ensimmäinen — ja usko jakautuu maailmankatsomukseen ja siveysoppiin — on toisena olemuspuolena jumalanpalvelusmenot, ns. kultti. Meilläkin on kristikunnassa omat jumalanpalvelusmenomme, joille omistamme jotakin merkitystä. Mutta tällainen jumalanpalvelus eli kultti on aivan yleinen piirre kaikilla kansoilla kaikissa uskonnoissa, ei ainoastaan niissä suurissa uskonnoissa, joita varsinaisesti nimitetään uskonnoiksi, vaan luonnonkansoillakin. Heillä kaikilla on jumalanpalvelusmuodot, vaikka se jumalanpalvelus, kultti, on yksinkertaisempi, mitä enemmän menemme taaksepäin. Ja on huomattava, että jos myöhemmillä asteilla tuntuu siltä kuin jumalanpalvelusmuodot kadottaisivat yhä enemmän maagista loitsuluonnettaan, tuntuu kuin ne eivät olisi mitään noitatemppeja enää, vaan jotakin sellaista, mitä nimitetään jumalanpalvelukseksi, niin alkeellisimmilla asteilla ne ovat selvemmin juuri magiaa, loitsujen lukemista.

Jos menisimme uskovaisen kristityn luo ja sanoisimme, että hänen jumalanpalveluksensa on magiaa, niin hän kauhistuisi. »Ei se ole mitään loitsimista, vaan kunnianosoitusta Jumalalle», hän sanoisi. Kuitenkin olemme muutamissa varhemmissa luennoissa koettaneet selittää, että nämäkään kristilliset jumalanpalvelusmenot eivät olisi mitään, elleivät ne olisi magiaa. Se, että maaginen sisältö on niistä unohtunut, on heikkous. Alkuaan on kaikki kultti ollut magiaa, vaikka se on ollut verraten yksinkertaista. Magiaa on ollut esim. uhritoimitus. Uhreja on aina uhrattu kaikkialla. Sentähden tiedemiehet sanovat, ettei Kristus ole muuta kuin sitä samaa uhritoimitusta. Aina on uhrattu ihmisiä, eläimiä, kasveja ja mitä tahansa. Me emme ole oikein voineet ymmärtää, minkä tähden nuo uhritoimitukset ovat olleet, minkä tähden on ihmisten ja eläinten verta vuodatettu. Mitä raaimmalla tavalla ja juhlamenoilla luonnonkansat toimittavat tällaisia uhreja. — Mitä ne ovat? — Sitä olemme kysyneet, emmekä ole oikein voineet ymmärtää niiden tarkoitusta. Tietenkin olemme voineet sanoa, että uhrataan jumalalle ja pyydetään häneltä jotakin suosiota, mutta se meidän mielestämme perustuu taikauskoon; siihen ei ole mitään syytä.

Selitetään, että kaikki vanhat tavat ovat olleet taikauskoa. Emmekä me tietenkään pääse selville asioista, elleimme pääse selville asioiden sisäisestä puolesta ja niistä todellisuuksista, joita on henkimaailmassa. Silloin,

kun yhdistämme tähän uskontotutkimukseen yliaistisen tutkimuksen, silloin voimme ymmärtää, mikä on ollut uhrien aiheena ja syynä.

Nyt me tiedämme, että kun luonnonkansat tappavat vihollisensa ja syövät hänen sydämensä ja lihansa, ne ajattelevat, että silloin heihin tulee hänen kuntosensa, voimansa ja väkevyytensä. Tämä on suureksi osaksi ollut kaiken kannibalismmin takana. Kannibalismmin alkuperäinen muoto on epäilemättä ollut tämä. Kun sitten on muuten uhrattu eläimiä ja ihmisiä ja annettu heidän verensä vuotaa, niin on ajateltu henkimaailmaa, siellä olevia vainajia, luonnonhenkiä, haltioita ja kaikenlaisia olentoja. Kun luonnonkansojen tietäjät tutkivat kuolemanjälkeistä elämää, he huomasivat, että tämä kuolemanjälkeinen elämä oli sangen harmaata, ikävää ja yksitoikkoista. Mehän tiedämme, kun luemme Kalevalaa, kuinka siinäkin tuonela kuvataan ikäväksi. Kreikkalainen runoilija sanoo, että hän on mieluummin kerjäläisenä maan päällä kuin kuninkaana tuonelassa. Sentähden siis, että tämä elämä kuoleman jälkeen oli niin ikävää – joka johtui siitä, että henkinen kehitys oli vielä niin vaatimatonta –, huomaamme sen ilmiön yleensä vanhoilla kansoilla, niinkin myöhäisillä kuin egyptiläiset, että he tahtoivat tehdä elämän vainajille vähän sisältörikkaammaksi sillä tavoin, että koettivat antaa heille vielä tilaisuuden elää täällä maan päällä ja olla tässä elämässä mukana. He tahtoivat auttaa vainajia, jotta he saisivat kehon tuolla toisella puolella, jonka avulla he voisivat liikkua ja toimia, ettei heidän tarvinnut liidellä puoleksi varjoina. Egyptiläiset olivat päässeet tässä kohden pitkälle: kun he balsamoivat ruumiin, niin he silloin elähdyttivät vainajan eetterikehon, liittivät astraalikehon yhteen eetterikehon kanssa, joten hän oli sielullinen olento, joka asui kehossa kuten fyysinen ihminen, sillä erotuksella, että hän oli vapaampi liikkumaan. Luonnonkansat koettivat tehdä tämän sillä tavoin, että ne koettivat antaa vainajille ruokaa. He tiesivät, että vainajat voivat ottaa itseensä ruoan hajun, ja veren haju etenkin oli vainajille hyvin mieluinen, sillä se stimuloi heitä. Ja kuta kauemmas me menemme historiantakaisiin aikoihin, sitä enemmän huomaamme sellaisia ihmisiä, vainajia, jotka eivät tahtoneet alistua olemaan henkiolentoina henkimaailmassa, vaan tahtoivat olla vielä mukana tässä maailmassa ja tuntea kaikki keholliset tunteensa.

Mitä tällaisista vainajista silloin tuli? – Heistä tuli ns. vampyyrejä. Tavallinen tutkija sanoo, että vampyyriusko on taikauskoa, mutta jos historiallisesti tutkii asioita, niin huomaa, että sellainen usko on ollut yleinen kaikkialla, joten täytyy ottaa lukuun vampyrismin olemassaolo. Tämä merkitsee, että vainaja saattoi elää eetterikehossaan, kun hän sai ylläpidetyksi katkeamattoman siteen eetteri- ja fyysisen kehonsa välillä. Tämä oli mahdollista sillä tavoin, että hän sai fyysiseen kehoonsa tuoretta verta, ja se taas oli mahdollista siten, että hän lähti ulos eetterikehostaan kulkemaan ja meni tavallisesti jonkun ihmisen luo, jonka hän otti uhrikseen. Tämä tapahtui tavallisesti yöllä, jolloin hän imeytyi uhrinsa niskaan tai sydämen kohdalle ja imi hänestä verta. Tuollainen ihminen, joka joutuu vampyyrin ahdistamaksi, vaikei tietäisi mitään, on herätessään väsynyt, voimaton, sillä hän on kadottanut verta, ja muutaman päivän kuluttua hän saattaa kuolla. Voi tapahtua, että yhdellä kertaa vampyyri imee ihmisen tyhjäksi, mutta tavallisesti se tapahtuu muutaman kerran perästä. Tällä tavoin vampyyri voi jatkaa elämäänsä kymmeniä vuosia. Ja kun on tositapauksissa menty ja avattu hauta, on tuo vampyyri-ihminen silloin vielä haudassa aivan muuttumaton, tai niin muuttunut, että kynnet ja parta ovat voineet kasvaa ja suupielissä on ollut verta. Ja kun ruumis on tapettu, niin siitä on pursunut tuoretta verta.

Varhaisina alkuaikoina tällainen ilmiö oli tavallinen. Ihminen ei tahtonut kuolla eikä siirtyä tuntemattomaan paikkaan; hän ikäänkuin voitti kuoleman voimakkaalla halullaan ja hänestä tuli vampyyri. Luonnonkansat tietävät tämän ja tahtovat vainajille tarjota verta. Ja jotta ne eivät ahdistaisi ihmisiä, järjestettiin uhritoimituksia, jolloin ne saattoivat imeä uhrin verta. Ja tietäjät tiesivät myös, että henkimaailmassa on eläinten tapaisia olentoja, jotka nauttivat mielellään veren hajusta. Ne saattavat olla pahoja olentoja, jotka tahtovat tehdä kiusaa ihmisille; sentähden täytyy niitäkin suostutella.

Uhritoimituksessa on siis reaalin pohja. – Mutta meidän olisi aivan turha niin tehdä; me emme enää itsekään tahdo olla tässä elämässä kuoleman jälkeen; emme me ole niin hirveästi kiinni tässä fyysisessä elämässä, ettemme jaksaisi siitä luopua. Päinvastoin taudit ja kärsimykset fyysisen elämän aikana tekevät

ihmisille elämän raskaaksi, joten he pääsevät siitä; heillä ei ole siihen mitään halua. Meidän aikamme, poikkeuksia lukuunottamatta, on vampyrismi harvinainen ilmiö, joten ei tarvitse suojella itseään uhritoimituksin. Meidän elämämme on muodostunut toisenlaiseksi näissä yhteiskunnissa; me emme ole luonnonvoimille enää alltiita; me osaamme torjua vaaroja, etteivät ne ahdistä meitä enää. Meidän vaaramme ovat toisenlaisia: on paljon luonnonvoimia, haltioita, jotka ovat meille vaarallisia, mutta niitä emme voi suostutella uhrien avulla. Mutta ennen oli ihmisten aivan kuin pakko turvautua tuollaisiin keinoihin.

Eräs toinen ilmiö, joka heti tulee mieleen, kun puhutaan luonnonkansoista, on fetishismi, se että he muka palvovat kivistä, puusta tai mistä tahansa tehtyjä kuvia jumalina. He saattavat palvoa mitä rumimpia kuvia, ja jos joku noista jumalista ei näytä suosiolliselta, he saattavat sen rikkoakin. – Me huomaamme saman ilmiön esim. kreikkalais- ja roomalaiskatolisissa maissa. Jos jokin pyhäinkuva ei auta ihmistä, niin sanotaan, että se on huono – ja se heitetään pois. Nyt kun menemme luonnonkansojen pariin ja tutkimme, mitä tuo fetishismi on, niin huomaamme, ettei se ole ollenkaan tällaista palvontaa, – ei ainakaan alkuaan ole ollut. Melkein jokaiselta villi-ihmiseltä saa kuulla, ettei se, mitä hän palvoo, ole jumala, vaan kuva. Mutta kun tällaista asiaa tutkimme, niin huomaamme, että tuo fetishi on heille maaginen esine, jonka he osaksi täyttävät omilla ajatuksillaan ja tunteillaan, niin että se tulee heidän mielestään pyhäksi, ja osaksi se on sellainen, että se herättää heissä heidän sisäisen, pyhän tahtonsa. Fetishi on sellainen maaginen esine, joka auttaa ihmistä keskittämään tahtonsa. Sellaisiahan ovat tavallaan kaikki pyhimysten ja jumalankuvat kirkoissa vieläkin. Kun menemme esim. katoliseen kirkkoon ja näemme, että ihminen tulee pyhimyksen kuvan eteen ja ristiä itsensä ja rukoilee, niin me kysymme, mitä varten hän niin tekee. Joku oppimaton voi luulla, että tuo kuva on jotakin, mutta me huomaamme, etteivät ihmiset tule sitä rukoilemaan, vaan että heidän läsnäolonsa tuon kuvan edessä auttaa heitä keskittämään ajatuksiaan. Heille tulee siitä pyhä tunnelma.

Siis itse asiassa on vielä tänä päivänä olemassa fetishejä, maagisia esineitä, joiden avulla konsentraatio, keskitys, tulee helpommaksi. Luonnontilassa se tapahtuu yksinomaan sen avulla. Suomalainen tietäjä ottaa esille kaikenlaisia esineitä, jotka auttavat, herättävät hänen sisässään erilaisia voimia, keskitysmahdollisuuksia: hän osaa keskittyä hengessään siihen tai siihen voimaan tai puoleen itsessään. Ne ovat omiansa herättämään hänen »luontonsa», maagiset kykynsä, tahtonsa. Samoin muilla kansoilla sellaiset esineet kuin amuletit, talismaanit ym. ovat fetishejä, sillä niiden avulla ihminen saa muodollista apua maagiseen toimintaan. Villi-ihminen ei osaa konsentroida fyysisessä tarkoituksessa, hän ei istu miettiäkseen, kuten me, vaan hän tahtoo aina saada aikaan jotakin, toimittaa jotakin. Siihen meidänkin täytyy pyrkiä, vaikka meidän täytyy ensin puhdistua sisäisesti.

Jos villi-ihminen tahtoo esim. kostaa, tappaa vihamiehensä, niin hän tekee ensin kuvan tuosta henkilöstä – ja sen kuvan ei tarvitse ollenkaan olla sen henkilön näköinen – ja sitten hän pistää siihen terävällä aseella tai tekee muuta, ja silloin hän uskoo, että hänen vihamiehelleen tapahtuu sama asia. Tosiseikat näyttävät, että niin usein käy. – Tämä on sellaista noituutta, jota käytetään ja on käytetty paljon myöhempinä aikoina. Jos neulalla on pistetty esim. vahanukkeeseen, on vaikutus tullut siitä, että se on ollut fetishi, symboli, johon on koottu pahoja ajatuksia, ja se on voinut vaikuttaa. Siihen tarvitaan vähän muunlaisia keinoja vielä, mutta en mene niitä selittämään.

Tämä on siis fetishismin sisältö. Nyt meidän pitää kysyä lopulta, mistä kaikki tämä johtuu. Mistä johtuu, että luonnonkansat näin uskovat, osaavat näin magiaa heti luonnostaan? Johtuuko se heidän tietämättömydestään? – Meidän tieteelliset tutkijamme sanovat, että se johtuu siitä. Ei ole mitään perää siinä, että tietäjät ovat yhteydessä henkimaailman kanssa. Kaikki perustuu sivistymättömyyteen; ei ole mitään kuoleman jälkeen olemassa. Heidän mielestään tuollaiset maagiset temput johtuvat siitä suuresta tietämättömydestä, että ihminen luulee sellaisten asioiden olevan suhteessa toisiinsa, jotka saattavat olla satunnaisesti rinnakkaisilmiöitä. Esim. seuraava tapaus on todistuksena siitä: Kun Afrikassa neekerit näkivät sateenvarjon eurooppalaisilla silloin, kun satoi, niin se oli heidän mielestään ihmeellinen kappale, ja he hankkivat sellaisen, ei sitä varten, että olisivat suojelleet itseään, vaan että saisivat sadetta. Tieteellisten

tutkijain mielestä neekerit ajattelevat näin: koska sateenvarjo on tarpeellinen silloin kun sataa, niin täytyy sataa, kun sateenvarjo pannaan ylös. — Näin tyhmiksi luulevat meidän tutkijamme noita villi-ihmisiä. Mehän tiedämme, että mekin laskemme leikkiä siitä, että jos kauniina päivänä unohdamme sateenvarjon, niin varmasti rupeaa satamaan, mutta jos taas näyttää pilviseltä ja otamme sateenvarjon, niin tulee kaunis päivä. — Näin puhumme leikillä.

Ei meidän tarvitse ajatella, että luonnonkansat asettavat näitä asioita kausaaliyhteyteen. Heidän mielestään sateenvarjo on fetishi, se on hyvä sateen symboli. Kun he ottavat sen käteensä, heidän mieleensä nousee: nyt täytyy tulla sade. Ja he vaikuttavat maagisesti niihin luonnonvoimiin, joihin uskovat voivansa vaikuttaa — ja kutsuvat sadetta. Se ei voi onnistua, ellei heillä ole valtaa luonnonvoimien yli. Sellainen valta on mahdollinen.

Mistä kaikesta siis johtuu luonnonkansojen sängen ihmeelliset, merkilliset uskonopilliset käsitykset, moraaliset käsitykset, jos ne eivät ole johtuneet tietämättömydestä? — Siitä on mielestäni hyvä ja paras selitys se, jonka teosofinen maailmankatsomus antaa, ehkä paremmin sanoen se, jonka Madame Blavatsky antoi Salaisessa Opissa, ja jonka salatieteilijät tietävät todeksi. Ja se on: ihmiskunnalle annettiin aikojen aamuna alkuperäinen viisaususkonto. Ensimmäinen ilmoitus annettiin ihmiskunnalle silloin, kun tämän aurinkokunnan eräässä toisessa tähdessä päätettiin: maapallon ihmiskunta on saavuttanut sellaisen kehitysvaiheen, että voimme mennä heitä auttamaan ja jouduttamaan heidän kehitystään. Silloin lähetettiin lähetystö Venuksesta, ja se on alkuperäinen Salainen Veljeskunta, joka perustettiin maan päälle. He olivat korkeita, vihityitä mestariolentoja ja heitä oli paljon ja he ruumistuivat kolmannen juurirodun aikana tänne ja antoivat alkuperäisen viisaususkonnon, ilmoituksen. Toisin sanoen: he kertoivat ihmisille, kuinka elämä on järjestetty, ja he painoivat sen heidän mieliinsä. Ihmiset olivat silloin toisenlaisia kuin me nyt olemme. Silloin ei ollut fyysisiä silmiä; he eivät nähneet fyysisesti maailmaa, vaan heidän aistimuksensa olivat kääntyneet henkimaailmaan. Ja kun tulivat tuollaiset korkeat olennot, niin nämä ihmiset, — me itse, — me näimme, että he olivat merkillisiä olentoja; he loistivat niinkuin ei kukaan meistä, ja he opettivat meitä painamalla meidän tajuntaamme asioita.

Jokaisen ihmisen sisässä asuu alkuperäinen viisaususkonto, ja villikansat ovat varhaisempien rotujen jälkeläisiä. He elävät näennäisesti alkuperäisessä tilassa, mutta todellisuudessa he ovat vanhojen rotujen jälkeläisiä, jotka ovat aivan kuin huonontuneet. Heidän keskuuteensa syntyy kehittymättömiä sieluja. Me valkoiset esimerkiksi kuulumme rotuun, joka on myöhäisempi, sentähden meidän kaikki käsityksemme, mitkä tulevat ilmi meidän kehollisessa organisaatiossamme, ovat kehittyneempiä. Maapallon kaikki rodut ovat kyllä samalla saavuttaneet samat aistit, niin että eivät tietenkään varhaisempienkaan rotujen myöhemmät jälkeläiset ole samalla kannalla kuin silloin. Niissäkin on keho saavuttanut sen muodon, mikä on yleinen, mutta heidän fyysinen perintönsä on suoranaudessa linjassa vanhemmista roduista. Sentähden luonnonkansat ovat monessa suhteessa lähempänä alkuperäistä ilmoitusta kuin muut rodut, joissa on aina täytynyt muistuttaa sitä yhä uudestaan ihmisten mieliin. Sentähden luonnonkansojen keskuudessa ei ole myöhäisempää sivistystä muodostunut; ne elävät noissa traditioissa, joissa ne ovat eläneet tuhansia vuosia, sitä vastoin näissä myöhemmissä roduissa me olemme saaneet uusia auttajia, jotka ovat muistuttaneet meidän mieleemme toisia asioita.

Kaldealaisten viisaus

Olen iloinen ja kiitollinen teille, rakkaat kuulijat, että olette näinkin lukuisasti tänne saapuneet, sillä minulla oli viime kerralla sellainen tunnelma, että nämä uskonnolliset aiheet, jotka tavallaan voivat olla enemmän tieteellisiä kuin suorastaan teosofisia, eivät niin kiinnosta kaikkia. En sitä lainkaan ihmettele, sillä voimme me, kun otamme suorastaan jonkin teosofisen tai okkultisen kysymyksen pohdittavaksemme, näennäisesti oppia paljon enemmän ja saada enemmän ravintoa sieluillemme ja hengellemme kuin jos tarkastamme joitakin alkuperäisiä uskontoja ja kuolleitten kansojen uskonnollisia käsitteitä. Ne eivät ole meitä niin lähellä eivätkä kiinnosta meitä. Minä ymmärrän tämän hyvin, mutta siitä huolimatta uskon, että myöskin tällaisista asioista kuin vanhoista uskonnoista ja uskonnollisista käsitteistä, on paljon oppimista sille, joka tahtoo ajatella ja mietiskellä. Minä jo epäilin tuleeko juuri kukaan kuulemaan näitä aiheita ja täytyykö ehkä muuttaa koko luentosuunnitelmaa, mutta tunnen nyt taas itseni rohkaistuksi, kun olette näin lukuisasti saapuneet. On epäilemättä hyötyä, että tarkastelemme näitä asioita. Tänäpäin olen ajatellut puhua kaldealaisten viisaudesta.

Aasiassa, Arabian niemimaan pohjoispuolella, on – kuten kaikki tiedämme – vanha Mesopotamian maa. Se on hedelmällinen maa Eufrat- ja Tigrisjokien varrella. Ja se on meille lapsuudestamme saakka sillä tavalla tuttu, että raamatunhistoriasta saimme oppia, että Mesopotamia on ollut ihmiskunnan kehto; siellä on ollut kenties paratiisi. Tietenkin tuollainen käsitys hyvin pian haihtuu; ei kukaan tieteellisesti sivistynyt ihminen enää niin ajattele.

Siellä oli ennen muinoin kaldealaisten valtakunta, jossa asui ensin alkuasukkaita, mutta sitten sinne muutti sumereja ja akkadiheimoja. Sumerit perustivat sinne korkean sivistyksen. Se on hyvin kiintoisaa, koska on ajateltu, että suomalaiset ovat sukua noille kansoille, jotka kaikki luetaan turanilaisiin. Myöskin egyptiläisten sivistys muistutti sumerien sivistystä, joten arvellaan, että suomalaiset olivat myös sukua egyptiläisille. – Totta on ainakin se, että alkuperäiset suomalaiset heimot olivat luonnonkansoja, ja heidän maailmankatsomuksensa oli siis sellainen kuin yleensä luonnonkansojen maailmankatsomus on vielä tänä päivänä, siis täynnä sekä alkuperäistä viisaususkontoa että taikuutta. Mutta me tiedämme myös, että muinaissuomalaiset olivat sivistyneitä. Intiaaneilla ja neekereillä ei ole niin paljon kauniita runoja ja muistoja kuin suomalaisilla, jotka ovat tuottaneet kaikenlaisia vanhoja runoja ja satuja. Ne ovat niin ylevähenkisiä, ettei sellaisia ole yleensä luonnonkansoilla. Tämä osoittaa siis, että muinais-suomalaiset olivat ehkä sivistyneempiä; heillä oli enemmän kulttuuria. Ja tämä puolestaan ei tunnu niin hullulta, kun ajattelee vanhoja sumereja ja akkadeja. Sumerit olivat kummallinen kansa, joka hyvin paljon säilytti luonnonkansojen käsityksiä, mutta samalla sivistyi niitä, sillä heillä oli aivan selvä kulttuuri. Ja kuitenkin he olivat tuoneet luonnontilasta tuon pohjimmaisesta viisautensa ja maailmankatsomuksensa. Ja mikä on merkittävä; tämä heidän alkuperäinen taitonsa sangen paljon muistuttaa muinaissuomalaisten viisautta. Se on merkille pantava kohta.

Tiedämme, että kun puhutaan kaldealaisesta kulttuurista, tarkoitetaan assyrialais-babylonialaista kulttuuria. Assyrialaiset ja babylonialaiset kuuluivat kansoihin, jotka tulivat myöhemmin Mesopotamiaan, ja he perustivat suuren maailmanvallan ja hyvin korkean sivistyksen. Tämän sivistyksen me etupäässä tunnemme. Assyrialais-babylonialaiset olivat omaksuneet tuon vanhan sumerilais-akkadilaisen kulttuurin; he lisäsivät siihen kyllä uuttakin, ja se oli seemiläistä kulttuuria, jotakin juutalaista, joka oli filosofisempaa. Mutta vanhoilta akkadilaisilta he olivat omaksuneet koko uskonnollisen maailmankatsomuksen taustan, niin että heille vanha akkadinkieli oli pyhä kieli. – Samoinhan mekin keskiajalla ajattelimme, että latinankieli oli pyhä kieli, jota käytetään vieläkin varsinkin roomalais-katolisessa kirkossa. Keskiajalla tuntui kuin Jumala ei olisi ymmärtänyt muuta kuin tuota pyhää kieltä. Sentähden Agricollakin, kun hän rupesi käyttämään

suomenkieltä jumalanpalveluksessa, oli aihetta sanoa, että kyllä Jumala ymmärtää suomeakin, muuten hän olisi kovin oppimaton herra. – Vanhassa babylonialaisessa kulttuurissa akkadinkieli oli pyhä kieli, ja sitä käytettiin kaikissa maagisissa toimituksissa.

Kun nyt tahdomme tarkastaa tuota vanhaa viisautta, niin tietenkin oikeastaan tarkoitamme noiden babylonialaisten maailmankatsomusta, mutta silloin voimme tehdä selvän eron myöhemmän lisän ja sen välillä, minkä he olivat perineet akkadilaisilta. Heidän uskontonsa, maailmankatsomuksensa ja siveysoppinsa oli heidän omaansa, mutta koko heidän jumalanpalveluksensa, kulttinsa, jokapäiväinen elämänsä, mikäli siinä oli uskontoa, oli vanhalla akkadilaisella pohjalla. Mutta ehkä siksi, että babylonialaiset kuuluivat toiseen heimoon, he ajatuksissaan, filosofisissa käsityksissään, nousivat korkeammalle kuin tuo akkadinkansa, jolta he olivat omaksuneet tapansa ja uskonnolliset menonsa.

Näistä vanhoista assyrialaisista ja babylonialaisista sanotaan, kuten yleensä muka pakanallisista kansoista, että ne olivat polyteistejä, siis monien jumalien palvelijoita. Kun me kristittyinä lausumme tuollaisen arvostelun, on koko juttu mielestämme kuin tuomittu. Mutta jos me ihmisinä koetamme asettua sellaisen kansan kannalle, joka on polyteistinen, niin me saamme toisen kuvan koko asiasta. Muistakaamme, että babylonialaiset olivat kulttuurikansaa, jonka kulttuuria me suuresti voimme ihailla vielä tänä päivänä. Heillä oli suuria kirjastoja, suuria palatseja, kaikenlaisia kirkollisia menoja ja juhlia; eivät he metsässä asuneet. Kun me siis sanomme, että he olivat polyteistejä, niin meidän täytyy ymmärtää, etteivät he olleet sitä samalla tavoin kuin neekerit. Nämä olivat sivistyneitä ihmisiä, ja heidän koko käsityksensä jumalista oli niin tarkasti jaettu ja järjestetty ja analysoitu, että se oli suorastaan täydellinen tiede jumalista ja kaikista heidän tehtävistään. Ja jumalia oli hirmuisen paljon, sekä hyviä että pahoja; ja voi ehkä sanoa, että pahoja jumalia ja olentoja he tunsivat vielä tarkemmin, ja niitä oli suurempi määrä kuin hyviä. Heillä oli täydellinen teologinen tiede.

Miten meidän on ymmärrettävä tuollainen monijumalaisuus?

– Se on minun mielestäni hyvin helppo ymmärtää. Se on itse asiassa materialismin vastakohta. Jos ihminen on materialisti, silloin hän ei näe mitään henkeä missään, mutta jos hän on spiritualisti, silloin hän näkee henkeä kaikkialla. – Ottakaamme vertauskuva:

On valtakunta – voimme vertauskuvan selvyuden vuoksi sanoa - kuningaskunta. Ylhäällä on kuningas, ja hänellä on puolisonsa, poikansa, tyttärensä ja ministerinsä ympärillään, ja sitten kaikenlaisia virkamiehiä alaspäin, kunnes tullaan tavalliseen kansaan, johon me kuulumme, ja joka ei ole paljon mitään, mutta tarpeellinen kyllä. Jos olemme materialisteja, silloin me sanomme: kaikki me olemme samaa lajia; ei tuo virkamies ole minua parempi, eikä kuningas ole muuta kuin mies, ehkei aina sitäkään, ja jos minä olen mies, olen yhdenvertainen kuninkaan kanssa. Tämä on kaikki vain humbugia. – Näin me sanomme, jos olemme materialisteja, emmekä näe muuta. Ja jos valtakunnan komento on tullut huonoksi, tulevat ihmiset materialisteiksi ja tekevät vallankumouksen. Mutta jos ihmiset sen sijaan ovat spiritualisteja, niin he näkevät kaiken tämän takana jotakin muuta. Eivät he tule ajatelleeksi, että kuningas on samanlainen mies kuin muut. He ajattelevat: kuningas edustaa ihmeellistä asiaa, ihmeellistä aatetta. Hän on tämän valtakunnan pää, hänen silmänsä valvovat, että kaikki on hyvässä järjestyksessä; häneen voimme vedota maan ja valtakunnan isänä, jos emme saa oikeutta muuten. Hän on kuin jumala maan päällä. Ja kaikki hänen virkamiehensä tottelevat hänen käskyjään ja ylläpitävät järjestystä valtakunnassa. Täytyy olla ihmisiä, jotka edustavat järjestystä, muuten syntyisi mellakoita, ja ihmiset eläisivät kuin metsäläiset.

Näin ajattelee spiritualisti eikä katsele ihmistä ihmisenä, vaan jonkin aatteen edustajana, ja silloin hän kunnioittaa häntä tuon tietyn paikan täyttäjänä ja edustajana. Ja jos kaikki virkamiehet kukin täyttäisivät epäitsekästä, oikeudenmukaisesti palvelusvelvollisuutensa joka hetki, silloin ei kellekään olisi mitään sanomista; valtakunta tulisi onnelliseksi. Aate on hyvä, ainoastaan ihmiset ovat epätäydellisiä – ja spiritualisti katselee tätä aatetta.

Kun materialisti katselee luontoa, hän näkee kaikenlaisia ilmiöitä ympärillään ja arvostelee niitä materialistisesti: hän ajattelee, että hän on paljon parempi kuin tuuli, joka puhaltaa ja tuli, joka palaa. Ja meissä on jokaisessa materialistinen järki, ja se on välttämätön, jotta kehittyisimme. Mutta spiritualisti jo katsellessaan luontoa tuntee sisässään, että siinä on jotakin ihmeellistä ja mahtavaa. Kun hän katselee auringon nousua ja laskua, tähtiä ja kaikkea luonnossa, niin hän selvästi uskoo, että on henkeä ja tajuntaa kaikkien ilmiöiden takana. Ei mitään voi olla aivan sokeaa, aineellista, vaan kaikki on luonnossa ihmeellisesti järjestetty. Kaikki planeetat kulkevat uskollisesti omaa rataansa, ja koko tässä koneistossa ei tapahdu mitään erehdystä, ei mitään hajaannusta. Eikö siinä ole merkillisiä olentoja takana? —

Näin ajattelee spiritualisti. Ja jos hänestä tulee tietäjä, joka näkee kaikkien ilmiöiden taakse ja hän tutustuu näkymättömään maailman ja näkee siellä kaikenlaisia olentoja, toinen toistaan korkeampia ja kauniimpaa, niin silloin hän jo selvästi tietää, että koko kosmos on kuin järjestetty valtakunta. Tämä meidän aurinkokuntammekin on järjestetty valtakunta; sen korkeimpana johtajana on joku olento, ja hänen alapuolellaan on muita. Ja kun tietäjät kertovat asiat kansoille, niin ne ymmärtävät ja uskovat, että niin on. Silloin kansat ja ihmiset ymmärtävät, että tämä meidän aurinkokuntamme on kuin ihmeellisesti järjestetty suuri valtakunta, jossa jokaisella jumalalla on oma paikkansa ja tehtävänsä.

Polyteisti kiinnittää huomionsa siis näihin seikkoihin, mutta kun hän ei ole luonnonkansan kannalla, muodostuu tämä hänelle filosofiaksi. Silloin hän selvästi myös ymmärtää, että kaikkien näiden olentojen takana on Jumala, suuri Jumala. Vanhassa Babyloniassa nimenomaan sanottiin, että kaiken elämän sisimpänä salaisuutena on Ilu, ehdoton jumaluus. — Ilu oli heidän jumaluutensa nimitys, ja se oli kaiken takana, mutta sitten he näkivät myös hyvin järjestetyn kosmoksen. Ja kun me kysymme heiltä, miten heidän mielestään sitten tämä maailma on syntynyt, muodostunut ja järjestetty, niin he sanovat: tässä ehdottomassa jumaluudessa voidaan eroittaa ylhäällä jumalainen maailma ja alhaalla *tiamat*, joka merkitsee: pimeys, kaaos, aine. — Me nykyaikana erotamme myös kaksi pääprinsiippiä: hengen ja aineen. — Heille oli selvää, ettei mikään ilmennys ole mahdollinen ilman näitä kahta. Henkipuolessa he erottivat kolme jumalaa: Anu, Ea ja Bel — ja toisella puolella oli tiamat; näiden yhteisvaikutuksesta syntyi maailma. Anu on kaikkien maailmoiden ja olentojen Isä, Ea on jumalainen Viisaus, jota ilman ei mitään tehdä eikä luoda, mutta jonka kautta ja avulla kaikki luodaan, ja Bel on itse Luoja, Jumala, joka luo.

Tämähän on Isä, Poika ja Pyhä henki. Isä on Anu, Ea on Poika, Viisaus, Sana, Logos, jonka avulla kaikki luodaan, ja Bel on Pyhä henki. — Baalista luemme juutalaisten kertomuksista, ja se oli epäjumalanpalvelusta meidän mielestämme. — Babylonialaiset olivat tämän kolmijaon kannalla, kuten me nykyaikana, sillä sehän on ikuista viisautta. Tajunnan maailmaa edustaa kolmiyhteys: Isä, Poika ja Pyhä henki, taikka: tahto, tunto ja tieto — tahto, rakkaus ja toiminta. Hengen olemuspuolet ovat nämä kolme: meidän henkemme on kolmiyhteinen, se tahtoo, tuntee ja tietää. Ja tämän kolmiyhteyden näkivät selvästi jo babylonialaiset.

Näiden kolmen pääjumalan ympärillä oli Babyloniassa seitsemän päähenkeä, ja niillä oli samat nimet kuin pääplaneetoilla. Näihin planeettoihin he silloin lukivat myös auringon ja kuun. — Madame Blavatsky selittää Salaisessa Opissa, että vanhat kansat, kun ne lukivat auringon ja kuun planeettajumaliin, tekivät sen eksoteerisesti, sillä he eivät nähneet Uranusta ja Neptunusta. He puhuivat auringosta ja kuusta, mutta tarkoittivat näillä kuudetta ja seitsemättä planeettaa. Ja mehän tiedämme, että vanhassa astronomiassa ja astrologiassakin puhutaan edelleenkin näistä planeettoina. Nämä päähenkelit, jotka olivat lähinnä kolmiyhteistä Jumalaa, Hänen pääministereinään, olivat Nergal, Neho, Ishtar, Marduk, Adar, Samas ja Sin.

Nyt huomaamme itse asiassa, että meille hyvin tutut seitsemän päähenkeä ovat luultavasti kotoisin Babyloniasta, kuten sieltä on tullut paljon muitakin juutalaisten käsityksiä. On tullut viime aikoina todistetuksi, että juutalaiset saivat Babyloniasta syntiinlankeemuskertomuksen, vedenpaisumuksen ym. Siten

on tullut todistetuksi, mikä teologeille on tärkeä asia, että juutalaisten uskonnolliset käsitykset eivät suinkaan ole ainoat laatuaan eivätkä vanhimpia, vaan perintöä muualta.

Jo vanhoilta akkadeilta ottivat babylonialaiset vastaan käsityksensä maailman kolmijakoisuudesta. He kuvasivat sitä siten, että maa on kuin ylösalaisin käännetty vene. – Heidän veneensä ei ollut samanlainen kuin meidän, vaan se oli kuin puolipallo. Kun he siis sanoivat, että maa on kuin vene, niin he tarkoittivat, että maa on kuin pallon puolikas; alapuoli on ontto, ja siinä on manala, ja pinnalla ovat ihmiset. On sängen ihmeellistä, että aivan yleinen käsitys vanhoilla akkadeilla – ja siis vanhoilla suomalaisilla – oli se, että maa on kuin pallon puolikas. He olivat edellä meidän keskiajan kristikuntaa, joka opetti, että maa on kuin pannukakku. Babylonialaiset eivät puhuneet eksoteerisesti kansalle siitä, että jotakin on maan alapuolella; kansanomainen käsitys ei voinut sitä sulattaa. Manala on sisällä, sitten maan pinta ja sitten ilmaa taivaaseen saakka ja sitten taivaanpiiri, jossa hallitsi Anu, Isä. – Siis kuten Jeesus sanoo: »Isä meidän, joka olet taivaassa». – Isää kutsuttiin Tsi-Anu, joka merkitsee Anu hallitsija, herra. Toisessa piirissä oli Ea, ilmapiirin hallitsija, ja manalassa hallitsi kolmas Jumala, Bel, jota akkadit sanoivat Enliiniksi. Häntä pidettiin ankarana hallitsijana ja pahana noille manalaisille. Heidän käsityksensä manalasta oli, että se oli ikävä ja kolkko, kuten kaikki vanhat kansat käsittivät. Jos ajattelee, että Bel on Pyhä henki, silloin näemme yhteyttä siinä, että manala on vaikea, sillä siinä hallitsee totuuden jumala, joka antaa ihmisille, mitä he ovat ansainneet, mitä heille kuuluu tekojensa mukaan. Silloin manalan jumala on totuuden jumala, Pyhä henki, joka ottaa ihmisestä esille, mitä hänessä on. – Itse asiassa niin on tänä päivänä.

Ihmisten maailmassa hallitsi Ea, viisauden jumala, ja hänestä babylonialaiset sanoivat, että hän erikoisesti rakastaa ihmisiä, tahtoi heitä kasvattaa ja kehittää. Hän on antanut ensimmäisen jumalaisen ilmoituksen ihmiskunnalle, ja hän huolehti ihmisten uskonnosta ja koko heidän henkisestä elämästään ja tahtoo heitä auttaa kaikin tavoin. – Samanlainen käsitys meillä on Kristuksesta, Jumalan Pojasta, joka on ihmisten erikoinen ystävä, käsitämme Hänet joko ulkopuolisena olentona tai mystisenä Kristuksena sisällämme: Hän on se, joka on tullut meitä auttamaan.

Se käsitys oli hyvin selvänä vanhoilla babylonialaisilla. Ja mitä muuten heidän kuolemanjälkeiseen elämäänsä tulee, niin jo vanhoilla akkadeilla oli sellainen oppi, että eräässä tuonelan kolkassa, manalassa, on elämän veden kaivo, ja sen luokse vainajat pyrkivät. Monenlaiset pahat olennot, jumalat ja muut, koettavat heitä estää, mutta he taistelevat päästäkseen sen kaivon luo. Ja kun he juovat siitä kaivosta, he tulevat uudestaan eläviksi, taas ihmisiksi; ja silloin heidän ei tarvitse enää olla vainajien valtakunnassa.

Sehän on hämmästyttävän selvä esitys kuolemanjälkeisestä elämästä ja jälleensyntymisestä. Kuolemanjälkeinen elämä on ikävä, mutta kun vainaja juo elämän veden kaivosta, hän tulee eläväksi. Tietenkin siitä on muitakin selityksiä – se tarkoittaa myös vihkimysseremonioita – mutta juuri jälleensyntymisestä se on erittäin hyvä kuva.

Varmaan olette kuulleet puhuttavan babylonialaisten Tammuz-nimisestä vapahtajasta. On huomattava, että kaikissa kulttuureissa on joku ihmeellinen vapahtajaolento esiintynyt maan päällä. Tammuz oli ihmeellinen siksi, että hän oli jumalista syntynyt; hänen äitinsä oli neitsyt, Astarte, Ištar – jumalatar. Tammuz elää maan päällä, tapetaan, käy tuonelassa, saarnaa hengille siellä, ja kolmantena päivänä nousee ylös kuolleista. – Siis se on samanlainen kertomus, kuin mitä meille on tuttu kaikista suurista uskonnoista. Ja se, mikä on erikoisen viehättävää Tammuz-historiassa, on se, että hän kuolee nuorena, ja hänen äitinsä, joka myös tässä tarussa on salaperäisellä tavalla hänen puolisonsa, tulee surulliseksi, kun hänen suuresti rakastettu poikansa kuolee, ja lähtee häntä etsimään. – Meillä on samanlainen kertomus Kalevalassa Lemminkäisestä ja hänen äidistään. Babylonialaisessa kertomuksessa Ištar menee manalaan etsimään poikaansa, ja hänen kokemuksistaan siellä on kerrottu paljon.

Mieleeni johtuu, kun ajattelen tällaista tarua, jossa saattaa olla paljon perää monella tavalla, että siinä on jokin psykologinenkin merkitys. Se on psykologiaa jokapäiväisestä elämästä. Kun pidämme kiinni

symbolien merkityksestä, voimme sanoa näin: ihminen, joka on totuuden etsijä ja sillä kohdalla totuuden etsinnässä, että Pyhä henki hänet täyttää, hänen sielussaan asuu Pyhä henki, ja hän on jotakin synnyttänyt sielussaan, hänen sielunsa on neitsyt, hän näkee elämässään – hän on esim. nainen – sellaisen ihmisen, miehen, jossa vapahtajaolemus on jo elävä, siis Kristus on elävänä, niin silloin tuo nainen itsessään, omassa sielussaan, synnyttää Kristus-lapsen; hän kohdatessaan tuon miehen, aivan tietämättään näkee silloin Kristuksen hänessä ja kiintyy häneen äärettömästi. Me sanomme: hänessä herää suuri voittamaton rakkaus tuota toista ihmistä kohtaan, jossa Kristus on elävä. Ja mikä siitä on seurauksena? – Siitä on seurauksena, että hän itse, nainen, saa kokea juuri sitä, että hän kadottaa rakastamansa. Hän ei millään tavoin saa tuota toista ihmistä; häneltä otetaan ikäänkuin se rakkaus pois niin, että hän tietää, että saa mennä sitä jostakin etsimään, ja hän saa mennä yksinään etsimään sitä kuoleman valtakunnasta. Sillä tavoin kasvatetaan hänessä Kristus-lasti. Hänen oma Kristus-lapsensa ajetaan ulos, se on pakoretki Egyptiin, yksin täytyy hänen lähteä etsimään. –

Tämä on ihmeellinen kokemus; se heijastuu tähän alempaan inhimilliseen maailmaan. Me näemme usein, että jossakin uskonnollisessa lahkossa joku pappi herättää ihailua joissakin naisissa. Mutta sitten alkaa vaarallinen asia, jos tuo pappi on vastaanottavainen noiden naisten, oppilaittensa, ajatuksille ja tunteille ja ryhtyy rakkaussuhteisiin heidän kanssaan. Meillä on sellaisia ikäviä asioita maailmassa aina ollut silloin tällöin, jolloin papilla on ollut rakastajattaria. Tämä on aivan maallinen asia, mutta olkoon tässä ohimennen mainittu, että se on korkean ja pyhän asian heijastusta alempaan maailmaan. Ja kun ihmiset eivät tahdo tietää, vaan leikittelevät psyykkisillä voimilla, he joutuvat vaarallisille teille. Mutta, kuten sanottu, tuollainen vertauskuva kuvaa korkeaa asiaa, joka on näennäisesti totta ihmisten maailmassa. Ja siinä oppii sekä toinen että toinen. – Olkoon tämä nyt kaldealaisista uskonnollisista käsityksistä.

Siveysoppi kaldealaisilla oli yleensä puhtaampi, ylevämpi ja kauniimpi kuin juutalaisilla. Meillä on tapana sanoa, että juutalaisilla oli selvä käsitys synnistä: jos ei ihminen tunne syntiä, ei mistään siveellisyydestä voi olla puhetta. – Vanhat babylonialaiset tiesivät tämän. He sanoivat: ihmisen synti aiheuttaa kaiken pahan; taudit, kaikki kärsimykset ja luonnononnettomuudet tulevat synnistä. Se käsitys, mikä meillä on niin syvä, ylevä ja jalo, on selvästi esiintynyt vanhassa babylonialaisessa maailmankatsomuksessa. Heidän rukouksensa ja käskynsä ovat kauniit. Heillä on esim. käsky: »älä koskaan valehtele». – Juutalaisilla ei ollut niin hienoa käskyä, heillä oli vain: »älä vannoo väärin», valheesta ei puhuttu erikoisesti. Babylonialaiset nimenomaan sanoivat: »älä valehtele koskaan». – Merkillinen kansa ja merkillinen sivistys. Ja olihan heillä, sen tiedämme, pappiskoulunsa, salaiset koulunsa ja mysteerinsä, joissa saattoi oppia tietäjiksi.

Kolmas asia, jota tarkastamme uskontojen yhteydessä, on jumalanpalvelus, kultti. Ja, kuten sanottu, se oli babylonialaisilla akkadilaista perintöä, ja heidän kulttinsa oli magiaa. Kun kultti on maagisella pohjalla, ei juhlamenoja ole ainoastaan sunnuntaisin, vaan kaikki jokapäiväiset menot ovat kulttitoimituksia. Tämän huomaamme vielä juutalaisilla. Me nauramme vähän sille, ja kun sitä pidetään lakina, niin on luonnollista, että laki ilman henkeä ei merkitse mitään. Jeesus sanoo, että Jumalaa on palveltava hengessä ja totuudessa, mutta jos laissa on henkeä, silloin se on elävä. Ja babylonialaisilla, kuten vanhoilla kansoilla yleensä, oli jokapäiväinen elämä jumalanpalvelusta, ja sen eri muodot olivat täynnä henkeä, sillä he uskoivat magiaan. Heidän täytyi menetellä määrättyllä tavalla erilaisissa elämäkohdissa. Nykyaikana meillä on lääkäreitä, mutta Babyloaniassa ei ollut; he sanoivat: sairaus on seuraus synnistä; se tulee ihmisten pahuuden takia; se on uskonnollinen asia. Kun sairaudesta on päästävää, on se tapahtuva uskonnollisessa toimituksessa; se on sakramentti. Meillä on sakramentti, kun ihmiset vihitään, pannaan hautaan jne. Vanhoilla babylonialaisilla oli sakramenteja yhtämittaa elämässä. – Heillä oli kahdenlaisia pappeja: *ashipu* ja *mashmasbu*. Ashipu, tietäjä, kutsutaan sairaan luo, ja hänen täytyy olla erikoisen taitava, selvänäkevä ja kokenut ihminen. Kun hänen pitää parantaa sairas, hän tekee sen sillä tavoin, että kertoo tuon taudin historian, sen syntysanat, – kuten muuten vanhat suomalaiset ennen, – ja sitten alkaa hänen manauksensa. – Luuletko, että jokin kulttuurikansa olisi tällaista suvainnut, ellei kukaan olisi tullut terveeksi? – Ei suinkaan sitä olisi harjoitettu

satoja ja tuhansia vuosia, jos ei sairas useimmissa tapauksissa olisi parantunut. – Sairaus on jonkinlainen häiriö ihmisen eetteri- ja astraalikehossa; se on kuin jokin eläin jossakin kehon kohdassa, esim. hampaassa on kuin mato. Kun tietäjä-pappi on sanonut syntysanat, tuon eläimen on mentävä ulos. Ja jos hän saa sen aikaan, on sairas parantunut. Kun ashipu oli tällä tavoin manannut taudin pahat henget ulos ihmisestä, niin sitten tuli mashmashu eli puhdistaja, joka luki loitsuja, pirskontti vettä ja suitsutti, jotta talo puhdistuisi ja olisi suojattu taudeilta. – Mehän teemme nykyäänkin niin. Jos on ollut jokin tarttuva tauti, me puhdistamme, desinfioimme huoneet.

Muuten voin kertoa lopuksi pienen tarinan. – Eräs egyptiläinen kuningas, Ramses XII, matkusti kerran valtakunnassaan kantamassa veroja. Hän kävi myös Baktriassa. Siellä hän näki erään prinsessan, johon kovin mielistyi, ja otti hänet vaimokseen. Prinsessan isä tuli hallitsijaksi Baktrian maahan. Tällä oli myös toinen tytär, joka asui isänsä luona. Jonkin ajan kuluttua tämä toinen prinsessa sairastui hyvin vaikeasti, eikä kukaan pystynyt häntä parantamaan, sillä babylonialainen sivistys oli jo silloin niin rappiolla, ettei ollut enää hyviä tietäjiä. Silloin Baktrian kuningas muisti, että Egyptissä oli etevä lääkäreitä. Hän lähetti sanoman Egyptiin, Teebaan, Ramses XII:lle, joka lähetti hyvin etevän lääkärin tuon prinsessan luo. Lääkäri tuli – matkat eivät menneet nopeasti siihen aikaan – ja koetti parantaa lääkkeillään prinsessaa, mutta turhaan. – Noissa vanhoissa uskonnoissa oli aina myös maagisesti vihityitä amuletteja ja jumalankuvia, ja niiden voimiin uskottiin, kuten nytkin katolisissa maissa. Kun tuo egyptiläinen lääkäri ei osannut parantaa prinsessaa, niin prinsessan isä ajatteli, että varmasti jokin mahtava egyptiläinen jumalankuva voisi hänet parantaa. Hän lähetti uudelleen sanoman Ramses XII:lle, joka lähetti erään voimakkaan pyhän esineen lainaksi. Kesti toista vuotta ennenkuin tuo pyhä esine tuli prinsessan luo, joka silloin sen ensimmäisestä kosketuksesta ja rukouksesta parani täydellisesti. Silloin hänen isänsä ajatteli: »Ollapa minulla tuollainen oma amuletti; sehän tuottaa onnea koko maalle; minä en lähetäkään sitä takaisin». – Ja hän piti sitä hallussaan pari, kolme vuotta. Tietenkin hän vähän pelkäsi silloin tällöin, mitä hänen vävykoikansa ajattelee. Mutta Ramses ei ollut tullut sitä niin paljon ajatelleeksi. Eräänä yönä Baktrian hallitsija näki unta, kuinka tuo amuletti, kultainen jumalankuva, tuli eläväksi, haukan muotoiseksi ja lensi Egyptiin päin, ja hän itse sairastui unessa kovasti, eikä häntä kukaan voinut parantaa. – Kun hän aamulla heräsi, niin hänen omatuntonsa nuhteli häntä; ja hän ajatteli: »Tämä on varoitus; minä sairastun, jos vielä pidän sitä kuvaa hallussani; se on lähetettävä takaisin.» – Hän palautti sen Egyptiin ja jäi terveeksi.

Gilgamesh, muinaisbabylonialainen kuolemattomuuden etsijä

Puoli vuosisataa sitten uskottiin vielä aivan yleisesti kristikunnassa, että juutalaisten vedenpaisumuskertomus oli ainutlaatuinen, että se oli juutalaista alkuperää, ja että siinä osoittautui Jumalan armo valittua kansaa kohtaan, ja että siinä oli annettu tietää ihmiskunnan varhemmista vaiheista. Olihan kreikkalaisissa saduissa tosin samaan tapaan kerrottu, mutta kun Jumalan valittu kansa kertoi pyhissä kirjoissaan vedenpaisumuksesta, niin kristikunta saattoi ajatella, että niin oli tapahtunut. Olihan Eusebius, kirkkoisä, tosin toistanut muutamia katkelmia babylonialaisen Berossoksen kertomuksesta, jossa puhutaan vedenpaisumuksesta ja Noak-ihmisestä, joka silloin perheineen, palvelijoineen ja monine eläimineen pelastui, mutta koska tämä Berossos oli kirjoittanut Aleksanteri Suurta varten, niin ajateltiin, että babylonialaiset olivat saaneet tarinan juutalaisilta, koska juutalaiset vähän ennen olivat olleet vankeudessa Babyloniassa.

Koko tämä asia sai aivan uuden käänteen, kun viime vuosisadan viimeisellä vuosikymmenellä alettiin tehdä kaikenlaisia kirjallisia löytöjä, etenkin, kun löydettiin Assurbanipalin kirjasto, jossa oli sangen suuri määrä kirjoitustauluja. Silloin todella kaikki käsitykset muuttuivat, sillä nämä Assurbanipalin teettämät taulut olivat 7:nneeltä vuosisadalta ennen Kristusta, siis varhemmin kuin juutalaiset olivat olleet Babylonian vankeudessa. Näissä tauluissa kerrotaan vedenpaisumuksesta ja Noakista eli Xisutroksesta, joka pelastui. Silloin meidän kristikuntamme kovasti hämmästy, ja se hämmästy oli vielä suurempi, kun todettiin, että nämä kertomukset olivat ainoastaan käännöksiä, sillä alkuperäiset kirjoitukset olivat kirjoitetut sumerin kielellä, ja nekin löydettiin. Ne olivat ainakin vuodelta 2500 e.Kr. Siis siihen aikaan, kun juutalaisten kronologian mukaan maailma luotiin, oli olemassa korkea sivistys, joka kertoi vedenpaisumuksesta jo silloin hyvin vanhana asiana.

Täten tuli päivän selvästi todistetuksi, että juutalaisten kertomus vedenpaisumuksesta ei ollut suinkaan alkuperäinen, vaan laina babylonialaisilta. On huomattu, että he ovat saaneet sieltä paljon muutakin lainaksi.

Tämä vedenpaisumuskertomus on osa babylonialaisesta eepoksesta nimeltä Gilgamesh, joka on pitkä runoteos. Se ei ole kokonaan säilynyt, se on alkuaan ollut 12:lle taululle kirjoitettuna, ja useimmat niistä ovat jäljellä. Gilgamesh-epos alkaa näin: »Tämän on kirjoittanut ihminen, joka on kaiken nähnyt ja kokenut ja oppinut tietämään kaikki salaisuudet elämässä ja oppinut paljon näkemään». Hyvin huomattava ja merkillinen asia, sillä, kun me ajattelemme luonnonkansoja, niin ne eivät ole tällä tavalla mitään kirjoittaneet, eivätkä ne myöskään ole osanneet nousta ja kohota sellaiseen ylevään, filosofiseen korkeuteen, että osaisivat rauhallisesti sanoa: »Tämän on kirjoittanut sellainen ihminen, joka on kaiken nähnyt». – Ja siinä kerrotaan, mitä kaikkea hän on nähnyt – ja hän kertoo rehellisesti. Me voimme huomata monesta pienestä piirteestä, että kertomus on rehellinen, ettei hän kerro mitään, mitä ei ole nähnyt. Hänen oma inhimillisyytensä pilkistää kaikkea esille, ja me voimme huomata, kun luemme tuon eepoksen, että hän on nähnyt paljon, mutta ei kuitenkaan niin paljon kuin ihminen voi nähdä.

Kun tätä Gilgamesh-eposta tutkimme, silloin voimme erottaa siinä kolme osaa: yksi on silloin vedenpaisumuskertomus, ja toinen kertomus on Gilgameshin varhaisemmista vaiheista. Gilgamesh oli suuri kuningas muinaisessa Urakissa silloin, kun hän heräsi ja päätti lähteä elämän totuutta etsimään. Kolmas osa kertoo hänen etsimisestään.

Olin ajatellut, että tänään loisisimme silmäyksen tämän muinaiskaldealaisen ihmisen totuuden etsintään. Voisi tietenkin kertoa Gilgameshin varhaisemmatkin vaiheet, mutta tahdon tässä rajoittua vain yleispiirteittäin kertomaan hänen elämästään siihen saakka, kun hän herää.

Gilgamesh oli mahtava kuningas, itsevaltiainen tyranni. Kansa kärsi ja rukoili jumalalta apua, ja jumala lähetti erään fyysisesti voimakkaan ihmisen, Engidu-nimisen nuorukaisen Gilgameshin kanssa kilpailemaan. Tämä Engidu oli luonnonihminen, voimakas ja omituinen, joka eli eläinten parissa metsissä. Eräs nainen lähetettiin häntä viekoittelemaan siihen kaupunkiin, jossa Gilgamesh asui. Ja Gilgamesh ja Engidu tapaavat toisensa kaupungin portin luona ja ryhtyvät kaksintaisteluun. Molemmat ovat väkeviä, niin että heidän on oikeastaan mahdoton voittaa toisiaan. Toisessa paikassa kerrotaan, että Gilgamesh oli väkevämpi, ja toisessa, että Engidu. Gilgamesh ihastui tuohon ihmiseen, joka oli hänelle sopiva toveriksi, ja he tekivät ystävyysliiton. He olivat aina yhdessä ja suorittivat yhdessä sankaritekoja. Hyvin merkillinen piirre mielestäni on se, että Gilgamesh, kun hän oli saanut Engidun ystäväkseen, jonka kanssa saattoi suorittaa ihmeellisiä tekoja, ei enää välittänyt naisista. Istar-jumalatar koetti viekoitella häntä menemään naimisiin kanssaan ja suuttui, kun Gilgamesh ei hänestä lainkaan välittänyt.

Kerran eräessä suuressa taistelussa Engidu oli loitsusta saanut jonkinlaisen tärähdyksen, ja sai siitä kuolemantaudin. Sairaana maatessaan hän valitti, miksi hänen täytyi kuolla taudista vuoteessa, kun hän olisi tahtonut kuolla sodassa, taistelussa. Se oli hänestä kovin raskasta. Mutta hän kuoli. Sitten kokonainen taulu kertoo Gilgameshin surusta, miten hän ei tahtonut jaksaa elää, kun hänen ystävänsä, jota hän piti niin suuressa arvossa, oli kuollut. Silloin hän yht'äkkiä aivan kuin toipuu ajatuksesta: »Kun ystäväni on nyt kuollut, makaa tuossa hengettömänä, hän, joka oli minun kanssani sankarileikeissä, mikä minusta tulee? Mikä on tämä elämä? Onko mitään kuolematonta elämää?» —Meidän täytyy huomata, kuinka psykologisesti hienoa tämä on. Me voisimme ensin ajatella helposti, että eikö tuo ole itsekästä, kun ihminen alkaa ajatella, että sama kohtalo kohtaa häntä. Mutta se ei ollut sitä, sillä kun siitä seuraa ajatus: »Mitä on elämä?» silloin me näemme, että tuo ajatus on vain herättäjä. Tuo ajatus voi herättää ainoastaan sellaisen ihmisen, joka on kuin luotu totuudenetsijäksi, filosofiksi. Gilgamesh kärsi kovasti silloin, kun Engidu kärsi, ja tämä kärsimys sai hänet heräämään. Hän oli siis sisässään vanha totuudenetsijä, sielu, joka tarvitsi vain ulkonaisen kokemuksen, joka herätti hänet ulkonaisesti.

Nyt Gilgamesh ajatteli: »Keneltä minä voin saada tietää?» Siltä vanhalta kuninkaalliselta esi-isältääni, Ut-napishtimiltäkö? Hän oli ihminen, joka muinaisina aikoina pelastui kuoleman vallasta. Hän tuli kuolemattomaksi olennoksi; jumalat nostivat hänet taivaaseen. Hän oli siis sellainen olento, joka voi minulle selittää ja kertoa, millä tavalla ihminen voi tulla kuolemattomaksi. Häntä siis lähden etsimään.

Eikö tämä ole aivan samaa kuin, jos tänä päivänä ihminen herää tietoiseksi siitä, että kun tämä elämä on hyvin salaperäinen, täynnä kaikkea kärsimystä, niin hänen täytyy saada tietoa sellaiselta ihmiseltä, joka tietää. Ja meidän päivinäimme voi ihminen ajatella: »Onhan Mestareita, jotka tietävät. Siis minä lähden heitä etsimään».

Samalla tavoin tuhansia vuosia sitten kuningas Gilgamesh ajatteli. Hän lähti etsimään esi-isäänsä, joka oli kuolemattomuuden voittanut. Ut-napishtim oli sama kuin tuo Xisutrokkes, Noak. Tässä kerrotaan, että hän jäi elävänä elämään jumalien maassa. Sitten kerrotaan eepoksessa aivan luonnollisena asiana, kuinka Gilgamesh lähtee etsimään ensin jumalien tarhaa, päästäkseen sieltä kuoleman toiselle rannalle. Tätä jumalien tarhaa suojelee suunnattoman suuri ja tiheä metsä, ja sitä vartioivat hirmuiset skorpionihmiset. Gilgamesh ei pelkää. Hän saapuu niiden luo. Ne heittävätkin silmäyksen Gilgameshiin ja kysyvät: »Kuka on se, joka tulee tuolla niin surullisena ja alakuloisena? Ei hän ole kuin ihminen, vaan kuin puolijumala. Miksi hän on niin alakuloisen näköinen?» — Silloin Gilgamesh selittää koko jutun ystävästään, jonka hän on kadottanut, ja jatkaa: »Kuinka en surisi, mutta nyt olen päättänyt etsiä Ut-napishtimin, jotta kuulisin häneltä, kuinka kuolemattomuus on saavutettavissa. Näyttäkää minulle tie hänen luokseen».

Gilgameshin suorasta, rehellisestä selityksestä nuo vartijat heltyvät ja sanovat hänelle: »Mutta etkö sinä tiedä, että tämä metsä on niin pitkä, synkkä ja pimeä, ettei kukaan ihminen ole voinut siellä kulkea? Ainoa on Auringonjumala». – »Minä lähden», sanoo Gilgamesh, ja skorpionihmiset väistyvät syrjään. Hän kulkee tuossa metsässä peninkulman, kulkee toisen, 12 vuorokautta yhtämittaa. Sitten metsä aukenee ja hän tulee jumalien puutarhaan, jossa on kaikki loistavaa: kultaa, hopeaa ja jalokiviä. – Muistakaamme juutalaisen kertomuksen uutta Jerusalemiä, jossa on kaikki talot ja kadut jalokiviä. Tässä jumalien puutarhassa näkyi meren ranta, ja siellä istui jumalatar – voisimme heti sanoa – tuonen tyttö, joka kysyy Gilgameshilta samat asiat, mitkä skorpionihminen oli kysynyt: »Kuka sinä olet, joka niin alakuloisena tulet kaukaa? Etkö tiedä, etteivät ihmiset täällä kulje?» – Taas Gilgamesh vastaa samalla tavalla, ja jumalatar sanoo: »Sinä näet, että tässä on suuri meri. Kuinka sinä aiot sen yli päästä? Siinä on kuoleman, tuonen virta, eivät ihmiset mene elävinä sen yli». – »En tiedä», sanoo Gilgamesh, »minun täytyy päästä Ut-napishtimin luo, sillä minä tahdon tietää, millä tavoin voi saavuttaa kuolemattomuuden». – »No niin», sanoo Tuonen tyttö, »tässä on lauttamies, pyydä, että hän soutaa sinut virran yli». – Se on kuten kreikkalaisessa tarussa Styx-virta, ja Kalevalassa Tuonelan joki. – Gilgamesh menee taas lauttamiehen, Urshanadin luo, joka sanoo: »Me emme voi astua laivaan, sillä sinun olemuksesi on sellainen, että nämä kiviarkut häviävät. Sinun on mentävä metsään ja tuotava sieltä 12 – toisen mukaan 120 – 60-kyynärän pituista sauvaa». Gilgamesh toi sauvat ja astui laivaan. Urshanad neuvoi: »Ota yksi sauva kerrallaan ja vedä sillä venettä eteenpäin, kunnes joka sauva on käytetty». Gilgamesh tekikin niin, mutta ei oltu vielä toisella rannalla, kun viimeinen sauva oli käytetty – jollakin salaperäisellä tavalla ne aina katosivat – niin että lopuksi täytyi ottaa laivan masto, ja silloin he pääsivät rantaan.

Jumalien saarella istuu Ut-napishtim vaimoineen. Hän on kaukaa nähnyt, että joku tulee, ja hän sanoo vaimolleen: »Kuka tuo on, joka tulee kaukaa? Ei se ole tavallisen vainajan näköinen. Ei se ole ihminen eikä jumala».

Sitten kun Gilgamesh tulee rantaan ja astuu Ut-napishtimin luo, niin tämä kysyy häneltä samat asiat: »Kuka sinä olet, joka kaukaa tulet, niin surullisen ja alakuloisen näköisenä?» Gilgamesh vastaa kuten ennen ja kertoo koko historiansa ja sanoo lopuksi: »Nyt olen tullut sinun luoksesi, jotta saisin tietää, millä tavalla ihminen voi saavuttaa kuolemattomuuden. Mikä on kuoleman salaisuus?» – »Oi», sanoo Ut-napishtim, »kuoleman salaisuus on syvä. Jumalat taivaassa päättävät kuolemasta, mutta ihminen ei voi tietää, koska kuolema tulee. Ja elämä kuoleman jälkeen on synkkä; surua täynnä on olemassaolo».

Näistä kivitauluista on aina silloin tällöin jotakin pois, ettei voi seurata kertomusta täydellisesti. – Sitten tulee järjestyksessä Ut-napishtimin kertomus. Hän kertoo ihmiskunnan historiasta, vedenpaisumuksesta. Siitä tulee esille, miten jumalat katselevat ihmisten elämää ja paheksuvat sitä. Ihmiset eivät osaa elää jumalien tahdon mukaisesti, vaan elävät kaikenlaisissa nautinnoissa. Jumalat sanovat neuvostonsa kokouksessa: »Näille ihmisille on tehtävä jotakin; on lähetettävä maan päälle suuri pyörremyrsky, joka nostaa veden ja hukuttaa ihmiset». Ainoastaan Ea, tuo ihmisten ystävä, Jumalan Poika, oli alakuloinen, sillä hän sääli ihmisiä. Mutta hän tietenkin alistui toisten jumalien päätökseen. Hän katseli alas maan päälle ja sanoi: »Nyt pitää kaikkien lintujen, tuulien ja kukkien kertoa, että ihmisiä uhkaa suuri vaara. Ehkä joku kuulee äänen». Ja Ut-napishtim kuuli sen. Hän kertoo: »Minä kuulin, että suuri onnettomuus uhkaa ihmiskuntaa, ja minä varustauduin kuulemaan, mitä jumala tahtoo ja kuulin Ean äänen sisästäni, joka sanoi: Rakenna suuri arkki, 60-kyynärää joka suuntaan ja järjestä niin, että siihen mahtuu perheesi ja kaikenlaisia eläimiä, mitä sinun ympärilläsi on. Merkin tiedät. Silloin kun merkillinen sade yhtenä iltana tulee taivaasta, tiedät, että on mentävä arkkiin. – Näin kuulin jumalan puhuvan ja tein niin. Sitten eräänä iltana satoi, kuten Ea oli ennustanut, ja kaikki menivät arkkiin. Yön aikana alkoivat vedet nousta. Siten kaikki hävitettiin, mutta tuo arkki kellui aalloilla. Seitsemän päivän kuluttua lähetin linnun ulos, mutta se palasi takaisin. Samoin toisena päivänä, mutta kolmantena päivänä lintu jäi sille tielleen. Kun sitten maata alkoi tulla näkyviin, laskimme rantaan, ja Ea tuli sinne myös. Silloin minä sanoin kaikille: Teidän tulee elää Jumalan tahdon mukaisesti. – Sitten Ea otti minut ja vaimoni tänne jumalien maahan elävinä».

»Niin», sanoo Gilgamesh, »sinä olet aivan samanlainen kuin minä. Et ole haamu, vaan elävä ihminen. – Kuinka minä voin saavuttaa samanlaisen kuolemattomuuden? – »Se on vaikeaa, kykenetkö sinä?» – Sitten vaimolleen hän sanoi: »Leivo 7 loitsuleipää». – Ne leivottiin ja tuotiin Gilgameshin eteen. Sitten Ut-napishtim sanoo: »Nyt sinun pitää voittaa uni. Uni ja kuolema ovat veljiä. Et saa nukkua». – Mutta Gilgamesh ei voittanut unta.

Tässä minusta näkyy juuri tuo niin rehellinen inhimillinen pürre, sillä siinä kerrotaan rehellisesti, ettei Gilgamesh voittanut unta. »Oi, kuinka minun päälleni hyökkäävät unen jumalat, en osaa niitä voittaa». Ut-napishtim herättää hänet sitten: »Nämä 7 leipää ovat tässä, niitä sinä et voi syödä, kun et voittanut unta. Et kykene kuolemattomuutta voittamaan. Sinun täytyy mennä ihmisten maille». – Surullisena Gilgamesh alistuu kohtaloonsa. »Minun täytyy palata takaisin Urukin kaupunkiin». – Lohdutukseksi hän sai erään yrtin Ut-napishtimilta, joka sanoi: »Se tuottaa nuoruuden takaisin, säilytä sitä hyvin».

Kun sitten Gilgamesh menee yli meren toiselle rannalle, hän siellä kylpee lähteessä. Yrtin hän asettaa lähteen reunalle, mutta hänen kylpiessään tulee käärme ja syö sen, niin ettei hän saanut sitä yrttiäkään mukaansa. Sitten hän palaa Urukin kaupunkiin ja ryhtyy uudelleen hallitsemaan.

Oppineet sanovat: tähän päättyy kertomus. – Mutta tuo kahdestoista taulu on erinomaisen merkillinen, sillä siinä kerrotaan, että Gilgamesh ei saavuta rauhaa. Hänellä oli niin ikävä ystävänsä, että hän rukoili Jumalaa: »Lähetä minulle Engidu haudasta takaisin, että häneltä saan kuulla, miten on kuoleman valtakunnassa». Jumalat eivät kaikki siihen oikein suostuneet, mutta Ea taaskin osoitti sääliä ja sanoi kuoleman valtakunnan hallitsijalle: »Tee reikä maahan ja anna Engidun hengen tulla puhuttelemaan Gilgameshia». – Ja Engidu nousee haudasta ja saa keskustella Gilgameshin kanssa, joka kysyy: »Kuinka on kuoleman tuolla puolen?» – Tässä on taas taulu rikki, mutta sen verran saa selvää, että kuoleman jälkeistä elämää kuvataan samanlaiseksi kuin Kalevalassa. Gilgamesh kysyy, onko Engidu nähnyt sen ja sen ihmisen siellä, ja Engidu kertoo heistä. Hän kuvaa useampien ihmisten kohtaloita kuoleman jälkeen lyhyesti, mutta sattuvasti.

Tämä on kertomus Gilgameshin etsinnästä. – Nyt, kun me katselemme tätä asiaa okkulisella, kriittisellä silmällä, niin me huomaamme siinä aivan toista kuin tieteelliset tutkijat. Mehän näemme aivan selvästi, että tässä on kysymys etsinnästä, joka tapahtuu toisella tasolla, näkymättömässä maailmassa. Ei sitä Ut-napishtimia voi lähteä etsimään tässä fyysisessä maailmassa, vaikka sellainen ajatus on totuudenetsijälle läheinen, kun hän tietää, että Mestareita on olemassa. Totuudenetsijä voi ajatella, että hän lähtee Intiaan, Himalajalle, mutta hän ymmärtää kyllä pian, ettei Mestareita etsitä määrätystä fyysisestä paikasta. Se on aivan toinen asia; se on Mestari, joka tulee. Kun oppilas etsii Mestaria, hänen täytyy etsiä häntä sisästä, näkymättömästä maailmasta, sillä muuten hän ei voi tietää, onko se Mestari, jonka hän tapaa. Samalla tavoin ymmärtää, että Gilgameshin etsintä tapahtuu näkymättömässä maailmassa; hänen täytyy kulkea kuoleman valtakunnan läpi. Siellä on kalman valtakunta, eetteri-maailma, joka on synkkä, pimeä. Siinä on voitettavana skorpioni-ihmiset, kynnyksenvartijat, jotka estävät ihmistä astumasta näkymättömään maailmaan fyysisestä kehosta. Mutta Gilgamesh pääsee, sillä hän on rehellinen ihminen, metsään, joka kuvaa astraalimaailman sitä osaa, jonka ohi hän kulkee, sillä se on sellaista, ettei hänellä itsessään ole vastaavaa heikkoutta omassa kehossaan. Mutta hänen täytyy kulkea sen lävitse. Sitten hän tulee korkeampaan astraalimaailmaan, jossa on jumalien puutarha tai kuten me nyt sanomme: kesämaa. Sen lävitse hän kulkee. Sitten tulee vaikea paikka, tuonen virta. Se on se, joka erottaa hänet kuoleman varsinaisesta valtakunnasta, taivaasta, jumalien maasta. Se on kuoleman varsinainen valtakunta. Siinä ihmiset todellisesti ovat kuoleman jälkeen. Ja sinne pääsy älytasolla on ylen vaikea sen kuilun takia, joka erottaa astraalimaailman tästä jumalien maasta. Sitä kuilua nimitetään Suureksi Lohikäärmeeksi eli suureksi puhdistavaksi tuleksi. Se on ihmeellinen voimavirta, pyörre, jonka lävitse vainajan on mahdoton kulkea ilman, että se repii sielusta kaikki, mitä on persoonallista, itsekästä, alhaista. Vasta sitten hän pääsee taivaisiin. Se on toinen kuolema, josta puhutaan pyhissä kirjoissa.

Mutta kun ihminen elävänä aikoo sen lävitse, hän ei saa kadottaa mitään itsestään; hänen täytyy osata säilyttää kaikki itsessään.

Gilgamesh pääsee lautturin avulla tuonen virran yli, mutta hänen on täytynyt tehdä itselleen 12 (120) kpl 60:n kyynärän pituista sauvaa. Mitä se tarkoittaa? – Oppineiden mielestä se on salaperäinen asia. Minä sanoisin, että Gilgameshin, sen ihmisen, joka aikoo kulkea tuonen virran yli, täytyy osata täydellisesti hillitä sielukehonsa, astraalis-mentaalisen kehonsa. Hän ei voi siitä luopua, vaan hänen täytyy osata sitä hillitä. Siinä on 6 erilaista aineen muodostumaa, 6 erilaista synnin mahdollisuutta, 6 kuolemansyntiä. Niitä hänen täytyy osata hillitä, vieläpä niiden monissa variaatioissa. Siihen viittaa tuo luku 12 tai 120. Ihminen syntyessään maailmaan voi vaihdella vuorotellen 12:ssa eläinradan merkissä. Siis hänen menneisyydellään voi olla ainakin 12 erilaista astraalikehoa, vähän eri tavalla rakennettua. Kaikissa näissä vivahduksissa täytyy ihmisen osata hillitä astraalikehoaan, jos hän tahtoo kulkea tuon paikan kautta. Ei saa olla mitään yllättävää heikkoutta, joka ryntäisi hänen kimppuunsa. Ja vaikka ei sitä olisikaan hänen nykyisessä persoonallisuudessaan, niin myös noissa 12 mahdollisuudessa hänen täytyy osata hillitä sitä. – Näin ymmärrän nuo sanat, joilla sauvotaan eteenpäin venettä. Gilgameshin täytyi hillitä omaa tunnekehoaan sen 12 suuressa muunnoksessa ja niiden 6:lla eri alatasolla.

Tällä tavoin itseään hilliten Gilgamesh säilyttää tietoisuutensa läpi hirmuisten koetusten. Jos ajatteleme ketä ihmistä tahansa, joka ei ole salatieteellisesti kasvatettu, niin lohikäärme nielee hänet, hän kuolee. Gilgamesh oli päässyt niin pitkälle, että hän pystyi hillitsemään itsensä kaikissa alemmissa ilmenemismuodoissaan ja hän pääsee deevakhaaniin, jossa elävät juuri Mestari-olennot, manut, kuten Ut-napishtim. Ut-napishtim sanoo: »Jotta voisit kuolemattomuuden saavuttaa, sinun täytyy voittaa uni ja syödä 7 maagista leipää». Siis ravita itsensä 7:llä ravinnolla. – Mitä sillä tarkoitetaan? Gilgameshin on täytynyt voittaa unohtaminen tavallisessa merkityksessä, mutta kun täytyy voittaa uni – ja uni ja kuolema ovat lähellä toisiaan – niin tämä myöskin mielestäni viittaa siihen, että hänen on saavutettava tuo kuolemattomuus päiväajunnassa. Ei riitä, että hän menee ulos omasta kehostaan ja voittaa unen toisessa maailmassa, vaan tässä päiväajunnassa täytyy ratkaista unen salaisuus, tulla noiden maailmojen herraksi.

Tämä on hyvin merkillinen kohta, sillä sitä eivät ihmiset osanneet tehdä ennen Kristusta. Nyt me huomaamme, kuinka yhtäpitävä on tämä Gilgamesh-eepos: Auringonjumala on ainoa, joka on kulkenut niillä mailla. Manu, Ut-napishtim on toisesta maailmasta. Hän ei ole ihminen. Gilgamesh ei voita unta eikä voi syödä noita 7 leipää, joka tarkoittaa, että hänen pitäisi itsessään voittaa älylliset mahdollisuudet itsekkyyteen. Pelko, rakkaus, viha, elämänhalu, muotojen rakastaminen, kaikki tällaiset hänen täytyisi itsessään voittaa. Ne ovat ne leivät, mutta Gilgamesh ei osaa. Ut-napishtim sanoo: »Kukaan ihminen ei siihen kykene». Ja kun Gilgamesh ei voita päiväajunnassaan näkymättömiä maailmoita, niin että ne hänelle aukenisivat päiväajunnassa, niin hänen täytyy palata omaan kaupunkiinsa, so. kehoonsa, persoonallisuuteensa. Ja kun hän ei ole osannut voittaa, niin on selvää, että kun hän tulee takaisin persoonalliseen elämään, hän uudestaan alkaa ikävöidä ystäväänsä. Mikä on silloin lohdutukseksi ihmiselle, jos hän ei onnistu salatieteellisissä pyrkimyksissään, vielä tänä päivänä? Se, että maagisella tai spiritistisellä tavalla tulee todistetuksi, että rakkaat omaiset, ystävät, ovat olemassa. He tulevat kuin haudasta takaisin tänne. »Koska sinä et itse jaksa voittaa unta ja kuolemaa, et voi tulla pois itsestäsi, niin että kuoleman portit sinulle avautuisivat, mutta saat sen lohdutuksen, koska olet rehellinen etsijä, että saat päiväajunnallasi nähdä jotain sellaista, joka todistaa sinulle, että kuolemanjälkeinen elämä on olemassa, niin ettei etsintäsi menisi hukkaan».

Elämä palkitsee sitäkin etsijää, joka ei pääse tien päähän.

Babelin torni

Ajattellessamme muinaisbabylonialaista sivistystä ja kulttuuria, muistuu itsestään mieleemme vanha tarina Babelin tornista, joka meille kaikille on tuttu lapsuudesta, koska siitä saimme oppia raamatunhistoriasta. Myös saimme kuulla lapsuudessamme, että Noakilla ja hänen jälkeläisillään oli yksi ainoa yhteinen kieli. Sitten nämä ihmiset, joista jo oli muodostunut kansakuntia, rupesivat rakentamaan Babelin tornia, jonka piti ulottua taivaaseen saakka, ja jonka piti olla merkinä heidän kunniaan, sivistyksestään, ylpeydestään ja taidostaan, mutta tätä tornia ei sietänyt Herra Jumala, vaan Hän astui alas ihmisten luo ja sekoitti heidän kielensä, etteivät he enää ymmärtäneet toisiaan. Siitä on sitten saanut alkunsa kielten sekoitus maan päällä, eikä Babelin tornista tullut valmista.

Näin me opimme lapsina, ja kun me myöhemmin olemme tutustuneet teosofisiin oppeihin ja saaneet kuulla suuresta vedenpaisumuksesta historiallisena tosiseikkana, nim. Atlantiksen häviönä, silloin ymmärsimme tietenkin, että niillä, jotka siitä pelastuivat, Noakilla ja hänen seuralaisillaan, tai teosofisella kielellä Manulla ja hänen oppilaillaan ja ystävillään, oli yksi kieli epäilemättä. Ja kun suuressa vedenpaisumuksessa Atlantiksesta viimeinen jäännös hävisi, jolloin paljon ihmisiä, jotka kuuluivat 4:nteen juurirotuun, hävisi, niin Manu ja hänen ystävänsä olivat ajoissa ehtineet vetäytyä toiseen paikkaan; he muodostivat silloin itse asiassa tämän 5:nnen juurirodun ensimmäiset alkuunpanijat. Manuhan loi, kuten teosofisissa kirjoissa selitetään, 5:nnen juurirodun, ja tietysti heillä oli silloin yksi kieli, mutta koska kaikki atlantilaiset kansat eivät hävinneet, oli paljon ihmisiä, jotka puhuivat toisia kieliä. Tämän viidennen juurirodun alkuperäinen kieli ei myöskään ole säilynyt; viides juurirotuhan on levinnyt yli koko maapallon, kaikki Euroopan kansat kuuluvat siihen, ja täällähän on monenlaisia kieliä. Siten siis kertomuksessa Babelin tornista on jotakin perää ainakin tulokseen nähden.

Vanhassa raamatunhistoriassa esitetään tämä historiallisena tosiseikkana, ja kun meidän tutkijamme ovat koettaneet historiallisesti tutkia, ovat he panneet merkille sen, ettei Mooseksen kirja puhu erikseen Babelin tornista, vaan siinä puhutaan Babelin kaupungista ja tornista. Kaupunki tietenkin samalla kuvaa babylonialaista sivistystä, Babel oli pääkaupungin nimi, se merkitsee samaa kuin sana babilu, babilu, joka johtuu sanoista Bel = Jumala ja ilu = jumaluus. Mutta millä tavalla tämä muistuttaisi kielten sekoitusta, on vaikea ymmärtää, sillä Babel merkitsee taivaan ovi, portti. Babelin torni on tavallaan kuin vertauskuva Babelin kaupungista, joka on taivaan portti. Babylonialaiset tarkoittivat sillä kovin ylevää ja kaunista, kun ottivat sen nimen kaupungilleen, he ajattelivat, että heidän pääkaupunkinsa oli kuin taivaan portti, jonka kautta kuljetaan kuin Jumalan luo. On toinen asia, oliko se liian ylpeä ajatus. Meidän historioitsijamme ovat sitä mieltä, että Babelin torni tarkoittaa babylonialaista sivistystä yleensä.

Vanhassa testamentissa kerrotaan, että Noakin pojanpoika oli nimeltään Chus, ja tällä oli poika, Nimrod nimeltään, joka oli suuri metsästäjä ja suuri valtiis. Tämä Nimrod joukkoineen perusti Babelin kaupungin. Mooseksen kirjassa kerrotaan, että hänen valtakuntansa alku oli Babel, Erech, Achad ja Calne Sinerian maalla, ja sitten hän tuli Assyriaan ja rakensi Niniven, Rehobothin, Calan ja Ressen kaupungit. Vanhan testamentin mukaan tämä Nimrod oli nimittäin se kuningas, jonka aikana rakennettiin tuo Babelin kaupunki ja torni.

Meidän nykyiset tutkijamme eivät ole vanhoista löydöistä ja kivitauluista saaneet selville, onko tässä Nimrodin historiassa mitään perää; heistä tuntuu, että se on jotakin tarua, se kuuluu mytologiaan. Mutta me emme tyydy ainoastaan nykyisiin tutkijoihin, jos tahdomme päästä asioista perille, vaan me kysymme, mitä ne kirjailijat, oppineet ovat sanoneet, jotka kuuluivat vanhempaan aikaan, joiden sivistys oli lähempänä assyrialais-babylonialaista sivistystä kuin meidän. Kun tiedustelemme, eivätkö kreikkalais-roomalaiset

oppineet ole mitään puhuneet näistä vanhoista asioista, koska he puhuvat esim. Atlantiksen vedenpaisumuksesta, kuten Platon, silloin saamme vastaukseksi, että on kreikkalaisia ja roomalaisia kirjailijoita, jotka ovat kertoneet näistä babylonialaisista asioista. Meidän nykyiset historioitsijamme pitävät heitä sangen vähän luotettavina; he sanovat, että nämä vanhan ajan kirjailijat sekoittavat yhteen mytologian ja historian, he eivät ole niin kriittisiä kuin nykyiset tutkijat. Tässä on jotakin perää, mutta meidän on muistettava, että kansantarussa on jotakin historiallista takana, eivät ne ole tyhjistä syntyneet. Ja jos nämä vanhan ajan kirjailijat kertovat jotakin, jonka lähde eivät ole niin tarkoin tutkineet, niin kuitenkin he saattavat olla tietoisia siitä, että nämä vanhat tarut ovat kyllä historiallisia, vaikka jonkin yksityisseikan todeksi näyttäminen on myöhemmin mahdotonta tai ainakin hyvin vaikeaa. Sentähden meidän ei tarvitse ehdottomasti asettua niin oppineelle kannalle, että noiden vanhojen kirjailijain kertomukset eivät ole luotettavia, vaan meidän täytyy ajatella, että ne ovat saaneet alkunsa historiallisista tosiseikoista.

Nyt on ainakin kolme oppinutta kreikkalais-roomalaisessa sivistyksessä, jotka puhuvat assyrialais-babylonialaisista. Yksi on Ktesias, erään Persian kuninkaan hovilääkäri, joka kirjoitti kreikkankielellä historian, sitten Diodoros Sisilialainen ja ennenkaikkea Herodotos. Nämä kreikkalaiset oppineet avaavat meille sangen merkillisiä näköaloja juuri tuon Babelin tornin legendan suhteen. He kertovat nim. Nimrodista, siitä suuresta, jalosta metsämiehestä, joka on mainittu ohimennen Vanhassa testamentissa. He nimittävät häntä Ninokseksi ja kertovat, että hän oli todella mahtava hallitsija, joka kävi paljon sotia ja laajensi valtakuntaansa suuresti niinä 52 vuotena, jolloin hän hallitsi. Hän oli aina voitokas, joten hän kukisti ympäröivät valtakunnat ja liitti ne omaansa; siten hänen valtakuntansa tuli suureksi maailmanvallaksi. Se aika oli suurin ja mahtavin assyrialais-babylonialaisten historiassa. Hekin olivat kerran tuhansia vuosia sitten maailmanvalta, kuten roomalaiset myöhemmin, ja Ninos oli se, joka sen perusti. Hänellä oli suuri sotajoukko: 2 miljoonaa jalkamiestä, 100 tuhatta hevosmiestä ja 10 tuhatta sotavaunua. Hän oli tavallisesti aina voittamaton, mutta kun hän taisteli Baktriaa vastaan, hänen oli sitä vaikea voittaa. Kauan hän piiritti pääkaupunkia, mutta asia ei edistynyt. Hänellä oli suuri kansleri, nimeltä Memon, joka oli hänen uskottunsa. Tällä oli vaimo, ihana kaunotar, mutta ihmisenä merkillinen. Hänen nimensä oli Semiramis. Tämä Semiramis ehdotti yht'äkkiä: »Antakaa minulle johto. Jos minä sen saan, valloitan minä kaupungin». – Ja hän sai johdon, eikä kestänyt kauan, ennenkuin kaupunki oli valloitettu. Silloin Ninos ihastui: »Mikä on tuo nainen? Hän on oleva minun.» Ja kanslerilleen hän sanoi: »Sinä saat ottaa jonkun tyttärenti, prinsessan, puolisoskesi, mutta sinun vaimosi otan minä.» – Memon, joka rakasti ihanaa puolisoaan, hirtti itsensä, sillä hän ei voinut yksinvaltiasta vastustaa.

Niin tuli Semiramis keisarinnaksi, ja yhdessä hän keisari Ninoksen kanssa hallitsi, ja he olivat voittamattomia. Ninos rakensi monta suurta kaupunkia, kuten Niniven, ja Babelin hän pani alulle. Ja nämä kreikkalaiset historioitsijat kertovat, että nämä kaupungit, Ninive ja Babel, olivat suunnattoman suuria. Meidän historioitsijamme väittävät, etteivät heidän kuvauksensa pidä paikkaansa, ja vaikka on nyt tehty löytöjä, joista on huomattu, että ne todella olivat tavattoman suuria, sanovat oppineet vain, etteivät ne niin suuria ole olleet. Minun ei tarvitse mainita, kuinka suuria nuo alat olivat noilla kreikkalaisilla mitoilla, mutta kun ajatteleme Lontoota, Euroopan suurinta kaupunkia, jossa on 7 miljoonaa ihmistä, ja jonka ympärysmitta on sadoissa kilometreissä, ja vertaamme sitä niihin aloihin, mitä kreikkalaiset historioitsijat kertovat Ninivestä ja Babelista, niin huomaamme, että neljä Lontoon kaupunkia olisi sopinut Babelin sisälle. Niin mahdottoman suuria olivat heidän mukaansa tuon vanhan babylonialaisen kulttuurin suurimmat kaupungit. Ja sekin eli merkillistä, että he rakensivat kaupunkien ympäri muureja, jotka saattoivat olla 100 jalkaa (noin 30 metriä) korkeita ja niin leveitä, että niiden päällä saattoi ajaa kolme hevosvaunua rinnakkain. Nämä muurit ovat meidän historioitsijamme tunnustaneet. Jos otamme 5-6 kerroksisia kivimuureja täällä, eivät ne nouse kuin puolikorkeuteen niitä muureja. Ja suunnattomia palatseja oli siellä. Me tuskin olemme nähneet niin ihmeellisiä rakennuksia kuin tässä babylonialaisessa kulttuurissa oli. Ranskalainen taiteilija Doré on aivan oikein mielikuvituksessaan suunnitellut näitä palatseja raamatussa. Vaikka se tietenkin on hänen mielikuvitustaan, on hän samalla tehnyt tarkkoja historiallisia tutkimuksia. Näistä Raamatun kuvista saamme nähdä, miten suuria ne rakennukset olivat. Me emme enää voi käsittää sellaista loistoa; jos menemme esim. Versailles'iin, on se kuin lasten leikkiä näihin verrattuna.

Sitten tämä kuningas Ninos lopulta kuoli. Huomattavaa on, että hän sanoi itseään Baalin pojaksi, jumalan pojaksi. Kuollessaan hän antoi hallituksen ohjat puolisonsa käsiin. Heillä oli kyllä poika, Ninja, joka peri hallituksen, mutta koska hän isänsä kuollessa oli alaikäinen, tuli hänen äitinsä ensin hallitsijaksi. Semiramis jatkoi Ninoksen työtä, ja hän oli vielä ihmeellisempi, suurempi sotapäällikkö. Sellaista naista ei ole muuta ollut kuin tämä. Samalla kun hän oli suuri sotapäällikkö, hän oli nerokas, oppinut, filosofi. Hän laajensi valtaansa, mutta hallitsi myös rauhallisesti ja rakennutti Babelin lopullisesti. Hänestäkin kerrotaan – vaikka ohimennen sanoen hänestä on tehty Nebukadnezarin puoliso – että hän rakennutti nuo maailman ihmeet, riippuvat puutarhat. Ne olivat suuria terasseja rakennusten ympärillä, ja ne olivat myös puutarhoja, joita asetettiin korkeiden siltojen päälle yli Eufraatin. Kun saapui kaupunkiin kaukaa erämaasta, tuli näkyviin nuo puutarhat kuin olisivat ilmassa leijailleet.

Sotajoukkojaan lisäsi Semiramis niin paljon, että hänellä oli 3 miljoonaa jalkamiestä, 500 tuhatta hevosiä ja 100 tuhatta sotavaunua sekä 100 tuhatta sotakamelia miehineen. Semiramis sai päähänsä, että on eräs valtakunta, Intia, jota hän ei vielä hallitse. »Minä menen siis sinne ja valloitan sen.» – Ja hän läksi mahtavan sotajoukkonsa kanssa ja tuli Indus-virrälle. Intiassa oli suuri hätä, mutta heillä oli mahtava kuningas, joka oli koonnut koko sotavoimansa, ja hän oli virran toisella puolella babylonialaisia vastassa. Ja hän ajatteli: »Kun saisin Semiramiin joukot tälle puolelle virtaa, voisin voittaa hänet, sillä minulla on vielä enemmän sotajoukkoja.» – Ja niin hän keksi sotajuonen: hän oli pelästyvinään Semiramiin sotajoukkoja ja rupesi pakenemaan kaikkine joukkoineen sisämaahan. Silloin Semiramis ajatteli: »Meillä on tie avoinna, nyt menemme Indus-virran yli.» Insinöörit laittoivat sillan joen yli, jonka toiselle puolelle kuljettiin; ainoastaan 60 tuhatta miestä jätettiin suojelemaan siltaa. Mutta Intiassa kävi Semiramiin joukkojen huonosti, sillä Intian kuningas lukemattomien joukkojensa kanssa kääntyikin heitä vastaan, ja babylonialaisten täytyi suurella kiireellä paeta sillan yli, joka sen jälkeen tuhottiin. Semiramis itse oli ollut niin kovassa hädässä, että jos hänellä ei olisi ollut niin nopeaa ratsua, hän olisi jäänyt Intian kuninkaan vangiksi. Nyt hänen täytyi paeta takaisin Babyloniaan, eikä hänellä ollut enää kuin kolmasosa sotajoukoistaan jäljellä.

Tämän jälkeen hallitsi Semiramis vielä vähän aikaa – hänen koko hallitusaikansa oli 42 vuotta. Ninja oli jo kasvanut suureksi ja hän ajatteli: »Minun äitini on hullu, näin ei saa jatkua.» – Hän teki salaliiton ja Semiramis luultavasti murhattiin, jonka jälkeen Ninja tuli hallitsijaksi.

Tällä tavoin kertovat vanhat kreikkalaiset kirjailijat. Mutta kun meidän tutkijoillamme ei ole käsin kosketettavaa todistusta, niin he sanovat, että se on tarua. – Voi olla, mutta voi olla myös, että siinä on historiallinen totuus takana. Siinä ei ole mitään yliluonnollista, joka ei voisi olla totta. Me voimme hyvin ajatella, että on ollut sellainen mahtava aika noilla vanhoilla babylonialaisilla. Kun perästäpäin katselemme noita vanhoja aikoja, niin meitä teosofisina tutkijoina eivät huvita pelkät historialliset tosiseikat. Kun me noita vanhoja historioita tutkimme, me kysymme aina: mitä meillä on siitä kaikesta oppimista? Jos tuo on historiaa, niin mitä se on opettanut; jos se on myytti, niin mitä siitä on opittavaa?

Viime kerralla näimme, kuinka Gilgamesh-taru oli opettava, ja kuinka ihmeellisiä asioita se meille kertoo. Nyt taas, kun kiinnitämme huomiomme tähän vanhaan legendaan Babelin tornista, tähän vanhaan kertomukseen Babylonian mahtavasta kuninkaasta ja kuningattaresta ja heidän mahtavasta kaupungistaan, niin me kysymme: mitä tuo legenda meille opettaa? Jos se on pelkkä taru, niin mitä se kuvaa? Jos se on historiallinen tosiseikka, niin mitä se meille opettaa? Onko se jossakin suhteessa merkillinen? – Sen täytyy olla jossakin suhteessa merkillinen, sillä muuten siitä ei olisi puhuttu, muuten niistä ajoista ei olisi kerrottu kreikkalaisessa historiassa eikä Vanhassa testamentissa. Eivät juutalaiset kirjat puhuisi niistä, ellei niillä olisi jotakin tarkoitettu. Senhän me näemme ja ymmärrämme ilman muuta, etteivät mitkään historialliset kirjat olisi vuosi vuodelta seuranneet tuota aikaa, ellei se olisi suuri ja tärkeä asia. Vasta myöhemmin suuret roomalaiset kirjailijat, kuten Livius, ovat kertoneet kaikki asiat mahdollisimman tarkasti oman kansansa historiasta, kuten meidänkin aikamme historioitsijat seuraavat kaikkia tapahtumia, olivat ne tärkeitä tai vähäpätöisiä. Mutta ennen ei sitä harrastettu samassa määrin, sillä ei ollut kirjapainoja kuten nyt, eikä

mahdollisuutta säilyttää kirjoja, joten silloin kirjoitettiin vain kaikkein tärkeimmistä tapahtumista. Nyt pannaan muistiin kaikki, oli se kuinka turhaa tahansa. Ennen kerrottiin kuninkaasta vain heidän sotaretkensä, mutta muuten pantiin muistiin vain sellaista, joka oli erikoisen tärkeää tai opettavaista. Kun nyt tuollaisia taruja kirjoitettiin, niin niillä epäilemättä oli jokin sisäinen tarkoitus, jota tahdottiin ihmiskunnalle kertoa ja muistissa säilyttää. Sentähden me voimme myös kysyä: onko tässä Ninoksen tarussa, Babelin tornin myytissä tahdottu kuvata ihmiskunnan historiassa merkillistä kohtaa, joka siis ulkonaisesti, historiallisesti, tapahtui joskus, mutta samalla sellaista merkillistä kohtaa, joka ehkä voi uudistua koska tahansa, ja joka ehkä uudistuu yksilön elämässä, sillä onhan tuollaisilla taruilla silloin useampia tulkinta-avaimia?

On tutkijoita, minä muun muassa, jotka näkevät sängen tärkeitä ja opettavaisia asioita juuri tässä Babelin tornin myytissä ja Ninoksen historiassa. – Mitä se itse asiassa kuvaa? – Se kertoo aivan oikein, niinkuin Vanha testamentti sanoo, ihmiskunnan ylpeydestä, mutta mistä ylpeydestä? Onko se jostakin erikoisesta inhimillisestä ylpeydestä? – On. – Ja mikä se on? – Ei se ole sitä, että pitää rakentaa jonkinlainen torni, joka ulottuu taivaaseen, vaan se on sisäistä ylpeyttä. Me tulemme näkemään, mikä ihmeellinen ylpeys ja itseluottamus se on, joka vielä tänäpäivänä vaivaa ihmisiä tässä viidennessä juurirodussa, ja josta ylpeydestä ei ollut niin suuria merkkejä viidennen juurirodun ensimmäisessä kulttuurissa, Intiassa. Me emme voi ottaa sitä tyypillisenä esimerkkinä siitä ylpeydestä, joka on ihmisillä, mutta tässä toisessa alarodussa huomaamme ensimmäisen varsinaisen alkutyypin tähän merkilliseen ylpeyteen, joka yhä vielä vaivaa ihmistä.

Minkälaiset olivat alkuaan olot ihmiskunnassa? Minkälaiset olivat olot tämän 5:nnen ihmisrodun alkuaikoina? – Ne olivat samanlaiset, kuin ne olivat olleet 4:nnen ja 3:nnen alkuaikoina Lemuriassa ja Atlantiksessa. Olot olivat sellaiset, että ihmisten kesken, mukana, heidän niin sanoaksemme yhteiskunnallisia ja valtiollisia olojaan järjestämässä oli viisaita olentoja, Salaisen Veljeskunnan lähettiläitä, jotka olivat ihmisten auttajina saapuneet tänne toisesta tähdestä. He olivat ihmisten johtajia, he hallitsivat ihmisiä suuremmalla taidolla, kyvykkyydellä, viisaudella ja jaloudella. Juuri tässä 5:nnessä juurirodussa he järjestivät inhimillisiä oloja; muodostettiin pieniä yhteiskuntia ja niiden etunenässä oli joku johtaja. Sellaisia olivat esim. Intiassa raadsha-kuninkaat, ja he voivat taas olla jonkun suuren kuninkaan alaisia. Nämä pienet raadshayhteiskunnat olivat onnellisia sentähden, että niiden yksinkertaisen kauniita oloja järjesti ja johti viisas ihminen, joka ei ajatellut muuta kuin alamaistensa parasta, joista hän aina valitsi etevimmät miehet apulaisikseen. Nämä muodostivat neuvoston, jonka jäsenet oppivat paljon tuolta viisaalta, joten he osasivat päättää asioista. Ja koska tuollainen hallitsija ja hänen neuvostonsa eivät suinkaan katsoneet omaa parastaan, vaan pienen yhteiskunnan hyvinvointia ja henkistä menestystä, niin kaikki olivat onnellisia. Ja jos sattui, että myöhempinä aikoina täytyi käydä sotia, niin oli se onnettomuus, paha, joka tapahtui, mutta siinä tuli kysymykseen ainoastaan oman valtakunnan suojeleminen; ei heidän mieleensä tullut valtakunnan laajentaminen.

Mutta sitten muuttuivat olot. Tässä 5:nnessä juurirodussa on ollut tarkoituksena, koska se kasvattaa ihmisen älyä, että ihmiset oppisivat itse johtamaan itseään, elämäänsä. Ihmisiä ei voitu käyttää talutusnuorassa, ei voitu jatkaa sellaista hallitusmuotoa, että joku viisas ihminen yksinvaltiaana hallitsisi ihmisiä, heidän piti itse yrittää, näyttää, mihin kykenivät. Sentähden näiden viisaiden täytyi vetäytyä syrjään, näkymättömyyteen. Tämä ei merkitse, että he vetäytyivät sillä tavalla näkymättömyyteen kuin tänä päivänä, että he fyysisesti asuvat jossakin, josta emme tiedä, joten heitä voi tavata ainoastaan näkymättömässä maailmassa, vaan he vetäytyivät sillä tavoin syrjään, että vetäytyivät pois asioiden johdosta. Tuo neuvosto jäi, ja se oli yhteydessä viisaiden kanssa. Neuvoston jäsenet tiesivät, missä viisaat asuivat. Neuvosto ei itse ollut hallitsijana, vaan joku muista ihmisistä tuli asioiden johtoon, mutta hänen täytyi aina kuulla neuvoston mielipidettä. Ja neuvosto sai auktoriteettinsa viisaalta.

Siis: alussa oli viisaalla ihmisellä valta, sitten hän luopui siitä, mutta säilytti auktoriteetin. Vallalla ei ollut auktoriteettia, ainoastaan täytöntöönpanovalta, mutta se oli ilman auktoriteettia, jollei viisas hyväksynyt sitä.

Tällä tavoin tapahtui kahtiajako vallan ja auktoriteetin välillä. Se on voinut myöhemmin tulla näkyviin kuningasvallan ja pappisvallan välillä. Pappisvalta oli oikeastaan hengen auktoriteetti, sen piti olla sitä, ja sentähden on roomalaiskatolisen kirkon johdossa ollut ihmisiä, jotka ovat ymmärtäneet, että paavin pitäisi olla oikeastaan sen, jolla on auktoriteetti: jos eivät kuninkaat ja keisarit tottele paavia, heillä ei ole auktoriteettia. Keskiajalla paavi voi julistaa pannaan kuninkaan tai keisarin, jonka valta silloin oli tyhjää, kansan ei tarvinnut totella häntä silloin. Se perustuu niihin tosiseikkoihin, mitkä vallitsivat 5:nnen juurirodun alussa. Hallitsijain valta alussa perustui viisaiden auktoriteettiin, jota ilman ei kuninkaiden toimenpide paljon merkinnyt. Ja silloin olivat kansat onnellisia. Intiassa kyllä jo alkoivat ajat muuttua, mutta tyyppillisesti ne muuttuivat vasta assyrialais-babylonialaisessa sivistyksessä, jolloin kuningas Ninos sanoi: »Minä en tarvitse mitään auktoriteettia toiselta, en tarvitse viisasten auktoriteettia, minä olen itse jumalan poika. Minussa on auktoriteetti sentähden, että olen Baalin poika». – Jos hän olisi todella osoittautunut sellaiseksi hallitsijaksi, joka vain olisi ajatellut kansansa parasta, onnellistuttamista, silloin hän olisi ollut jumalan poika, silloin me sanoisimme: suurenmoista. Mutta me huomaamme, että hän oli ilmaus siitä inhimillisestä käärmeellisyydestä, mikä ihmiskuntaa vaivaa. Se on se merkillinen ylpeys, joka sanoo: miksi minä en hallitsisi oman mieleni mukaan, miksi minä en saisi panna täytäntöön omaa tahtoani? –

Tällä inhimillisellä ylpeydellä ei ole mitään todellista pohjaa ja perustaa, jollei ihminen ole tietoisesti Jumalan poika. Se ylpeys vaivaa ihmiskuntaa, se antaa ihmiselle tuon merkillisen harhavoiman, merkillisen itserakkaan itseluottamuksen: minulla on oikeus käskä ja komentaa toisia, käyttää heitä omien mielihalujeni ja himojeni käytyreinä, minä voin sanoa: nyt menen valloittamaan tuon maan. – Me emme voisi sitä hyväksyä ja antaa anteeksi, jos emme sanoisi: ihmiset ovat erilaisia. Ja onhan niitä sellaisia olentoja edellisistä maailmankausista, joilla on merkillinen halu pyrkiä valtaan. Tämä maapallo on koulu, missä pahan avulla kehitytään. Sentähden, niin raskasta kuin se onkin, täytyy perkeleiden ja saatanoiden saada olla täällä. Madame Blavatsky sanoo: »Tämä fyysinen taso on ainoa helvetti, sentähden täällä on niin paljon paha, sentähden täällä ihmiset saavat koettaa, mitä voimia heillä on, täällä he saavat sokeudessaan yrittää, mitä tahtovat».

Niin Jumalan kannalta. Mutta samalla näemme selvästi, että merkillinen on se inhimillinen ylpeys, itserakkaus ja sokeus, joka antaa ihmiselle uskalluksen hallita, sortaa toisia, olla välittämättä toisten onnesta ja onnettomuudesta, kärsimyksestä ja tuskasta. Sellainen oli Ninos, joka kielsi viisaiden auktoriteetin: »Mitä minä viisaista, minä olen itse kaikista mahtavin». – Meidän aikanamme on ollut toistasataa vuotta sitten Ranskassa Napoleon, joka otti vallan käsiinsä. Hän olisi voinut tehdä niin paljon suurta ja hyvää, kaikki salaisesta maailmasta seurasivat häntä, tukivat ilmeisesti, mutta hän lankesi. Hän ajatteli: »Minä tahdon tulla Euroopan ylimmäksi hallitsijaksi, minä olen kaikista viisain». – Silloin kyllä Salaisesta veljeskunnasta ilmoitettiin: »Nyt on aikasi lopussa. Sinä olit niin lähellä, että sinun valtasi oli saamaisillaan meidän hyväksymisemme. Nyt me emme sitä hyväksy, koska sinä ajattelet, että sinulla on valta ja auktoriteetti. Nyt vedämme kätemme pois, sinä saat mennä perikatoon». – Aina olemme historiassa nähneet, että ne, jotka ovat ylpeydessä nousseet, ovat myös langenneet.

Vanhana aikana, vanhoissa sivistyksissä, auktoriteettia ylläpidettiin mysteereiden avulla. Jokaisessa kulttuurissa oli olemassa kouluja, joihin lahjakkaimmat ihmiset saivat tulla. Niissä he saivat kasvattaa itseään, jotta voivat saavuttaa viisautta ja auktoriteettia, ja heistä saattoi tulla hallitsijoiden neuvonantajia, hallitsijoiden syrjästä katsojia. Ja kun hallitsija heitä kuunteli, silloin asiat menivät onnellisesti. Ja siihen kansa on niin luottanut, sillä auktoriteetilla oli viisauden auktoriteetti, mutta ei mitään valtaa. Noilla mysteereissä kasvatetuilla ihmisillä, papeilla, ei ollut ulkonaista valtaa, vaan auktoriteetti, mutta hallitsijoilla oli valta, mutta ei auktoriteettia. Hallitsijoiden piti kuunnella viisaiden neuvoja, ja jolleivat he niitä totelleet, olivat he kansan silmissä ilman valtaa. Sentähden oli tämä hyvin viisaasti ja taiten järjestetty. Ja kun ajat muuttuvat, ne muuttuvat sillä tavalla, että valta on erotettu viisaudesta. Ja minkä tähden ihmiset ovat niin onnettomia tässä 5:nnessä juurirodussa? Sentähden, ettei valtaa ole ohjaamassa se ainoa, mikä voi ohjata valtaa: viisauden auktoriteetti.